

**Jednostkowe sprawozdanie finansowe za 2017 rok
według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej
PKO LEASING S.A.**

**Zarząd Spółki przedstawia
Jednostkowe sprawozdanie finansowe PKO Leasing S.A.
za okres od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku**

Andrzej Krzemiński	Prezes Zarządu	
<i>imię i nazwisko</i>	<i>stanowisko/funkcja</i>	<i>podpis</i>

Piotr Mierzejewski	Wiceprezes Zarządu	
<i>imię i nazwisko</i>	<i>stanowisko/funkcja</i>	<i>podpis</i>

Elżbieta Anders	Członek Zarządu	
<i>imię i nazwisko</i>	<i>stanowisko/funkcja</i>	<i>podpis</i>

Radosław Drozd	Członek Zarządu	
<i>imię i nazwisko</i>	<i>stanowisko/funkcja</i>	<i>podpis</i>

Przemysław Stańczyk	Członek Zarządu	
<i>imię i nazwisko</i>	<i>stanowisko/funkcja</i>	<i>podpis</i>

Edyta Witczak	Dyrektor Departamentu Rachunkowości	
<i>imię i nazwisko</i>	<i>stanowisko/funkcja</i>	<i>podpis</i>

Łódź, 6 kwietnia 2018 roku

Spis treści

JEDNOSTKOWY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	5
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	6
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH	7
JEDNOSTKOWE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	8
NOTY DO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	10
1. INFORMACJE OGÓLNE	10
2. OPIS ISTOTNYCH ZASAD RACHUNKOWOŚCI	13
2.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	13
2.2. Oświadczenie zgodności z MSSF	13
2.3. Pozycje wyrażone w walutach obcych	13
2.4. Ustalenie wyniku finansowego	14
2.4.1. Przychody i koszty o charakterze odsetkowym	14
2.4.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	15
2.4.3. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	16
2.4.4. Przychody z tytułu dywidend	16
2.4.5. Wynik z pozycji wymiany	16
2.4.6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne	16
2.4.7. Inne pozycje wyniku finansowego	16
2.4.7.1. Świadczenia pracownicze	16
2.5. Prezentacja i wycena aktywów i zobowiązań finansowych	17
2.5.1. Aktywa finansowe	18
2.5.1.1. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	18
2.5.1.2. Pożyczki i należności	18
2.5.2. Reklasyfikacja aktywów finansowych	19
2.5.3. Utrata wartości aktywów finansowych	19
2.5.3.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu	20
2.5.4. Pochodne instrumenty finansowe	23
2.5.5. Rachunkowość zabezpieczeń	23
2.5.6. Zobowiązania finansowe	27
2.5.7. Zobowiązania pozabilansowe	28
2.5.8. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu	28
2.5.9. Wyłączenie instrumentów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej	29
2.6. Prezentacja i wycena pozostałych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej	30
2.6.1. Wartości niematerialne	30
2.6.2. Rzeczowe aktywa trwałe	32
2.6.3. Leasing	33
2.6.3.1. Spółka jako leasingodawca	33
2.6.3.2. Spółka jako leasingobiorca	34
2.6.4. Środki pieniężne	35
2.6.5. Inwestycje w jednostkach zależnych	35
2.6.6. Rezerwy	36
2.6.7. Kapitały	36
2.6.8. Podatek dochodowy	37
2.6.9. Zapasy	38
2.6.10. Pozostałe aktywa	38
2.6.11. Pozostałe zobowiązania	39
3. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI I PREZENTACJI SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	39
4. ISTOTNE SZACUNKI	43
4.1. Utrata wartości aktywów finansowych	43
4.1.1. Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego oraz pożyczek udzielonych klientom przez Spółkę	44
4.1.2. Utrata wartości aktywów finansowych	45
4.1.2. Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego oraz pożyczek udzielonych klientom przez Spółkę	46
4.2. Kalkulacja rezerw	47
4.3. Kalkulacja rezerwy na wynagrodzenie zmienne członków Zarządu	47
4.4. Okres użytkowania oraz utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych wartości niematerialnych	48
4.5. Zmiany wartości szacunkowych	48

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO JEDNOSTKOWEGO RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT.....	49
5. PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ.....	49
6. KOSZTY Z TYTUŁU ODSETEK.....	50
7. KOSZTY Z TYTUŁU PROWIZJI I OPŁAT.....	50
8. ODPISY NETTO Z TYTUŁU UTRATY WARTOŚCI AKTYWÓW FINANSOWYCH.....	51
9. WYNIK Z POZYCJI WYMIANY.....	52
10. POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE.....	53
11. POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE.....	53
12. PRZYCHODY FINANSOWE.....	53
13. OGÓLNE KOSZTY ADMINISTRACYJNE.....	54
13.1. Wynagrodzenia.....	54
13.2. Pozostałe ogólne koszty administracyjne.....	54
14. PODATEK DOCHODOWY.....	55
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ.....	58
15. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY.....	58
16. AKTYWA FINANSOWE I ZOBOWIĄZANIA WYCENIANE WEDŁUG WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ RACHUNEK ZYSKÓW LUB STRAT.....	58
16.1. Pochodne instrumenty finansowe.....	58
17. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU LEASINGU I POŻYCZEK.....	60
18. LEASING.....	62
18.1. Należności z tytułu leasingu finansowego.....	62
18.2. Należności z tytułu leasingu operacyjnego.....	64
19. INWESTYCJE W JEDNOSTKACH ZALEŻNYCH.....	64
20. WARTOŚCI NIEMATERIALNE.....	66
21. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE.....	68
21.1. Wartość środków trwałych oddanych w leasing operacyjny.....	70
22. NALEŻNOŚCI I ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU BIEŻĄCEGO PODATKU DOCHODOWEGO.....	71
23. ZAPASY.....	72
24. POZOSTAŁE AKTYWA.....	72
25. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU KREDYTÓW I POŻYCZEK.....	74
26. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU EMISJI DŁUŻNYCH PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.....	74
27. ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU SEKURYTYZACJI AKTYWÓW.....	75
28. POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA.....	76
28.1. Spółka jako leasingobiorca.....	76
29. REZERWY.....	77
30. KAPITAŁY.....	78
POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE.....	80
31. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE.....	80
32. SEKURYTYZACJA PORTFELA LEASINGOWEGO SPÓŁKI.....	81
33. AKTYWA, NA KTÓRYCH USTANOWIONO ZABEZPIECZENIA LUB O OGRANICZONEJ MOŻLIWOŚCI DYSPONOWANIA.....	81
34. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH.....	82
35. WYNIK NA INSTRUMENTACH FINANSOWYCH.....	84
36. WARTOŚĆ GODZIWA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH.....	85
37. KOMPENSOWANIE AKTYWÓW FINANSOWYCH I ZOBOWIĄZAŃ FINANSOWYCH.....	88
38. POŁĄCZENIE SPÓŁEK.....	89
39. TRANSAKCJE Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI.....	97
40. WYNAGRODZENIE FIRMY AUDYTORSKIEJ.....	100
41. ZDARZENIA PO DACIE BILANSOWEJ.....	100
ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM.....	101
42. CHARAKTER I ZAKRES RYZYKA ZWIĄZANEGO Z INSTRUMENTAMI FINANSOWYMI.....	101
43. RYZYKO KREDYTOWE.....	102
44. RYZYKO UTRATY PŁYNNOŚCI.....	115
45. POZOSTAŁE RYZYKA RYNKOWE.....	119
45.1. Ryzyko rynkowe.....	119
45.2. Ryzyko walutowe.....	119
45.3. Ryzyko zmiany stopy procentowej dla przepływów pieniężnych i wartości godziwej.....	121
45.4. Zarządzanie kapitałem.....	124
45.5. Ryzyko operacyjne.....	124
ZAŁĄCZNIKI DO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO.....	126
Załączniki Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów.....	126

Jednostkowy rachunek zysków i strat

	<i>Nota</i>	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Przychody z tytułu leasingu finansowego	5.	422 026	136 408
Przychody z tytułu pożyczek	5.	41 547	16 046
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	5.	66 048	20 016
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	5.	17 291	17 610
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	5.	47 608	18 711
Razem Przychody z działalności podstawowej	5.	594 520	208 791
Koszty z tytułu odsetek	6.	-264 758	-76 929
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	21.1.	-42 058	-11 578
Koszty z tytułu prowizji i opłat	7.	-10 960	-3 656
Razem Koszty działalności podstawowej		-317 776	-92 163
Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	8.	-93 017	-24 893
Wynik z pozycji wymiany	9.	3 992	5 253
Pozostałe przychody operacyjne	10.	42 747	53 029
Pozostałe koszty operacyjne	11.	-13 436	-7 572
Przychody finansowe	12.	7 741	4 024
Ogólne koszty administracyjne	13.	-191 237	-109 838
Zysk brutto		33 534	36 631
Podatek dochodowy	14.	-22 432	-4 080
Zysk netto		11 102	32 551
Zysk przypadający na akcjonariuszy Spółki		11 102	32 551
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)		17 405 690	17 405 690
Zysk przypadający akcjonariuszom Spółki na jedną akcję zwykłą (w zł)		0,64	1,87

*) zmiany opisano w nocie 3.

Jednostkowe sprawozdanie z całkowitych dochodów

	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016
Zysk netto	11 102	32 551
Pozostałe całkowite dochody		
Pozycje niepodlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat		
Zyski/straty aktuarialne	133	-32
Podatek dochodowy dotyczący pozycji niepodlegających przeniesieniu	-17	6
Pozycje niepodlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat, razem	116	-26
Pozycje podlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat		
Zyski / (Straty) z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych	-45	502
Podatek dochodowy dotyczący pozycji podlegających przeniesieniu	9	-95
Pozycje podlegające przeniesieniu do rachunku zysków i strat, razem	-36	407
Pozostałe całkowite dochody razem	80	381
Dochody całkowite netto	11 182	32 932
Dochody całkowite netto razem przypadające na:	11 182	32 932
Akcjonariuszy Spółki	11 182	32 932

Jednostkowe sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	Na dzień 31 grudnia 2017	Na dzień 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	15.	12 272	4 340
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	16.	927	3 674
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	17.	13 916 350	6 727 256
Inwestycje w jednostkach zależnych	19.	18 518	868 264
Wartości niematerialne	20.	139 190	8 010
Rzeczowe aktywa trwałe	21.	405 384	138 449
w tym: Nieruchomości inwestycyjne	21.1	18 059	6 363
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	14.	778 584	280 390
Zapasy	23.	132 032	48 528
Pozostałe aktywa	24.	168 343	100 704
Aktywa razem		15 571 600	8 179 615
Zobowiązania i kapitały	Nota	Na dzień 31 grudnia 2017	Na dzień 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	25.	13 262 177	7 444 901
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	26.	332 787	181 012
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	27.	1 127 844	0
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	16.	1 000	1 288
Pozostałe zobowiązania	28.	486 592	255 873
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	22.	65 731	41 621
Rezerwy	29.	1 723	1 008
Zobowiązania razem		15 277 854	7 925 703
Kapitały własne przypadające na akcjonariuszy Spółki, w tym:		293 746	253 912
Kapitał podstawowy		174 057	174 057
Kapitał zapasowy		179 411	146 860
Pozostałe kapitały		-70 824	-99 556
Wynik finansowy bieżącego roku		11 102	32 551
Kapitały własne razem	30.	293 746	253 912
Zobowiązania i kapitały razem		15 571 600	8 179 615

*) zmiany opisano w nocie 3.

Jednostkowe sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych

	<i>Nota</i>	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały	Wynik roku bieżącego	Razem kapitały własne
Stan na 1 stycznia 2017 roku		174 057	146 860	-99 556	32 551	253 912
Zysk netto przypadający akcjonariuszom Spółki za rok 2017		0	0	0	11 102	11 102
Zmiana z tytułu połączenia jednostek		0	0	28 539	0	28 539
Pozostałe całkowite dochody		0	0	80	0	80
Inne		0	0	113	0	113
Przeniesienie zysku netto na kapitał zapasowy		0	32 551	0	-32 551	0
Stan na 31 grudnia 2017 roku	30.	174 057	179 411	-70 824	11 102	293 746

	<i>Nota</i>	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Pozostałe kapitały	Wynik roku bieżącego	Razem kapitały własne
Stan na 1 stycznia 2016 roku (dane przekształcone*)		174 057	118 069	-32 417	28 791	288 500
Zysk netto przypadający akcjonariuszom Spółki za rok 2016		0	0	0	32 551	32 551
Zmiana z tytułu połączenia jednostek		0	0	-67 520	0	-67 520
Pozostałe całkowite dochody		0	0	381	0	381
Przeniesienie zysku netto na kapitał zapasowy		0	28 791	0	-28 791	0
Stan na 31 grudnia 2016 roku	30.	174 057	146 860	-99 556	32 551	253 912

*) zmiany opisano w notcie 3.

Jednostkowe sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Działalność operacyjna	Nota	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Zysk netto		11 102	32 551
Korekty o pozycje:		227 375	114 056
Amortyzacja	13.	14 149	7 256
Niezrealizowane różnice kursowe dodatnie / ujemne		42 640	66 377
Strata na zbyciu inwestycji oraz składników rzeczowego majątku trwałego		26	-1 783
Przeniesienie odsetek dotyczących działalności finansowej		262 725	73 773
Pozostałe pozycje niepieniężne		631	0
Inne korekty		-92 796	-31 567
Zmiany stanu aktywów i pasywów operacyjnych:		-1 105 882	-1 517 043
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat		3 081	-1 224
Należności z tytułu leasingu i pożyczek		-1 098 350	-960 794
Aktywa / Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		-72 628	-70 136
Zapasy		-64 573	-19 049
Pozostałe aktywa		-4 026	-68 397
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat		-288	-407
Pozostałe zobowiązania		100 085	-424 222
Należności / Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		30 913	27 622
Rezerwy		-96	-436
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		-867 405	-1 370 436

*) zmiany opisano w nocie 3.

Jednostkowe sprawozdanie z przepływów pieniężnych (cd.)

Działalność inwestycyjna	Nota	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2017	Za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Wpływy z tytułu sprzedaży składników rzeczowych aktywów trwałych		881	3 211
Środki pieniężne pozyskane w związku z połączeniem spółek	38.	38 560	68
Wydatki z tytułu nabycia akcji w spółkach zależnych	19.	0	-850 000
Wydatki z tytułu nabycia składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		-8 910	-12 134
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		30 531	-858 855
Działalność finansowa			
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek		6 857 669	15 097 508
Wypływy z tytułu spłaconych kredytów i pożyczek		-5 799 087	-12 700 271
Wpływy/Wypływy z tytułu sekurytyzacji aktywów		-20 283	0
Wpływy z emisji dłużnych papierów wartościowych		1 035 878	1 479 666
Wypływy z tytułu wykupu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych		-961 591	-1 669 570
Odsetki zapłacone od zaciągniętych kredytów i pożyczek		-247 417	-75 175
Koszty sekurytyzacji aktywów		-18 502	0
Wydatki z tytułu spłaty odsetek od papierów dłużnych		-1 861	0
Pozostałe		0	944
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		844 806	2 133 102
Zmiana stanu środków pieniężnych netto	34.	7 932	-96 189
w tym z tytułu różnic kursowych od środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		18	-15 808
Środki pieniężne na 1 stycznia		4 340	100 529
Środki pieniężne na 31 grudnia		12 272	4 340
w tym o ograniczonej możliwości dysponowania		0	0
Sprawozdanie z przepływów pieniężnych zawiera:			
		2017	2016
Odsetki otrzymane		462 910	178 394
Odsetki zapłacone		267 780	75 175
Podatek dochodowy zapłacony		70 842	46 854
*) zmiany opisano w nocie 3.			

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego

1. Informacje ogólne

Jednostką sporządzającą sprawozdanie finansowe jest **PKO Leasing S.A.** z siedzibą w Łodzi 93-281, Al. Marszałka Edwarda Śmigłego-Rydza 20, wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego jako Spółka Akcyjna pod numerem KRS 0000022886.

PKO Leasing S.A. prowadzi działalność w zakresie leasingu finansowego oraz operacyjnego oraz udzielania pożyczek finansowych, zatrudniając 1.021 osób na koniec 2017 roku (494 osoby na koniec 2016 roku).

PKO Leasing Spółka Akcyjna („Spółka”, „Jednostka”) została utworzona Aktem Notarialnym z dnia 18 lutego 1999 roku. Spółce nadano numer statystyczny REGON 472191767.

W dniu 31 października 2016 roku nastąpiło połączenie PKO Leasing S.A. i PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 Kodeksu spółek handlowych (Ksh) z uwzględnieniem procedury uproszczonej połączenia uregulowanej w art. 516 § 6 w związku z art. 516 § 5 Ksh przez przeniesienie całego majątku PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. na PKO Leasing S.A. (łączenie przez przejęcie).

W dniu 28 kwietnia 2017 roku nastąpiło połączenie PKO Leasing S.A. i Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Plan połączenia został przyjęty przez Zarządy łączących się spółek w dniu 10 lutego 2017 roku i złożony do właściwego sądu. Połączenie spółek nastąpiło na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh z uwzględnieniem procedury uproszczonej połączenia uregulowanej w art. 516 § 6 w związku z art. 516 § 5 Ksh przez przeniesienie całego majątku Raiffeisen-Leasing Polska S.A. na PKO Leasing S.A. jako podmiot przejmujący (łączenie przez przejęcie). W dniu 28 kwietnia 2017 roku połączenie zostało wpisane do rejestru przedsiębiorców na mocy postanowienia Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia XX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego.

Czas trwania Spółki jest nieoznaczony.

Występujące w niniejszym sprawozdaniu finansowym określenia oznaczają odpowiednio:

Spółka, Jednostka lub PKOL – PKO Leasing S.A.,

Jednostki Zależne – PKO Faktoring S.A., PKO Leasing Sverige AB, Raiffeisen-Leasing Polska S.A., PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca jako Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.), PKO Leasing Finanse sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca jako Raiffeisen-Leasing Service Sp. z o.o.), PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca jako Raiffeisen-Leasing Real Estate Sp. z o.o.), ROOF Poland Leasing 2014 DAC,

Jednostka Dominująca oraz Jednostka Dominująca Najwyższego Szczebla – Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski SA (PKO Bank Polski lub PKO BP),

Grupa PKO BP - Grupę Kapitałową Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego SA, w skład której wchodzi PKO Bank Polski i podmioty przez niego kontrolowane.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Zatwierdzenie niniejszego sprawozdania finansowego

Zarząd Spółki dokonał zatwierdzenia sprawozdania finansowego w dniu 6 kwietnia 2018 roku. Sprawozdanie finansowe może być zmienione do czasu zatwierdzenia przez Walne Zgromadzenie.

Informacje o akcjonariuszach Spółki

Podmiotem bezpośrednio dominującym posiadającym 100% akcji Spółki jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., który jest podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej PKO BP. Udział Skarbu Państwa w kapitale podstawowym podmiotu dominującego na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosił 29,43%.

Skład Zarządu Spółki w okresie od 1 stycznia 2017 roku do 28 kwietnia 2017 roku

Marcin Kuksinowicz	– Prezes Zarządu
Radosław Hoc	– Wiceprezes Zarządu
Piotr Mierzejewski	– Wiceprezes Zarządu
Elżbieta Anders	– Członek Zarządu

W dniu 26 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza odwołała pana Marcina Kuksinowicza z pełnionej funkcji Prezesa Zarządu z dniem 28 kwietnia 2017 roku, w związku ze złożoną rezygnacją.

W dniu 26 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza odwołała pana Radosława Hoca z pełnionej funkcji Wiceprezesa Zarządu z dniem 28 kwietnia 2017 roku, w związku ze złożoną rezygnacją.

W dniu 26 kwietnia 2017 roku Rada Nadzorcza powołała do Zarządu Spółki pana Andrzeja Krzemińskiego na stanowisko Prezesa Zarządu, pana Radosława Drozda oraz pana Przemysława Stańczyka na stanowiska Członków Zarządu z dniem 28 kwietnia 2017 roku.

Skład Zarządu Spółki w okresie od 28 kwietnia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku

Andrzej Krzemiński	– Prezes Zarządu
Piotr Mierzejewski	– Wiceprezes Zarządu
Elżbieta Anders	– Członek Zarządu
Radosław Drozd	– Członek Zarządu
Przemysław Stańczyk	– Członek Zarządu

Skład Rady Nadzorczej Spółki w okresie od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku

Jakub Papierski	– Przewodniczący Rady Nadzorczej
Jan Emeryk Rościszewski	– Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Piotr Mazur	– Członek Rady Nadzorczej
Marcin Mosz	– Sekretarz Rady Nadzorczej
Maciej Wyszoczarski	– Członek Rady Nadzorczej
Rafał Kozłowski	– Członek Rady Nadzorczej

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

W dniu 9 stycznia 2018 roku pan Rafał Antczak został powołany do Rady Nadzorczej Spółki.

W dniu 14 lutego 2018 roku Rada Nadzorcza PKO Leasing S.A. wybrała poniższych Członków Rady Nadzorczej do pełnienia następujących funkcji:

Rafał Antczak	– Przewodniczący Rady Nadzorczej
Jakub Papierski	– Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Jan Emeryk Rościszewski	– Członek Rady Nadzorczej

Spółka prowadzi księgi rachunkowe i sporządza sprawozdanie finansowe wg Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), przyjętych przez Unię Europejską.

Spółka sporządziła niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe w celu złożenia go do Krajowego Rejestru Sądowego, zgodnie z artykułem 69 Ustawy o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku (Dz.U. z 2017 r., poz. 2342) oraz właściwego urzędu skarbowego.

Na dzień podpisania niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego Spółka nie sporządziła skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości zatwierdzonymi przez Unię Europejską (sprawozdanie finansowe „Grupy”) wedle wymagań MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”. Spółka zastosowała interpretację zawartą w agendzie wydanej przez Europejską Komisję ds. Rynku Wewnętrznego i Usług (European Commission Directorate – General for Internal Market and Services) sporządzonej na spotkanie Komitetu Regulacyjnego Rachunkowości (Accounting Regulatory Committee) (dokument ARC/08/2007), omawiającej powiązanie pomiędzy Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej a IV i VII Dyrektywą Prawa Spółek (Company Law Directives). W opinii Departamentu ds. Usług Komisji Europejskiej, jeśli podmiot postanawia sporządzić roczne sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości zatwierdzonych przez Unię Europejską lub jest do tego zobligowany, to może on sporządzić i złożyć je niezależnie od sporządzenia i złożenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym objęte są wszystkie podmioty, w które dokonano inwestycji, włączając w to podmioty specjalnego przeznaczenia. Spółka konsoliduje metodą pełną podmioty lub ich wyodrębnione części, w które dokonała inwestycji, jeżeli:

- jest narażona na lub ma prawo do zmiennych zwrotów z tytułu zaangażowania w ten podmiot,
- ma zdolność wpływania na te zwroty poprzez władzę nad podmiotem inwestycji oraz
- istnieje związek pomiędzy wyżej wymienioną władzą a zwrotami.

Niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe powinno być czytane wraz ze sprawozdaniem skonsolidowanym Grupy PKO Leasing S.A. za rok 2017, jak tylko zostanie ono udostępnione, w celu uzyskania pełnej informacji na temat sytuacji finansowej, wyników i przepływów pieniężnych Grupy PKO Leasing S.A. jako całości.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

2. Opis istotnych zasad rachunkowości

2.1. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

Niniejsze jednostkowe sprawozdanie finansowe PKO Leasing S.A. zostało sporządzone za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2017 roku. Dane porównawcze obejmują poprzedni rok obrotowy rozpoczęty w dniu 1 stycznia 2016 roku a zakończony 31 grudnia 2016 roku.

Sprawozdanie finansowe za rok obrotowy od 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku zostało sporządzone w złotych (zł), a wszystkie dane liczbowe, o ile nie wskazano inaczej, zaprezentowano w tysiącach złotych.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w oparciu o założenie kontynuowania przez Spółkę działalności gospodarczej w niezmnieszonej istotnie zakresie, w okresie niekrótszym niż rok od dnia sprawozdawczego.

Sprawozdanie finansowe Spółki zostało sporządzone w oparciu o następujące zasady wyceny:

- według wartości godziwej dla instrumentów pochodnych,
- według zamortyzowanego kosztu dla pozostałych aktywów finansowych, w tym dla należności z tytułu leasingu oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom, oraz pozostałych zobowiązań finansowych,
- według kosztu historycznego dla aktywów i zobowiązań niefinansowych,
- aktywa trwałe (lub grupy do zbycia) przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w niższej z następujących dwóch kwot: ich wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

W latach 2016-2017 w Spółce nie wystąpiła działalność zaniechana.

Przedstawione poniżej zasady rachunkowości zostały zastosowane do wszystkich zaprezentowanych okresów sprawozdawczych.

2.2. Oświadczenie zgodności z MSSF

Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe („sprawozdanie finansowe”) Spółki zostało sporządzone zgodnie z wymogami Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

2.3. Pozycje wyrażone w walutach obcych

Pozycje zawarte w sprawozdaniu finansowym wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność (tzw. waluta funkcjonalna). Sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych (zł), które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji Spółki.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Pozycje pieniężne sprawozdania z sytuacji finansowej wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego na dzień bilansowy (tj. kursu średniego ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego).

Wszystkie pozostałe powstałe różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji wynik z pozycji wymiany, z wyjątkiem różnic kursowych wynikających z transakcji przeprowadzonych w celu zabezpieczenia przed określonym ryzykiem walutowym zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

Kursy przyjęte do wyceny pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej wynoszą odpowiednio:

Waluta	2017	2016
EUR	4,1709	4,4240
CHF	3,5672	4,1173
USD	3,4813	4,1793
SEK	0,4243	0,4619
GBP	4,7001	5,1445
100 JPY	3,0913	3,5748

2.4. Ustalenie wyniku finansowego

2.4.1. Przychody i koszty o charakterze odsetkowym

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że Spółka uzyska korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług i podatek akcyzowy oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

W rachunku zysków i strat ujmowane są na zasadzie memoriałowej wszystkie przychody i koszty odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, a także ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej: rozliczenie dyskonta bądź premii oraz prowizje otrzymane lub należne.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą naliczania zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji związanych z nimi przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa jest stopą, którą dyskontowane są przyszłe płatności lub wpływy pieniężne do bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Przy obliczaniu efektywnej stopy procentowej przepływy pieniężne szacowane są przy uwzględnieniu warunków umownych danego instrumentu finansowego, niebiorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów, należności leasingowych czy pożyczek. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie płatności odsetkowe, prowizje i opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy oraz koszty transakcji, premie lub dyskonta, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek wykazywane są według efektywnej stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów wyceny utraty wartości.

2.4.2. Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat

Przychody ubezpieczeniowe

Spółka osiąga przychody z tytułu oferowania produktów ubezpieczeniowych na rzecz klientów. W celu odzwierciedlenia treści ekonomicznej oraz właściwego ujęcia przychodów dotyczących oferowanych produktów ubezpieczeniowych Spółka przyjęła odrębne zasady ujmowania opłat w zależności od występowania powiązania produktu ubezpieczeniowego z instrumentem finansowym oferowanym na rzecz tego samego klienta bądź braku takiego powiązania. Identyfikując wspomniane powiązanie Spółka bierze pod uwagę między innymi czynniki takie jak: dobrowolność ubezpieczenia, dochodowość produktu powiązanego oraz poziom składek w odniesieniu do podobnych instrumentów na rynku.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych powiązanych z instrumentem finansowym prowizje i opłaty pobierane przez Spółkę stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej instrumentu finansowego, tj. należności z tytułu leasingu/pożyczki i w konsekwencji są ujmowane w przychodach z działalności operacyjnej (odsetkowych), tj. w przychodach z tytułu leasingu finansowego i z tytułu pożyczek w okresie życia umowy leasingu/pożyczki.

W przypadku produktów ubezpieczeniowych niepowiązanych z instrumentem finansowym prowizje stanowią wynagrodzenie Spółki za wykonanie ważnej czynności (doprowadzenie do zawarcia umowy ubezpieczeniowej) i są ujmowane jednorazowo jako przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych.

Spółka ponadto pomniejsza przychody ujmowane jednorazowo o szacunek rezerwy dotyczącej części wynagrodzenia, która będzie zwracana w związku z przedterminowym zakończeniem umowy leasingu i sprzedaż bądź likwidacją środka trwałego będącego przedmiotem umowy ubezpieczeniowej. Szacunek rezerwy oparty jest na analizie historycznych informacji o rzeczywistych zwrotach w przeszłości oraz przewidywaniach co do trendu zwrotów w przyszłości.

Inne prowizje i opłaty

Opłaty i prowizje ujęte w kalkulacji efektywnej stopy procentowej (zgodnie z zasadami opisanymi w notce 2.4.1 sprawozdania finansowego) obejmują opłaty i prowizje otrzymane lub zapłacone bezpośrednio związane z powstaniem aktywów lub zobowiązań finansowych i są prezentowane w przychodach z działalności operacyjnej (odsetkowych), tj. w przychodach z tytułu leasingu finansowego i z tytułu pożyczek. Dotyczy to w szczególności prowizji za zawarcie umowy leasingu/pożyczki.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

2.4.3. Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych

Wynik z tytułu odpisów aktualizujących wartość instrumentów finansowych powstaje w wyniku zaewidencjonowania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych, w tym przede wszystkim należności z tytułu leasingu oraz pożyczek udzielonych klientom, należności od banków (por. nota 2.5.3. sprawozdania finansowego).

2.4.4. Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w rachunku zysków i strat w dniu ustalenia praw udziałowców do ich otrzymania, tzn. w dniu zatwierdzenia przez spółkę dokonującą wypłaty dywidendy.

2.4.5. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty, zarówno zrealizowane jak i niezrealizowane, na aktywach i pasywach wyrażonych w walucie obcej, będące przede wszystkim skutkiem otwartej pozycji walutowej.

2.4.6. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne obejmują głównie przychody dotyczące sprzedaży usług niezwiązanych z podstawową działalnością Spółki, takie jak przychody z tytułu sprzedaży, likwidacji lub utraty wartości składników majątku trwałego (w tym pokontraktowych przedmiotów leasingu operacyjnego) oraz z tytułu odwrócenia utraty wartości tych składników, rozwiązania odpisów z tytułu pozostałych rezerw. Istotną pozycją są przychody z tytułu windykacji wierzytelności Spółki lub przychody z tytułu rozliczeń wygasłych umów leasingu. W pozycji tej prezentowany jest także wynik dotyczący rozliczeń z tytułu składek ubezpieczeniowych, podatków lokalnych oraz innych kosztów związanych z przedmiotami leasingu, zwracanych przez leasingobiorców. W pozostałych przychodach operacyjnych ujmowane są także przychody uzyskiwane z tytułu świadczenia usług obsługi administracyjnej i usług zarządzania na rzecz spółek zależnych.

W pozostałych kosztach operacyjnych ujmowane są w szczególności straty na sprzedaży lub likwidacji składników majątku trwałego, koszty utraty wartości składników majątku trwałego, odpisy z tytułu pozostałych rezerw oraz inne koszty, niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością Spółki.

2.4.7. Inne pozycje wyniku finansowego

2.4.7.1. Świadczenia pracownicze

Krótkoterminowe świadczenia pracownicze zawierają: wynagrodzenia, premie, płatne urlopy oraz składki na ubezpieczenia społeczne i ujmowane są jako koszty w momencie ich poniesienia. Spółka rozpoznaje zobowiązanie z tytułu niewykorzystanych urlopów pracowniczych. Zobowiązanie to prezentowane jest w pozycji Pozostałe zobowiązania jako rezerwy na świadczenia pracownicze.

Długoterminowe świadczenia pracownicze dotyczą świadczeń w formie odpraw emerytalnych i rentowych.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

W celu wypełnienia wymogów uchwały Komisji Nadzoru Finansowego nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, Spółka wdrożyła poprzez uchwałę Rady Nadzorczej „Regulaminy zmiennych składników wynagrodzeń dla członków Zarządu”.

Przywołane Zasady i wydany na ich podstawie Regulamin opisują tryb przyznawania ww. osobom zmiennych składników wynagrodzeń powiązanych z wynikami i efektami pracy. Zgodnie z wymogami przywołanej uchwały KNF i w proporcjach w niej określonych zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny)
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Wysokość wynagrodzenia zmiennego zależy od wartości wypłaconego w danym okresie wynagrodzenia stałego, z wyłączeniem wynagrodzenia chorobowego, świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego, wynagrodzenia za okresy nieświadczenia pracy oraz poziomu realizacji celów podlegających ocenie w danym okresie.

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest traktowany, jako płatność w formie akcji rozliczana w środkach pieniężnych i wyceniany według zasad opisanych w Regulaminie.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Spółki, straty Spółki lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby obszarów, które ujawniły się po okresie oceny.

W 2017 roku były przyznane opcje fantomowe z tytułu tego programu.

2.5. Prezentacja i wycena aktywów i zobowiązań finansowych

Ujmowanie transakcji w księgach dla każdej grupy instrumentów finansowych jest dokonywane w dniu rozliczenia transakcji.

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Spółka posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie z kontrahentem ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

2.5.1. Aktywa finansowe

Spółka klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz pożyczki i inne należności.

2.5.1.1. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz instrumenty finansowe wyznaczone jako wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu.

Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu obejmują aktywa finansowe nabyte w celu odsprzedaży w bliskim terminie, aktywa finansowe będące częścią portfela określonych instrumentów finansowych, którymi zarządza się łącznie i dla których istnieje potwierdzenie aktualnego faktycznego wzoru generowania krótkoterminowych zysków oraz aktywa będące instrumentami pochodnymi niestanowiącymi kontraktów gwarancji finansowych ani instrumentów zabezpieczających.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w momencie początkowego ujęcia wycenia się w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu Spółka wycenia te aktywa finansowe w wartości godziwej. Skutki wyceny walutowych instrumentów pochodnych odnoszone są do rachunku zysków i strat do pozycji wynik z pozycji wymiany, pozostałych instrumentów pochodnych – do pozycji przychody finansowe

2.5.1.2. Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, które nie są notowane na aktywnym rynku, inne niż:

- i. aktywa finansowe, które Spółka zamierza sprzedać natychmiast lub w bliskim terminie (finansowanie udzielone przez Spółkę klientowi w celu wygenerowania krótkoterminowych zysków; klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu) i te, które Spółka zaklasyfikowała jako instrumenty finansowe wyceniane do wartości godziwej przy początkowym ujęciu;
- ii. aktywa finansowe wyznaczone przez Spółkę przy początkowym ujęciu jako dostępne do sprzedaży; lub
- iii. aktywa finansowe, których posiadacz może nie odzyskać zasadniczo pełnej kwoty początkowej inwestycji z innego powodu niż pogorszenie obsługi kredytu (klasyfikowane są jako dostępne do sprzedaży).

Do kategorii tej należą należności z tytułu leasingu, pożyczki udzielone klientom włączając skupione wierzytelności oraz inwestycje w nienotowane na aktywnym rynku instrumenty dłużne.

Pożyczki i należności ujmują się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej na dzień rozliczenia transakcji kupna danego składnika aktywów. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się w wartości godziwej, która jest powiększana lub pomniejszana o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych. Pożyczki są rozpoznawane w momencie

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

wypłaty środków pożyczkobiorcy. Należności z leasingu są rozpoznawane w momencie, w którym leasingobiorcy przysługuje prawo do korzystania z przedmiotu leasingu.

Po początkowym ujęciu Spółka wycenia te aktywa finansowe według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej i z uwzględnieniem utraty wartości, a skutki wyceny odnoszone są do rachunku zysków i strat (do przychodów z tytułu leasingu finansowego lub przychodów z tytułu pożyczek).

2.5.2. Reklasyfikacja aktywów finansowych

Składnik aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży Spółka może przekwalifikować do kategorii pożyczek i należności, jeżeli składnik ten spełnia definicję pożyczek i należności, a gdy Spółka ma zamiar i możliwość utrzymać dany składnik aktywów finansowych w dającej się przewidzieć przyszłości lub do terminu jego wymagalności.

W przypadku przekwalifikowania składnika aktywów finansowych z określonym terminem wymagalności, uprzednie zyski i straty związane z takim składnikiem, które zostały ujęte w innych całkowitych dochodach, amortyzuje się i ujmuje w rachunku zysków i strat przez okres pozostały do terminu wymagalności przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wszelkie różnice pomiędzy nowym zamortyzowanym kosztem i kwotą umorzeniową amortyzuje się przez pozostały okres do terminu wymagalności składnika aktywów przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej, podobnie do amortyzacji premii lub dyskonta.

Spółka może przeklasyfikować aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat w przypadku wystąpienia wyjątkowych okoliczności.

Składnik aktywów finansowych jest reklasyfikowany według jego wartości godziwej w dniu reklasyfikacji. Zyski lub straty, które zostały ujęte w rachunku zysków i strat do momentu reklasyfikacji, nie podlegają odwróceniu. Wartość godziwą składnika aktywów finansowych w dniu reklasyfikacji uznaje się odpowiednio za jego nowy koszt lub nowy zamortyzowany koszt.

2.5.3. Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy Spółka ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku zaobserwowania takich przesłanek Spółka rozpoznaje odpisy z tytułu utraty wartości aktywów.

O utracie wartości składnika lub grupy aktywów finansowych i stratach poniesionych z tego tytułu mowa jest wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości na skutek wydarzenia lub wydarzeń, które nastąpiły po pierwotnym ujęciu danego składnika aktywów (tzw. zdarzenie powodujące stratę) oraz gdy to zdarzenie (lub zdarzenia) mają wpływ na dotyczące tego aktywa lub grupy aktywów finansowych przyszłe przepływy pieniężne, który można wiarygodnie oszacować.

Może nie być możliwe zidentyfikowanie pojedynczego zdarzenia powodującego utratę wartości – możliwe jest, że utratę wartości będzie determinować łączny efekt kilku zdarzeń. Potencjalne straty oczekiwane w wyniku przyszłych zdarzeń, bez względu na to, jak bardzo prawdopodobne, nie są rozpoznawane.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Obiektywnymi przesłankami utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych są uzyskane przez Spółkę informacje o następujących zdarzeniach mogących powodować stratę:

- znaczące trudności finansowe dłużnika (w szczególności: niewypłacalność leasingo-/pożyczkobiorcy związana z pogorszeniem się jego sytuacji finansowo-ekonomicznej),
- niedotrzymanie postanowień umownych przez dłużnika, np. niespłacenie rat leasingowych, odsetek lub kapitału albo zaleganie z ich spłatą (w szczególności: opóźnienie w spłacie należności przekraczające 90 dni i ustaloną kwotę; stwierdzone przypadki defraudacji),
- zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacja dłużnika (w szczególności: uzyskanie informacji o wszczęciu postępowania upadłościowego lub bankructwa klienta lub zmiany warunków umowy, takie jak wypowiedzenie umowy, restrukturyzacja zadłużenia),
- dające się zaobserwować dane wskazujące na wymierne zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących grupy aktywów finansowych od czasu pierwotnego ich ujęcia, nawet jeżeli zmniejszenia tego nie można jeszcze przypisać do poszczególnych składników grupy aktywów finansowych (w szczególności: niekorzystne zmiany sytuacji płatniczej dłużników, niekorzystne zmiany w otoczeniu ekonomicznym leasingo-/pożyczkobiorcy, powiązane z ryzykiem regionu, kraju, branży, grup klientów lub produktów).

Najczęstszą przesłanką (ok. 80%) rozpoznania utraty wartości aktywów finansowych są te związane z występowaniem zaległości w spłacie należności Spółki. Pozostałe 20% wynika z innych przesłanek.

2.5.3.1. Aktywa wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Jeżeli istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości pożyczek i należności lub aktywów finansowych utrzymywanych do terminu zapadalności wycenianych w zamortyzowanym koszcie, kwota odpisu aktualizującego jest równa różnicy pomiędzy wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem nieponiesionych przyszłych strat kredytowych), zdyskontowanych przy zastosowaniu pierwotnej efektywnej stopy procentowej (tj. stopy procentowej ustalonej przy początkowym ujęciu).

Jeżeli kredyt lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienną stopę procentową, wówczas stopą dyskontową stosowaną do ustalenia utraty wartości jest bieżąca efektywna stopa procentowa.

Kalkulacja bieżącej wartości szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących zabezpieczonego składnika aktywów finansowych uwzględnia przepływy pieniężne wynikające z zajęcia zabezpieczenia pomniejszone o koszty jego nabycia i sprzedaży.

Po przeprowadzeniu kalkulacji i ustaleniu wysokości odpisu wartość bilansowa składnika aktywów zostaje zmniejszona poprzez odpis aktualizujący, a kwota odpisu obciąża rachunek zysków i strat.

Spółka ocenia w pierwszej kolejności, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości poszczególnych indywidualnie znaczących składników aktywów finansowych, a następnie – na podstawie analizy indywidualnej

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

lub grupowej – czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości dla aktywów finansowych, które indywidualnie nie są znaczące.

W portfelu ocenianym indywidualnie każde pojedyncze aktyw finansowe jest poddawane analizie pod kątem rozpoznania przesłanek utraty wartości. W przypadku rozpoznania utraty wartości tworzony jest odpis aktualizujący wartość należności.

Jeżeli Spółka stwierdzi, że nie istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości indywidualnie ocenianego składnika aktywów finansowych (niezależnie od tego, czy jest on znaczący czy też nie), to włącza ten składnik do grupy aktywów finansowych ocenianych grupowo pod kątem utraty wartości. Aktywa oceniane indywidualnie pod kątem utraty wartości, dla których utrata wartości została rozpoznana, nie są włączane w grupową ocenę pod względem utraty wartości.

W portfelu grupowym identyfikowane są grupy o podobnych charakterystykach ryzyka kredytowego, które następnie zbiorczo oceniane są pod kątem utraty wartości.

Podział aktywów finansowych na grupy aktywów finansowych (podportfele), o podobnych cechach ryzyka kredytowego jest przeprowadzany według stosowanego przez Spółkę systemu uwzględniającego rodzaj produktu (i typ aktywa), typ klienta (i formę prawną), przeterminowanie należności i wielkości zaangażowania. Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup aktywów.

Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące aktywów finansowych ocenianych grupowo pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych danych dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Szacunki dotyczące zmian przyszłych przepływów pieniężnych związanych z grupami aktywów odpowiadają kierunkom zmian obserwowanych danych zachodzących z okresu na okres (np. zmiany stopy bezrobocia, cen nieruchomości, stanu spłat lub innych czynników wskazujących na zmiany prawdopodobieństwa wystąpienia strat w danej grupie i ich wielkości). Metodologia oraz założenia stosowane przy szacowaniu przyszłych przepływów pieniężnych są regularnie rewidowane przez Spółkę w celu zmniejszenia różnic między szacowaną a rzeczywistą wysokością strat.

W wyniku oceny grupowej tworzona jest rezerwa na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty (IBNI). Dla celów zbiorczej oceny utraty wartości, na które tworzona jest rezerwa na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty, należności z tytułu leasingu oraz pożyczek są łączone w grupy o podobnych cechach ryzyka kredytowego (według stosowanego przez Spółkę systemu uwzględniającego rodzaj produktu, typ klienta, przeterminowanie należności i inne istotne czynniki). Cechy te mają wpływ na oszacowanie przyszłych przepływów pieniężnych dla określonych grup należności z tytułu leasingu oraz aktywów, ponieważ wskazują na możliwości spłaty przez dłużników całości ich zobowiązań zgodnie z warunkami umów dotyczących ocenianych aktywów. Przyszłe przepływy pieniężne dotyczące grupy należności z tytułu leasingu oraz aktywów finansowych ocenianych zbiorczo pod kątem utraty wartości są szacowane na podstawie przepływów pieniężnych wynikających z umów oraz historycznych danych dotyczących strat ponoszonych z tytułu aktywów o podobnych cechach ryzyka.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Historyczne dane dotyczące strat są korygowane na podstawie danych pochodzących z bieżących obserwacji w celu uwzględnienia skutków aktualnych okoliczności, które nie miały miejsca w okresie, którego dotyczą historyczne doświadczenia, oraz wyłączenia skutków okoliczności, które miały miejsce w okresie historycznym, a które nie zachodzą obecnie.

Weryfikacja parametrów obliczeń ustalonych na bazie danych historycznych, zgodnie z metodologią estymacji parametrów ryzyka w Spółce, dotyczy następujących parametrów:

- PD – prawdopodobieństwa wystąpienia straty na umowie leasingu / pożyczki liczone dla okresu dziewięciomiesięcznego (LIP – okres identyfikacji straty przyjęty przez Spółkę dla klienta wynosi odpowiednio osiem/dziewięć miesięcy), z wyjątkiem podportfeli poniżej 1 mln dla spółek kapitałowych,
- LGD – oczekiwanej wysokości straty na umowie leasingu / pożyczki w przypadku wystąpienia straty (w tym parametry RR coll, RR Ncoll).

Odpisy z tytułu utraty wartości ewidencjonowane są na odrębnych kontach księgowych. Dla celów bilansowych i ustalenia bieżącej wartości księgowej danego składnika aktywów finansowych są one prezentowane łącznie ze składnikami aktywów finansowych, w przypadku których nastąpiła utrata wartości.

Jeżeli w następnym okresie wysokość odpisu z tytułu utraty wartości zmniejszy się, a zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem następującym po ujęciu odpisu z tytułu utraty wartości (np. z poprawą oceny zdolności kredytowej dłużnika), to uprzednio ujęty odpis jest odwracany, a skutki odwrócenia rozpoznawane są w rachunku zysków i strat. Wartość bilansowa składnika aktywów ustalona w wyniku odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości nie może być wyższa niż wartość, która zostałaby określona według zamortyzowanego kosztu w przypadku, gdyby odpis z tytułu utraty wartości nie został rozpoznany.

W przypadku renegotjacji umów leasingu oraz pożyczek, niewynikającej z obiektywnych przesłanek, nie jest rozpoznawana utrata wartości (np. negocjacje cenowe niezwiązane z pogorszeniem sytuacji finansowej leasingo-/pożyczkobiorcy).

Obiektywnymi przesłankami utraty wartości są sytuacje, gdy restrukturyzacje umów są wynikiem złej sytuacji finansowej dłużnika i skutkują wystąpieniem straty ekonomicznej.

Spółka rozpoznaje utratę wartości, gdy w wyniku renegotjacji warunków umów i podpisania zmienionego harmonogramu spłaty następuje obniżenie wartości bieżącej aktywa (spadek NPV). Spółka nie udziela takich udogodnień klientom. Nie występują renegotjacje skutkujące brakiem rozpoznania utraty wartości.

Nieściągalne należności z tytułu leasingu oraz pożyczki są spisywane w ciężar odpisów na utratę wartości należności. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, jej wysokość jest wykazywana w rachunku zysków i strat w pozostałych przychodach operacyjnych.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Spółka spisuje należności po dokonaniu każdorazowo analizy. Kryteria brane pod uwagę to status ekspozycji świadczący o niskim prawdopodobieństwie odzyskania należności, informacja o umorzeniu postępowania komorniczego będącego konsekwencją bezskuteczności egzekucji, bezskuteczność dotychczas prowadzonych działań windykacyjnych, stwierdzenie fraudu lub wyłudzenia.

2.5.4. Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne klasyfikowane są jako instrumenty przeznaczone do obrotu, prezentowane są w odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej, po stronie aktywów bądź pasywów. Instrumenty pochodne wyceniane są w wartości godziwej, bez uwzględniania kosztów transakcji, które będą poniesione przy ich sprzedaży. Instrument pochodny jest aktywem, jeśli jego wartość godziwa jest dodatnia, a zobowiązaniem – gdy jego wartość godziwa jest ujemna.

Najlepszą podstawą do wyznaczenia wartości godziwej instrumentu finansowego przy początkowym ujęciu jest cena transakcyjna (tj. wartość godziwa uiszczonej lub otrzymanej zapłaty). W pozostałych przypadkach jest to wartość godziwa określona na podstawie modelu wyceny, do którego dane pozyskano z aktywnego rynku. Wykorzystywane techniki bazują między innymi na modelach zdyskontowanych przepływów pieniężnych, krzywych dochodowości oraz modelach dla opcji.

Zmiany wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Kwoty bazowe transakcji pochodnych wykazane są w pozycjach pozabilansowych w dniu zawarcia transakcji i przez cały okres ich trwania.

Instrumenty pochodne, z których korzysta Spółka w celu operacyjnego zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward, swap, kontrakty na zamianę stóp procentowych (swapy procentowe) oraz transakcje CIRS.

2.5.5. Rachunkowość zabezpieczeń

Spółka stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń w celu zapewnienia adekwatnego odzwierciedlenia w księgach ekonomicznych procesów związanych z zarządzaniem ryzykiem w Spółce.

Dodatkowo, dzięki zastosowaniu rachunkowości zabezpieczeń Spółka dąży do ograniczenia wahań w rachunku zysków i strat poprzez kompensowanie wyników uzyskiwanych na skutek zmian przepływów środków pieniężnych wynikających z instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej.

Strategia zabezpieczająca:	Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych kredytów PLN oraz EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych, z wykorzystaniem transakcji IRS
----------------------------	---

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Opis relacji zabezpieczającej	Eliminacja ryzyka zmienności przepływów pieniężnych generowanych przez portfel kredytów w: 1) PLN 2) EUR o zmiennym oprocentowaniu, wynikającej z ryzyka zmian stóp procentowych w ciągu okresu objętego zabezpieczeniem.
Zabezpieczane ryzyko	Ryzyko stopy procentowej.
Instrument zabezpieczający	Transakcje IRS, w których Spółka płaci kupon oparty o stałą stopę, a otrzymuje kupon oparty o zmienną stopę: 1) WIBOR 1M, 2) EURIBOR 1M.
Pozycja zabezpieczana	1) Portfel kredytów w PLN indeksowanych do stopy zmiennej WIBOR 1M; 2) Portfel kredytów w EUR indeksowanych do stopy zmiennej EURIBOR 1M Ekonomicznie portfele te odpowiadają wartości umów leasingowych opartych na stałej stopie.

Spółka stosuje zasady rachunkowości zabezpieczeń dla wybranych transakcji, wyłącznie, gdy spełnione są następujące warunki:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia sporządzana jest sformalizowana dokumentacja powiązania zabezpieczającego, w której określony jest przyjęty przez jednostkę cel zarządzania ryzykiem oraz strategia ustanowienia zabezpieczenia.
- dokumentacja określa instrument zabezpieczający, pozycję zabezpieczaną, okres zabezpieczenia, rodzaj zabezpieczanego ryzyka, typ powiązania zabezpieczającego, sposób oceny efektywności
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian przepływów środków pieniężnych, zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem
- poziom efektywności relacji zabezpieczających jest wysoki, tzn. przez cały okres zabezpieczenia kwota zmian przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej zostaje skompensowana zmianami przepływów pieniężnych instrumentu zabezpieczającego, a w testach retrospektywnych efektywność relacji zabezpieczających mieści się w przedziale od 80% do 125%,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie określić, co oznacza, że Spółka ma możliwość dokonania wiarygodnego pomiaru zmian przepływów środków pieniężnych zabezpieczanej pozycji, jak i instrumentu zabezpieczającego,
- efektywność relacji zabezpieczającej jest oceniana zarówno przed zawianiem relacji zabezpieczających, jak i w trakcie trwania zabezpieczenia (nie rzadziej niż w momencie, gdy jednostka sporządza roczne lub śródroczne sprawozdania finansowe).

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Pozycję zabezpieczaną może stanowić:

- pojedyncze aktywne lub zobowiązanie, bądź uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie lub planowana przyszła transakcja,
- grupa aktywów, zobowiązań, uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań lub planowanych transakcji, jeżeli z każdym ze składników tej grupy wiąże się określone ryzyko o podobnej charakterystyce poddane zabezpieczeniu,
- jeżeli zabezpieczaną pozycję stanowią aktywa finansowe lub zobowiązania finansowe jednostki lub ich grupa, to zabezpieczenie może dotyczyć jednego z czynników ryzyka mogącego skutkować zmianami przepływów pieniężnych pod warunkiem, że skuteczność zabezpieczenia takiego czynnika ryzyka może być wiarygodnie zmierzona.

Pozycję zabezpieczaną nie mogą być:

- instrumenty pochodne,
- aktywa finansowe zaliczane do utrzymywanych do terminu wymagalności - jeżeli celem zabezpieczania miałyby być ryzyko zmiany stopy procentowej, bez względu na to czy ryzyko dotyczy zmiany wartości godziwej instrumentów o stałej stopie procentowej, czy też zmiany przepływów pieniężnych związanych z instrumentami o zmiennej stopie procentowej,
- aktywa wyceniane metodą praw własności - jeżeli celem miałyby być zabezpieczenie wartości godziwej,
- uprawdopodobnione przyszłe zobowiązanie do przejęcia innej jednostki w wyniku łączenia się spółek handlowych, z wyjątkiem zabezpieczania ryzyka zmiany kursu walut związanego z tą transakcją.

Efektywność zabezpieczenia można określić, jako stopień, w jakim zmiany wartości instrumentu zabezpieczającego kompensują zmiany wartości pozycji zabezpieczanej. Spółka ocenia efektywność zabezpieczenia przed ustanowieniem relacji zabezpieczającej (prospektywnie) oraz nie rzadziej niż w momencie, gdy sporządza roczne lub śródroczne sprawozdania finansowe (prospektywnie i retrospektywnie).

Dla wszystkich relacji zabezpieczających ustalonych dla portfeli Spółki przed ich zawiązaniem oraz w comiesięcznej analizie efektywności relacji zabezpieczających obowiązują:

- metoda kompensacji będąca podstawą ewidencji księgowej,
- metoda regresji dla comiesięcznych testów prospektywnych i retrospektywnych oraz
- metoda redukcji wariancji w sytuacji, kiedy wyniki testu metodą regresji wykazują zbliżone do skrajnych wartości przedziału 80%-125%, co mogłoby skutkować zaprzestaniem stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych, które spełnia w ciągu okresu obrotowego warunki rachunkowości zabezpieczeń jest ujmowane w księgach w następujący sposób:

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

- zysk lub stratę uzyskaną w wyniku wyceny marży w dniu zawarcia transakcji zabezpieczającej (wycena różna od 0) ujmuje się jednorazowo w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat zgodnie z ogólnymi zasadami rachunkowości Spółki,
- część zysku lub straty uzyskanej w wyniku aktualizacji wartości godziwej (wyceny) instrumentu zabezpieczającego do wartości godziwej, którą uznano za efektywne zabezpieczenie, ujmuje się bezpośrednio w pozycji Pozostałe kapitały,
- część zysku lub straty z aktualizacji wartości godziwej (wyceny) pochodnego instrumentu zabezpieczającego, którą uznano za nieefektywne zabezpieczenie ujmuje się w odpowiedniej pozycji rachunku zysków i strat zgodnie z ogólnymi zasadami rachunkowości Spółki,
- jeżeli zabezpieczane przyszłe zobowiązanie lub zabezpieczana prognozowana transakcja prowadzi do powstania składnika aktywów lub zobowiązania, wówczas na dzień wprowadzenia do ksiąg rachunkowych składnika aktywów lub zobowiązania związane z nim zyski i straty z przeszacowania instrumentu zabezpieczającego, które uprzednio zostały ujęte bezpośrednio w pozostałych elementach kapitałów własnych, odpisuje się z kapitału własnego i odpowiednio dolicza się do początkowej ceny nabycia lub inaczej określonej początkowej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania,
- zyski lub straty na instrumencie zabezpieczającym, które zostały uwzględnione w początkowej wycenie ceny nabycia lub innej wartości bilansowej składnika aktywów lub zobowiązania są następnie uwzględniane w rachunku zysków i strat, gdy dany składnik aktywów lub zobowiązanie jest rozliczany w rachunku zysków i strat,
- zmiany wartości godziwej zabezpieczającego instrumentu pochodnego, które zostały wykazane w pozycji Pozostałe kapitały, są uznawane w rachunku zysków i strat i klasyfikowane jako przychody lub koszty w okresach, w których pozycja zabezpieczana jest rozliczana w rachunku zysków i strat.

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Spółka posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

Spółka zaprzestaje stosowania zasad rachunkowości zabezpieczeń, gdy:

- instrument zabezpieczający wygasa, zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonany (zastąpienia jednego instrumentu zabezpieczającego drugim lub przedłużenia terminu ważności danego instrumentu zabezpieczającego nie uważa się za wygaśnięcie lub rozwiązanie, jeśli takie zastąpienie lub przedłużenie terminu stanowi część udokumentowanej strategii zabezpieczania przyjętej przez jednostkę). W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujmuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

- zabezpieczenie przestaje spełniać kryteria rachunkowości zabezpieczeń. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujemuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji,
- zaprzestano oczekiwać realizacji planowanej transakcji, wobec tego wszystkie skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujemuje się w rachunku zysków i strat,
- Spółka unieważnia powiązanie zabezpieczające. W takim przypadku skumulowane zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym odnoszone bezpośrednio na inne dochody całkowite przez okres, w którym zabezpieczenie było efektywne, ujemuje się dalej w odrębnej pozycji w pozostałych elementach kapitałów własnych, aż do momentu zajścia planowanej transakcji.

2.5.6. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane do kategorii: zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz pozostałe zobowiązania finansowe.

Spółka decyduje o klasyfikacji zobowiązania finansowego w momencie jego początkowego ujęcia.

Do kategorii zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu zaliczane są pochodne instrumenty finansowe.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych są bezpośrednio odnoszone do rachunku zysków i strat.

Do kategorii pozostałych zobowiązań finansowych klasyfikowane są zobowiązania inne niż wycenianie według wartości godziwej ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat, obejmujące głównie zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek, zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów. W momencie początkowego ujęcia taki składnik zobowiązań finansowych wycenia się w wartości godziwej, która jest powiększana lub pomniejszana o koszty transakcji, które mogą być bezpośrednio przypisane do emisji składnika zobowiązania finansowego.

Po początkowym ujęciu pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

2.5.7. Zobowiązania pozabilansowe

W ramach działalności operacyjnej Spółka zawiera transakcje, które w momencie ich zawarcia nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jako aktywa lub zobowiązania, lecz powodują powstanie zobowiązań warunkowych. Zobowiązanie warunkowe jest:

- możliwym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, których istnienie zostanie potwierdzone dopiero w momencie wystąpienia lub niewystąpienia jednego lub większej ilości niepewnych przyszłych zdarzeń, które nie w pełni podlegają kontroli Spółki, lub
- obecnym obowiązkiem, który powstaje na skutek zdarzeń przeszłych, ale nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ponieważ nie jest prawdopodobne, aby konieczne było wydatkowanie środków pieniężnych lub innych aktywów w celu wypełnienia obowiązku, lub kwoty zobowiązania nie można oszacować w sposób wiarygodny.

Główne zobowiązania pozabilansowe Spółki to zobowiązania do przekazania aktywów w leasing finansowy lub udzielenia pożyczki.

Na udzielone zobowiązania pozabilansowe obarczone ryzykiem braku wywiązania się zleceniodawcy z warunków umowy tworzone są rezerwy. Rezerwa z tytułu zobowiązań pozabilansowych wyliczana jest w oparciu o ustanowiony limit i możliwą do odzyskania kwotę należności rozumianą jako bieżącą wartość szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dyskontowanych za pomocą rynkowych stóp procentowych. Przyszłe przepływy dotyczące zobowiązań pozabilansowych oblicza się na podstawie dostępnego limitu oraz terminu odpowiadającego końcowej dacie tego zobowiązania i prawdopodobieństwa wypływu środków ze Spółki.

2.5.8. Metoda ustalania wartości godziwej i zamortyzowanego kosztu

Spółka decyduje o klasyfikacji aktywa finansowego w momencie jego początkowego ujęcia. W momencie początkowego ujęcia składnik aktywów finansowych wycenia się co do zasady w wartości godziwej. Po początkowym ujęciu Spółka wycenia do wartości godziwej aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat.

Do wyceny instrumentów finansowych w wartości godziwej, dla których istnieje aktywny rynek, wykorzystuje się ceny rynkowe publikowane przez rzetelne i wiarygodne źródła, np. serwis Reuters, Bloomberg, GPW itp.

W przypadku, gdy nie jest dostępna wiarygodna cena rynkowa instrumentu finansowego, wycena przeprowadzana jest w oparciu o cenę teoretyczną zbudowaną na podstawie modelu krzywej dochodowości. Model krzywej dochodowości oparty jest na notowaniach rynkowych z rynku pieniężnego oraz kontraktów swap dla poszczególnych walut. Model wyceny zawiera elementy korekty o ryzyko kredytowe.

W odniesieniu do kapitałowych instrumentów finansowych, które nie są notowane na aktywnym rynku, Spółka nie dokonuje ich wyceny do wartości godziwej, ponieważ ich wiarygodna wycena nie jest możliwa. Instrumenty te wyceniane są wg kosztu nabycia pomniejszonego o odpisy z tytułu utraty wartości.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Po początkowym ujęciu Spółka wycenia według zamortyzowanego kosztu aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności oraz pożyczki i należności.

Metoda zamortyzowanego kosztu jest metodą ustalenia wartości instrumentu finansowego poprzez ujęcie wartości, w jakiej instrument finansowy został wyceniony w momencie początkowego ujęcia, pomniejszenie jej o spłaty kwoty kapitału, powiększenie lub pomniejszenie o ustaloną z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej skumulowaną amortyzację wszelkich różnic między wartością początkową a wartością w terminie zapadalności oraz pomniejszenie jej o odpisy z tytułu utraty wartości.

Spółka klasyfikuje poszczególne składniki aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej do następujących kategorii, stosując przy tym różnorodne metody ustalania ich wartości godziwej:

- Poziom 1: Ceny kwotowane na aktywnych rynkach

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest bezpośrednio o ceny notowane (nieskorygowane) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów lub zobowiązań.

- Poziom 2: Techniki wyceny oparte na obserwowalnych danych rynkowych

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana jest za pomocą modeli wyceny, w przypadkach, których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni, (jako ceny) lub pośrednio (bazujące na cenach).

- Poziom 3: Pozostałe techniki wyceny

Aktywa i zobowiązania finansowe, których wartość godziwa wyceniana za pomocą modeli wyceny, w przypadku, których dane wejściowe nie są oparte na możliwych do zaobserwowania danych rynkowych (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tej kategorii Spółka klasyfikuje akcje nienotowane na GPW, które wycenia się po cenie nabycia, pomniejszonej o odpis z tytułu utraty wartości oraz portfel papierów wartościowych kapitałowych.

2.5.9. Wyłączenie instrumentów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej

Składnik aktywów finansowych zostaje usunięty ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z aktywów finansowych lub gdy Spółka przenosi składnik aktywów finansowych na inny podmiot. Przeniesienie to ma miejsce wtedy, gdy Spółka przenosi umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych lub gdy Spółka zatrzymuje umowne prawa do otrzymania przepływów pieniężnych ze składnika aktywów finansowych, ale przyjmuje umowny obowiązek przekazania tych przepływów jednostce spoza Spółki.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Przenosząc składniki aktywów finansowych Spółka ocenia, w jakim stopniu zachowuje ryzyko i korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych. W tym przypadku:

- jeżeli Spółka przenosi zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to wyłącza składnik aktywów finansowych ze sprawozdania z sytuacji finansowej i jednocześnie odrębnie rozpoznaje jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki zachowane przez Spółkę lub powstałe podczas tego transferu,
- jeżeli Spółka zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem składnika aktywów finansowych, to w dalszym ciągu ujmuje składnik aktywów finansowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej,
- jeżeli Spółka nie przenosi ani nie zachowuje zasadniczo całego ryzyka i wszystkich korzyści związanych z posiadaniem składnika aktywów finansowych, Spółka ustala, czy zachowała kontrolę nad tym składnikiem aktywów finansowych. W przypadku zachowania kontroli składnik aktywów finansowych jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki do wysokości wynikającej z kontynuowanego zaangażowania, a w przypadku braku kontroli składnik aktywów finansowych jest wyłączany ze sprawozdania z sytuacji finansowej i jednocześnie odrębnie rozpoznawane są jako aktywa lub zobowiązania wszelkie prawa i obowiązki zachowane przez Spółkę lub powstałe podczas tego transferu.

Spółka wyłącza ze swojego sprawozdania z sytuacji finansowej zobowiązanie finansowe (lub jego część), gdy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł.

2.6. Prezentacja i wycena pozostałych pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej

2.6.1. Wartości niematerialne

Wartości niematerialne są niemającymi formy fizycznej, ale możliwymi do zidentyfikowania niepieniężnymi składnikami majątkowymi kontrolowanymi przez Spółkę, powodującymi w przyszłości wpływ do Spółki korzyści ekonomicznych powiązanych bezpośrednio z tymi aktywami.

Wartości niematerialne Spółki początkowo wykazuje się według kosztu historycznego (w cenie nabycia).

Cena nabycia programu komputerowego obejmuje:

- cenę zakupu, należną dostawcy, pomniejszoną o udzielone rabaty i upusty, a powiększoną o cło i podatek akcyzowy od importu oraz podatek od towarów i usług niepodlegający odliczeniu,
- wszystkie inne dające się bezpośrednio przyporządkować nakłady lub koszty związane z dostosowaniem nabytego oprogramowania do używania, zgodnie z przeznaczeniem planowanym przez Spółkę, naliczone od dnia nabycia do dnia przekazania oprogramowania do używania.

Do bezpośrednich nakładów lub kosztów zalicza się w szczególności:

- koszty konsultacji zewnętrznych,

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

- koszty uruchomienia i testów sprawdzających działanie programów komputerowych,
- koszty świadczeń pracowniczych pracowników Spółki, w odniesieniu do nabytego oprogramowania wskazanego w ramach danego projektu informatycznego, poniesione wyłącznie w związku z jego dostosowaniem do wymogów Spółki. Do kosztów tych zalicza się krótkoterminowe świadczenia pracownicze (koszty osobowe) pracowników obejmujące: wynagrodzenia zasadnicze, godziny nadliczbowe, premie, które można odnieść do danego oprogramowania, wszystkie pochodne związane z wyżej wymienionymi świadczeniami pracowniczymi.

Do kosztów bezpośrednich nie zalicza się kosztów świadczeń pracowniczych z tytułu płatnych nieobecności, które ujmuje się w kosztach działania Spółki oraz kosztów otrzymanego finansowania zewnętrznego (odsetki lub dyskonto), jeżeli płatność związana z danym oprogramowaniem odroczone jest na okres dłuższy niż normalny kredyt kupiecki.

Późniejsza wycena obejmuje pomniejszenie tej wartości o umorzenie, którego dokonuje się przez szacowany okres użyteczności tego składnika aktywów, i zakumulowane odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości, wynikające z przeprowadzanych testów na utratę wartości (w przypadku zidentyfikowania istotnych przesłanek utraty wartości podczas okresowych przeglądów wartości niematerialnych). Nie dokonuje się odpisów amortyzacyjnych wartości firmy ani składników wartości niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania.

Przeglądu, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości, dokonuje się na każdy dzień bilansowy. Jeśli wystąpiły takie przesłanki, ustalana jest wartość odzyskiwalna tych aktywów. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w Pozostałych kosztach operacyjnych w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczy, jeżeli wartość księgowa wartości niematerialnej przekracza jej wartość odzyskiwalną. W przypadku innych wartości niematerialnych (niebędących wartością firmy) odpis ten może ulec odwróceniu, ale tylko do takiego poziomu, aby wartość księgowa składnika aktywów nie przekroczyła wartości księgowej, którą miałyby ten składnik aktywów (po pomniejszeniu o kwotę amortyzacji), jeżeli nie zostałyby ujęty odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

Zyski lub straty ze sprzedaży wartości niematerialnych prezentowane są odpowiednio jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne.

Do wartości niematerialnych Spółki zalicza się przede wszystkim zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe, które aktywuje się w wysokości ceny nabycia, tj. kosztów poniesionych na zakup i dostosowanie nabytego konkretnego oprogramowania komputerowego do używania zgodnie z wymogami Spółki.

Amortyzację oprogramowania nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia jego wartości początkowej przez okres użytkowania, który wynosi co do zasady od 2 do 10 lat.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Relacje z klientami są ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Raiffeisen-Leasing Polska S.A. wycenionym odrębnie dla klientów korporacyjnych i detalicznych. Przyjęty okres amortyzacji dla tych aktywów wynosi 20 lat, przy czym stosowana jest metoda degresywna uzależniona od stopnia konsumowania korzyści ekonomicznych wynikających z ich korzystania.

Wartość firmy, jaka powstała z tytułu nabycia spółki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w dniu 1 grudnia 2016 roku, została przypisana do wyodrębnionej ewidencyjnie części aktywów Spółki, będących aktywami nabytej Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Wartość firmy nie podlega amortyzacji, corocznie przeprowadzany jest test na utratę wartości. W przypadku stwierdzenia częściowej lub całkowitej utraty wartości dokonywany jest odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości w ciężar wyniku finansowego.

2.6.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego (ceny nabycia) pomniejszonego o umorzenie i zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem i przystosowaniem do używania lub wytworzeniem danych aktywów.

Ulepszenia w obcych środkach trwałych ponoszone są głównie na dostosowanie do potrzeb Spółki wynajmowanych lokali z przeznaczeniem na placówki obsługi klientów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub ujmuje jako odrębny składnik tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi dodatkowy wpływ korzyści ekonomicznych dla Spółki, które można przyporządkować danemu składnikowi rzeczowych aktywów trwałych, zaś cenę nabycia lub koszt wytworzenia danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć.

Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie, w którym je poniesiono.

Amortyzację składników rzeczowych aktywów trwałych nalicza się metodą liniową w celu rozłożenia ich wartości początkowej, pomniejszonej o wartość końcową, jeżeli jest istotna, na przestrzeni szacunkowego okresu ich użytkowania. Amortyzacja składników aktywów trwałych oddanych klientom w użytkowanie na podstawie umów leasingu operacyjnego prezentowana jest w odrębnej pozycji w rachunku zysków i strat.

Stawki amortyzacyjne stosowane co do zasady dla podstawowych kategorii rzeczowych aktywów trwałych wynoszą:

Nieruchomości inwestycyjne	40-50 lat
Ulepszenia w obcych środkach trwałych (w budynkach lub lokalach)	W zależności od długości umowy najmu (1-10 lat)
Urządzenia techniczne i maszyny	2 - 5 lat
Komputery	2 - 5 lat
Środki transportu	4 lata z uwzględnieniem przewidywanej wartości rezydualnej
Inne środki trwałe	2 - 6 lat

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Co najmniej raz w roku weryfikowane są przyjęte okresy użytkowania.

Przeglądu, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości środków trwałych, dokonuje się na każdy dzień bilansowy. Jeśli wystąpiły takie przesłanki, ustalana jest wartość odzyskiwalna tych aktywów. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży i wartości użytkowej.

Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości jest ujmowany w Pozostałych kosztach operacyjnych w rachunku zysków i strat w okresie, którego dotyczy, jeżeli wartość księgowa składnika rzeczowych aktywów trwałych przekracza jego wartość odzyskiwalną. Odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości może być odwrócony, ale tylko do takiego poziomu, aby wartość księgowa składnika aktywów nie przekroczyła wartości księgowej, którą miałyby ten składnik aktywów (po pomniejszeniu o kwotę amortyzacji), jeżeli nie zostałyby ujęte odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Zyski lub straty ze sprzedaży środków trwałych prezentowane są odpowiednio jako pozostałe przychody lub koszty operacyjne.

Nieruchomości inwestycyjne wyceniane są według kosztu historycznego (ceny nabycia) pomniejszonego o umorzenie i zakumulowane odpisy z tytułu utraty wartości zgodnie z zasadami wskazanymi powyżej dla pozostałych składników rzeczowych aktywów trwałych.

2.6.3. Leasing

2.6.3.1. Spółka jako leasingodawca

Spółka jest stroną umów leasingowych, na podstawie których oddaje do odpłatnego używania i pobierania pożytków środki trwałe lub wartości niematerialne przez uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Spółkę jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim leasingobiorcy.

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego.

W przypadku leasingu finansowego przedmiot leasingu nie jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, natomiast w pozycji aktywów Należności z tytułu leasingu oraz pożyczek ujmowana jest wartość należności w kwocie równej inwestycji leasingowej netto. Inwestycja leasingowa netto to inwestycja leasingowa brutto zdyskontowana stopą procentową leasingu.

Stopa procentowa leasingu jest stopą dyskontową, która na dzień rozpoczęcia leasingu powoduje, że wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych równa się sumie wartości godziwej przedmiotu leasingu oraz początkowych kosztów bezpośrednich poniesionych przez Spółkę.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Przychody z tytułu leasingu finansowego ujmuje się przez okres trwania leasingu finansowego w sposób odzwierciedlający stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji leasingowej netto dokonanej przez Spółkę i wykazuje w przychodach z tytułu leasingu finansowego. Przychody te ustalone są od wartości bilansowej, tj. inwestycji leasingowych netto pomniejszonych o oszacowaną utratę ich wartości przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej w oparciu o kompletny przepływ pieniężny generowany przez umowy leasingu. Przepływ ten w szczególności uwzględnia opłatę administracyjną pobieraną przy zawarciu umowy leasingu finansowego, wstępną opłatę leasingową, okresowe opłaty leasingowe oraz opłatę za przeniesienia prawa własności przedmiotu leasingu na korzystającego.

Początkowe koszty bezpośrednie, poniesione w związku z negocjacjami i działaniami służącymi doprowadzeniu do zawarcia umowy leasingu finansowego, korygują wartość początkową składnika aktywów - należności z tytułu leasingu finansowego.

Umowy leasingowe, na mocy których nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania przedmiotu leasingu, klasyfikowane są jako umowy leasingu operacyjnego.

W przypadku umów leasingu operacyjnego zawartych przez Spółkę jako leasingodawcę, przedmiot leasingu jest ujmowany w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Spółki, ponieważ nie nastąpiło przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę. Aktywa oddane w leasing operacyjny są prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zgodnie z charakterem tych aktywów.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego rozpoznawane są jako przychód metodą liniową przez okres trwania umowy leasingu. Koszty, łącznie z amortyzacją, poniesione w celu uzyskania przychodów z tytułu leasingu, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat.

Początkowe koszty bezpośrednie poniesione w związku z negocjacjami i działaniami służącymi doprowadzeniu do zawarcia umowy leasingu operacyjnego zwiększają wartość bilansową przedmiotu leasingu i są ujmowane jako koszty w okresie leasingu na tej samej podstawie co przychody z tytułu leasingu.

Spółka amortyzuje oddane w leasing operacyjny składniki aktywów zgodnie z zasadami amortyzacji przyjętymi przez Spółkę w odniesieniu do zbliżonych aktywów, z uwzględnieniem okresu trwania umowy leasingu operacyjnego.

2.6.3.2. Spółka jako leasingobiorca

Spółka jest stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego użytkowania środki trwałe na uzgodniony okres. Podstawą klasyfikacji umów leasingowych przez Spółkę jest zakres, w jakim ryzyko i pożytki z tytułu posiadania przedmiotu leasingu przypadają w udziale leasingodawcy, a w jakim - leasingobiorcy.

Umowy leasingowe, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów na leasingobiorcę, klasyfikowane są jako umowy leasingu finansowego.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Przedmiot leasingu finansowego jest ujmowany w aktywach Spółki jako środek trwały w kwocie równej mniejszej z: wartości godziwej przedmiotu leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Jednocześnie Spółka rozpoznaje zobowiązanie w tej wartości.

Opłaty leasingowe są dzielone między zmniejszenie salda zobowiązania (w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek leasingowych od pozostałego do spłaty zobowiązania) i koszty opłat leasingowych. Koszty z tytułu leasingu finansowego ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat. Aktywa trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jeżeli brak jest uzasadnionej pewności, iż po zakończeniu umowy leasingu finansowego nastąpi przeniesienie własności przedmiotu leasingu, aktywa amortyzuje się przez okres krótszy z dwóch: okres wynikający z umowy leasingowej lub szacowany okres użyteczności ekonomicznej aktywa.

Umowy leasingowe, na mocy których nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z tytułu posiadania przedmiotu leasingu, klasyfikowane są jako umowy leasingu operacyjnego.

Całość opłat z tytułu leasingu operacyjnego (w tym raty leasingowe) jest ujmowana jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu. Aktywa użytkowane przez Spółkę na mocy leasingu operacyjnego nie są ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

2.6.4. Środki pieniężne

Do środków pieniężnych oraz ich ekwiwalentów na potrzeby sprawozdania z przepływów środków pieniężnych zaliczane są płynne aktywa krótkoterminowe (do 3 miesięcy), które nie są narażone na ryzyko istotnej zmiany wartości, takie jak środki na rachunkach bankowych oraz lokaty bankowe o datach zapadalności do 3 miesięcy.

Ekwiwalenty środków pieniężnych służą realizacji krótkoterminowych obciążeń pieniężnych, a nie mają na celu działalności inwestycyjnej lub innej.

2.6.5. Inwestycje w jednostkach zależnych

Spółka wycenia wartość udziałów i akcji w jednostkach zależnych w cenie nabycia pomniejszonej o odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.

Na każdy dzień kończący okres sprawozdawczy Spółka przeprowadza testy na utratę wartości inwestycji w jednostkach zależnych. W przypadku istnienia takiej przesłanki Spółka dokonuje oszacowania wartości użytkowej inwestycji lub wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży składnika aktywów, w zależności od tego, która z nich jest wyższa, a w przypadku, gdy wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość użytkową, Spółka ujmuje w rachunku zysków i strat odpis z tytułu utraty wartości. Powyższa prognoza wartości użytkowej wymaga przyjęcia założeń dotyczących m.in. przyszłych przepływów pieniężnych, które Spółka może uzyskać z tytułu dywidend lub wpływów pieniężnych z tytułu ewentualnej sprzedaży inwestycji pomniejszonej o koszty sprzedaży. Przyjęcie innych założeń dotyczących prognozowanych przepływów pieniężnych mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych inwestycji.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

2.6.6. Rezerwy

Rezerwy tworzone są, gdy na Spółce ciąży istniejący obecny obowiązek świadczenia (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wykorzystania już posiadanych lub przyszłych aktywów Spółki, oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. W przypadku, gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej, która odzwierciedla koszt pieniądza dla Spółki (a w szczególności może to być stopa wolna od ryzyka), oraz przy uwzględnieniu ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem.

Spółka tworzy w szczególności rezerwy:

- na obecne zobowiązania wobec pracowników wynikające ze stosunku pracy, jak również rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi wyceniane metodą aktuariálną,
- na skutki toczącego się postępowania sądowego.

Rezerwy na zobowiązania tworzone są w ciężar rachunku zysków i strat, co do zasady w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych. Na dzień, w którym nastąpiło zmniejszenie lub ustanie ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, niewykorzystane rezerwy zmniejszają koszty działalności Spółki.

2.6.7. Kapitały

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem.

Kapitał podstawowy obejmuje zarejestrowany kapitał akcyjny. Wartość kapitału zaprezentowana w sprawozdaniu finansowym odpowiada wartości kapitału zakładowego Spółki i wykazana jest w wysokości zgodnej ze statutem oraz wpisem do rejestru sądowego.

Do kapitałów własnych zaliczane są również:

- kapitał zapasowy, powstały ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej oraz tworzony z odpisów z zysku. Na kapitał zapasowy przekazuje się przynajmniej 8% zysku za dany rok obrotowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej wysokości kapitału zakładowego,
- pozostałe kapitały, obejmujące:
 - kwoty z rozliczenia połączenia, przejęcia jednostek odniesione na kapitały,
 - zyski/straty z aktualizacji wyceny zabezpieczającego instrumentu pochodnego do wartości godziwej, uznaną za część efektywną zabezpieczenia,

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

- zyski / straty aktuarialne,
- niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych bądź korekty wyników nieprzeznaczony / niepokryty z innych kapitałów,
- wynik finansowy bieżącego roku.

2.6.8. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy od osób prawnych obejmuje podatek bieżący i odroczony.

Podatek dochodowy bieżący ujmowany jest w rachunku zysków i strat. Podatek bieżący obliczany jest w oparciu o wynik księgowy brutto skorygowany o przychody, które zgodnie z przepisami podatkowymi nie są zaliczane do przychodów podatkowych, przychody podatkowe niebędące przychodami księgowymi, koszty nieuznawane przez przepisy podatkowe za koszty uzyskania przychodu oraz o koszty podatkowe niebędące kosztami księgowymi. Ponadto dla celów podatkowych wynik księgowy brutto koryguje się o przychody i koszty z lat ubiegłych zrealizowane dla celów podatkowych w danym okresie sprawozdawczym oraz odliczenia od dochodu.

Przy ustalaniu odroczonego podatku dochodowego uwzględnia się wartość aktywa i rezerwy na odroczony podatek na dzień bilansowy rozpoczynający i kończący okres sprawozdawczy. Wartość odroczonego podatku dochodowego na dzień bilansowy ustala się z zastosowaniem metody bilansowej jako zmianę stanu pozycji bilansowych - aktywów i rezerw na odroczony podatek dochodowy.

Z uwagi na odmiennosć momentu uznania przychodu za osiągnięty lub kosztu za poniesiony w rozumieniu przepisów prawa bilansowego i podatkowego Spółka tworzy rezerwę oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Podatek dochodowy odroczony ujmowany jest w wysokości różnicy pomiędzy wartością podatkową aktywów i zobowiązań a ich wartością bilansową dla celów raportowania finansowego, przeliczoną odpowiednią stawką podatkową.

Podatek dochodowy odroczony w zależności od źródła pochodzenia różnic przejściowych ujmowany jest w rachunku zysków i strat lub (w przypadku skutków wyceny aktywów finansowych odnoszonych na inne dochody całkowite) w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w pozycji Pozostałe dochody całkowite.

Spółka tworzy rezerwę na podatek odroczony w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych.

Kwoty podatku odroczonego oblicza się w wysokości stawki podatkowej, która według przewidywań będzie stosowana wówczas, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub zobowiązanie rozliczone, przyjmując za podstawę stawki podatkowe i przepisy podatkowe, obowiązujące na koniec okresu sprawozdawczego lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na koniec okresu sprawozdawczego.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego i rezerwy na podatek odroczony nie podlegają dyskontowaniu.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Spółka kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności z zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatek dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

2.6.9. Zapasy

Zapasy obejmują przede wszystkim:

- inwestycje leasingowe przed wydaniem przedmiotu leasingu klientom,
- pokontraktowe przedmiotu leasingu operacyjnego przeznaczone do sprzedaży.

Zapasy są wyceniane według jednej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia nie wyższych od możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Cenę nabycia/ koszt wytworzenia pozycji zapasów ustala się z zastosowaniem metody szczegółowej identyfikacji poszczególnych cen nabycia/ kosztów wytworzenia.

Cenę sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

W momencie sprzedaży zapasów wartość bilansową tych zapasów ujmuje się jako koszt okresu, w którym ujmowane są odnośne przychody. Kwotę wszelkich odpisów aktualizujących wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszystkie straty w zapasach ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Na dzień kończący okres sprawozdawczy kwota początkowego ujęcia jest testowana pod kątem utraty wartości. Kwotę wszelkich odpisów wartości aktywów przejętych za długi do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

2.6.10. Pozostałe aktywa

Pozycja Pozostałe aktywa obejmuje przede wszystkim:

- należności pozostałe ze sprzedaży powindykacyjnych i pokontraktowych przedmiotów leasingu,
- zaliczki do dostawców,
- koszty zapłacone z góry a dotyczące późniejszych okresów sprawozdawczych,
- rozrachunki publiczno-prawne, w tym z tytułu podatku od towarów i usług.

Koszty zapłacone z góry ujmuje się w księgach rachunkowych w momencie ich zapłaty kontrahentowi i rozlicza w czasie do rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres, którego dotyczy zapłacona kwota kosztów.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

2.6.11. Pozostałe zobowiązania

Pozycja Pozostałe zobowiązania obejmuje przede wszystkim:

- otrzymane od klientów kaucje i depozyty stanowiące zabezpieczenie należności z tytułu leasingu i pożyczek; wyceniane wg zamortyzowanego kosztu,
- otrzymane zaliczki od klientów, w tym wpłaty na poczet przyszłych umów leasingu,
- zobowiązania z tytułu dostaw i usług,
- rozliczenia międzyokresowe kosztów,
- rezerwy na niewykorzystane urlopy,
- rezerwy na premie i bonusy,
- przychody przyszłych okresów.

Rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty do zapłacenia głównie z tytułu gospodarki własnej, nieudokumentowane fakturą zakupu. Koszty te dotyczą bieżącego okresu sprawozdawczego i ujmowane są w księgach rachunkowych w momencie wykonania usługi lub dostawy, tj. powstania zobowiązania. Są płatne w późniejszym okresie w momencie otrzymania faktur od dostawców.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług wymagalne w ciągu roku obrotowego ujmuje się w wartości godziwej i wycenia według zamortyzowanego kosztu.

Pozycja przychodów przyszłych okresów obejmuje głównie prowizje rozliczane liniowo oraz inne dochody pobrane z góry, których rozliczenie do rachunku zysków i strat nastąpi w przyszłych okresach sprawozdawczych.

3. Zmiany zasad rachunkowości i prezentacji sprawozdań finansowych

W 2017 roku Spółka zmieniła prezentację sprawozdań finansowych. Zmiany prezentacji nie miały wpływu na wartość wyników ani kapitałów Spółki, celem ich wprowadzenia było dostarczenie użytkownikom sprawozdań finansowych bardziej przydatnych informacji.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej dokonano innego pogrupowania poszczególnych składników aktywów i pasywów, w tym zrezygnowano z podziału na aktywa trwałe i obrotowe oraz zobowiązania długoterminowe i krótkoterminowe. Zmiany pozostały bez wpływu na wysokość sumy bilansowej.

Połączono w aktywach i zaprezentowano jako Należności z tytułu leasingu i pożyczek Inwestycje leasingowe, udzielone pożyczki oraz wymagalne należności z nich wynikające (uprzednio: Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności). Zaliczki na poczet nabycia przedmiotów leasingu zaprezentowano w pozostałych aktywach (uprzednio: Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności).

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Wyodrębniono do osobnych pozycji aktywa i zobowiązania wyceniane do wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat.

Z Rzeczowych aktywów trwałych wyodrębniono podpozycję Nieruchomości inwestycyjne.

Przedmioty leasingu przejęte przez Spółkę w ramach realizacji zabezpieczeń ustanowionych na rzecz Spółki

W 2017 roku w szczególności zmieniono zasady prezentacji powindykacyjnych przedmiotów leasingu przejętych przez PKO Leasing S.A. w ramach realizacji zabezpieczeń ustanowionych na rzecz Spółki jako podmiotu finansującego. W sprawozdaniu finansowym za 2016 rok zostały one zaprezentowane w pozycji Zapasy w wartości netto 88.000 tys. zł, w niniejszym sprawozdaniu finansowym w danych porównawczych na dzień 31 grudnia 2016 roku - w pozycji Należności z tytułu leasingu finansowego i pożyczek w wysokości netto 88.000 tys. zł, w tym wartość brutto - 140.155 tys. zł oraz odpis aktualizujący wartość - 52.155 tys. zł.

Zgodnie z warunkami umów leasingu w przypadku wypowiedzenia umowy leasingu należności z niej wynikające stają się wymagalne. W ramach realizacji zabezpieczeń Spółka przejmuje przedmiot leasingu, zagospodarowując go w możliwie najkorzystniejszy sposób. Ponieważ ryzyko i korzyści z przejętego aktywa do momentu jego zagospodarowania ciąży na leasingobiorcy, obecna prezentacja w Należnościach z tytułu leasingu finansowego i pożyczek lepiej oddaje sens ekonomiczny tych zdarzeń gospodarczych.

Należności z tytułu finansowania składek ubezpieczeniowych

W 2017 roku zmieniono również zasady prezentacji należności z tytułu finansowania składek ubezpieczeniowych. W sprawozdaniu finansowym za 2016 rok zaprezentowane zostały w pozycji Inne aktywa jako międzyokresowe rozliczenia kosztów czynne w wysokości 114.160 tys. zł, w niniejszym sprawozdaniu finansowym w danych porównawczych - w pozycji Należności z tytułu leasingu finansowego i pożyczek. Zdaniem Spółki prezentacja taka lepiej oddaje sens ekonomiczny tych zdarzeń gospodarczych.

Sprawozdanie z sytuacji finansowej i sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych

W sprawozdaniu z sytuacji finansowej oraz sprawozdaniu ze zmian w kapitałach własnych zmianie uległa prezentacja struktury kapitałów własnych poprzez wyodrębnienie następujących tytułów: kapitał podstawowy, kapitał zapasowy, pozostałe kapitały, wynik finansowy bieżącego roku.

Rachunek zysków i strat

W rachunku zysków i strat dokonano innego pogrupowania poszczególnych składników przychodów i kosztów. Zmiany pozostały bez wpływu na wynik finansowy netto za rok 2016.

W szczególności wydzielono z kosztów działania Spółki koszty związane bezpośrednio ze świadczeniem przez Spółkę przychodów, w tym w szczególności koszty amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym, koszty prowizji i opłat, prezentowanych w osobnej pozycji rachunków zysków i strat. Część kosztów pośrednio związanych z obsługą portfela umów leasingu i pożyczek i będących pochodną przychodów prezentowanych

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

w pozostałych przychodach operacyjnych oraz przychodach z tytułu leasingu operacyjnego pomniejsza te przychody (wówczas prezentowany jest wynik netto) lub prezentowana jest w pozostałych kosztach operacyjnych (dotyczy w szczególności kosztów windykacji zewnętrznej, kosztów weryfikacji klientów w bazach zewnętrznych).

Zmieniono nazwę pozycji: Wynik na różnicach kursowych na Wynik z pozycji wymiany.

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Zmianie uległa w szczególności prezentacja w przepływach środków pieniężnych z działalności operacyjnej w zakresie dotyczącym podatku dochodowego, pozycją korygowaną jest zysk netto (uprzednio zysk brutto).

Sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2016 roku

Korekty o pozycje	Dane opublikowane	korekty	Dane porównawcze
Finansowe inwestycje leasingowe długoterminowe	4 162 329	-4 162 329	-
Udzielone pożyczki długoterminowe	193 789	-193 789	-
Długoterminowe aktywa finansowe	3 421	-3 421	-
Finansowe inwestycje leasingowe krótkoterminowe	1 892 516	-1 892 516	-
Udzielone pożyczki krótkoterminowe	164 638	-164 638	-
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	212 439	-212 439	-
Inne aktywa	116 655	-116 655	-
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	-	3 674	3 674
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	-	6 727 256	6 727 256
Zapasy	134 375	-85 847	48 528
Pozostałe aktywa	-	100 704	100 704

Korekty o pozycje	Dane opublikowane	korekty	Dane porównawcze
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	-	1 288	1 288
Pozostałe zobowiązania	-	255 873	255 873
Pozostałe zobowiązania finansowe	107 063	-107 063	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz inne zobowiązania	125 850	-125 850	-
Rozliczenia międzyokresowe	24 248	-24 248	-
Kapitał zapasowy	-	146 860	146 860
Pozostałe kapitały	-	-99 556	-99 556
Wynik finansowy bieżącego roku	-	32 551	32 551
Pozostałe kapitały	-28 018	28 018	-
Pozostałe elementy kapitałów własnych	-151	151	-
Zyski zatrzymane	108 024	-108 024	-

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Rachunek z zysków i strat za okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku

Korekty o pozycje	Dane opublikowane	korekty	Dane porównawcze
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	19 483	533	20 016
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	-	17 610	17 610
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	-	18 711	18 711
Pozostałe przychody	22 452	-22 452	-
Pozostałe przychody i zyski operacyjne	71 014	-71 014	-
Koszty finansowe	-80 199	80 199	-
Koszty z tytułu odsetek	-	-76 929	-76 929
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	-	-11 578	-11 578
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-	-3 656	-3 656
Wynik na odpisach aktualizujących inwestycje leasingowe i należności	1 760	-1 760	-
Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	-	-24 893	-24 893
Wynik na różnicach kursowych	5 253	-5 253	-
Wynik z pozycji wymiany	-	5 253	5 253
Pozostałe przychody operacyjne	-	53 029	53 029
Pozostałe koszty operacyjne	-	-7 572	-7 572
Przychody finansowe	3 386	638	4 024
Koszty operacyjne	-126 180	126 180	-
Pozostałe koszty i straty operacyjne	-32 792	32 792	-
Ogólne koszty administracyjne	-	-109 838	-109 838

Dane porównawcze zostały odpowiednio przekształcone, również w notach.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

4. Istotne szacunki

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga od Zarządu Spółki dokonania subiektywnych ocen, estymacji i przyjęcia założeń, które wpływają na stosowane zasady rachunkowości oraz na kwoty prezentowane w sprawozdaniu finansowym i w notach objaśniających, w szczególności kwoty, których nie da się określić w jednoznaczny sposób na podstawie innych źródeł. Szacunki i założenia dokonywane są na datę bilansową w oparciu o dostępne dane historyczne, informacje o warunkach aktualnych w momencie dokonywania szacunków oraz wiele innych czynników, które są uważane za właściwe w danych okolicznościach, w tym o oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się uzasadnione. Mimo że szacunki te opierają się na najlepszej wiedzy dotyczącej warunków i działań podejmowanych przez Spółkę, wyniki rzeczywiste mogą się różnić od wartości szacunkowych. Szacunki i założenia podlegają bieżącym przeglądom. Korekty w szacunkach są rozpoznawane w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku pod warunkiem, że korekta dotyczy tylko tego okresu, lub też w okresie, w którym dokonano zmiany szacunku i w okresach przyszłych pod warunkiem, że korekta dotyczy tego okresu, w którym dokonano zmiany, i okresów przyszłych.

Główne subiektywne oceny, estymacje i założenia przyjęte przez Spółkę dotyczą przede wszystkim:

4.1. Utrata wartości aktywów finansowych

Proces monitorowania ryzyka utraty wartości aktywów finansowych (w tym przede wszystkim należności z tytułu leasingu, kredytów i pożyczek oraz ekspozycji pozabilansowych) nakierowany jest na identyfikację symptomów i zagrożeń pojawiających się u kontrahenta/klienta i podejmowanie działań zapobiegających pogarszaniu się jakości tych aktywów, przy jednoczesnym dążeniu do identyfikacji przesłanek utraty wartości i do właściwego jej odzwierciedlenia w księgach (por. przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych wymienione w notce 2.5.3. sprawozdania finansowego).

Monitorowanie ryzyka utraty wartości aktywów finansowych obejmuje między innymi: analizę sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta lub dłużnika, kontrolę dotrzymywania postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika (w tym monitoring opóźnień w spłacie należności), analizę prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika oraz identyfikację oszustwa lub defraudacji aktywów przez dłużnika.

Poziom odpisów na utratę wartości należności z tytułu leasingu oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględnia oszacowania co do wartości zabezpieczeń. Oszacowania te są przeprowadzane na dzień bilansowy i uwzględniają przepływy pieniężne, które mogą pojawić się w związku z przejęciami, pomniejszone o koszty związane z przejęciem własności oraz sprzedażą zabezpieczeń. Rynek wielu typów zabezpieczeń w Polsce, w szczególności nieruchomości, został dotknięty skutkami obecnej zmienności na światowych rynkach finansowych, co miało wpływ na obniżenie się poziomu płynności pewnych grup zabezpieczeń. Modele wyceny odzwierciedlają panujące warunki finansowe w momencie przeprowadzania oszacowania odpisu, co może jednak nie być reprezentatywną charakterystyką rynku albo przed, albo też po dacie, na którą przeprowadzono takie oszacowanie. Na dzień bilansowy Zarząd Spółki dokonał przeglądu modeli, aby być pewnym, że odzwierciedlają one prawidłowo aktualną sytuację rynkową, włączając w to specyfikę płynności rynku oraz spready kredytowe.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

4.1.1. Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego oraz pożyczek udzielonych klientom przez Spółkę

Spółka przeprowadza przegląd swojego portfela pożyczek i umów leasingowych pod kątem utraty wartości co miesiąc. Aby ustalić, czy należy wykazać utratę wartości w rachunku zysków i strat, Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek dane wskazujące na możliwe do zmniejszenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela pożyczek i umów leasingowych, zanim zmniejszenie to będzie można przyporządkować do konkretnej umowy.

Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej leasingo-/pożyczkobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów.

Spółka planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych o historyczne doświadczenia strat poniesionych na aktywach o cechach ryzyka kredytowego i obiektywnych dowodach utraty wartości podobnych do tych, które charakteryzują portfel.

Przyjęty model polega na dyskontowaniu przepływów pieniężnych, skorygowanych przede wszystkim o wyniki oceny możliwości zbycia przyjętych zabezpieczeń, koszty windykacji, płynność rynku oraz koszt pieniądza w czasie.

Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

W Spółce przeprowadzana jest ocena wpływu zmiany parametrów przyjętych do wyliczenia wartości odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu leasingu na wynik finansowy Spółki, gdzie PD oznacza prawdopodobieństwo wystąpienia utraty wartości liczone dla okresu sześciomiesięcznego dla klientów mikro lub okresu dziewięciomiesięcznego dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz dużych przedsiębiorstw, LIP – okres identyfikacji straty, LGD – oczekiwaną wysokość straty na kontrakcie w przypadku wystąpienia utraty wartości.

Szacowana zmiana wartości odpisu dla portfela należności z tytułu leasingu w relacji do zmian PD i LGD, przy założeniu aktualnej na daną datę wartości portfela	Zwiększenie PD _{LIP} o 10%		Zwiększenie LGD o 10%		Zwiększenie LGD o 20%	
	szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu	
	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo
Według stanu na 31 grudnia 2017 roku						
Model GRUPOWA-IBNR	2 052	10%	2 050	10%	4 100	20%
Model PORTELOWA	-	0%	2 367	10%	4 733	20%
Model RIBNI (IBNI dla klientów Micro)	1 584	10%	1 584	10%	3 168	20%
Model MIBNI oraz MIBNI_RE (IBNI dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw)	790	10%	757	10%	1 514	19%
Według stanu na 31 grudnia 2016 roku						
Model GRUPOWA-IBNR	1 521	10%	1 506	10%	3 011	20%
Model PORTELOWA	-	0%	3 035	10%	6 070	20%

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

W przypadku renegotiacji umów leasingu oraz pożyczek, niewynikającej z obiektywnych przesłanek, nie jest rozpoznawana utrata wartości (np. negocjacje cenowe niezwiązane z pogorszeniem sytuacji finansowej leasingo-/pożyczkobiorcy).

Obiektywnymi przesłankami utraty wartości są sytuacje, gdy restrukturyzacje umów są wynikiem złej sytuacji finansowej dłużnika i skutkują wystąpieniem straty ekonomicznej.

Nieściągalne należności z tytułu leasingu oraz pożyczki są spisywane w ciężar odpisów na utratę wartości należności. W przypadku odzyskania uprzednio spisanej kwoty, jej wysokość jest wykazywana w rachunku zysków i strat w pozostałych przychodach operacyjnych.

4.1. Utrata wartości aktywów finansowych

Proces monitorowania ryzyka utraty wartości aktywów finansowych (w tym przede wszystkim należności z tytułu leasingu, kredytów i pożyczek oraz ekspozycji pozabilansowych) nakierowany jest na identyfikację symptomów i zagrożeń pojawiających się u kontrahenta/klienta i podejmowanie działań zapobiegających pogarszaniu się jakości tych aktywów, przy jednoczesnym dążeniu do identyfikacji przesłanek utraty wartości i do właściwego jej odzwierciedlenia w księgach (por. przesłanki utraty wartości składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych wymienione w nocie 2.5.3. sprawozdania finansowego).

Monitorowanie ryzyka utraty wartości aktywów finansowych obejmuje między innymi: analizę sytuacji ekonomiczno-finansowej emitenta lub dłużnika, kontrolę dotrzymywania postanowień umownych przez emitenta lub dłużnika (w tym monitoring opóźnień w spłacie należności), analizę prawdopodobieństwa upadłości lub restrukturyzacji emitenta lub dłużnika oraz identyfikację oszustwa lub defraudacji aktywów przez dłużnika.

Poziom odpisów na utratę wartości należności z tytułu leasingu oraz kredytów i pożyczek udzielonych klientom uwzględnia oszacowania co do wartości zabezpieczeń. Oszacowania te są przeprowadzane na dzień bilansowy i uwzględniają przepływy pieniężne, które mogą pojawić się w związku z przejęciami, pomniejszone o koszty związane z przejęciem własności oraz sprzedażą zabezpieczeń. Rynek wielu typów zabezpieczeń w Polsce, w szczególności nieruchomości, został dotknięty skutkami obecnej zmienności na światowych rynkach finansowych, co miało wpływ na obniżenie się poziomu płynności pewnych grup zabezpieczeń. Modele wyceny odzwierciedlają panujące warunki finansowe w momencie przeprowadzania oszacowania odpisu, co może jednak nie być reprezentatywną charakterystyką rynku albo przed, albo też po dacie, na którą przeprowadzono takie oszacowanie. Na dzień bilansowy Zarząd Spółki dokonał przeglądu modeli, aby być pewnym, że odzwierciedlają one prawidłowo aktualną sytuację rynkową, włączając w to specyfikę płynności rynku oraz spready kredytowe.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

4.1.2. Utrata wartości należności z tytułu leasingu finansowego oraz pożyczek udzielonych klientom przez Spółkę

Spółka przeprowadza przegląd swojego portfela pożyczek i umów leasingowych pod kątem utraty wartości co miesiąc. Aby ustalić, czy należy wykazać utratę wartości w rachunku zysków i strat, Spółka ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek dane wskazujące na możliwe do zmniejszenia zmniejszenie szacowanych przyszłych przepływów pieniężnych dotyczących portfela pożyczek i umów leasingowych, zanim zmniejszenie to będzie można przyporządkować do konkretnej umowy.

Szacunki mogą uwzględniać możliwe do zaobserwowania dane wskazujące na wystąpienie niekorzystnej zmiany sytuacji płatniczej leasingo-/pożyczkobiorców należących do określonej grupy lub sytuacji gospodarczej w danym kraju lub jego części, co ma związek z problemami występującymi w tej grupie aktywów.

Spółka planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych o historyczne doświadczenia strat poniesionych na aktywach o cechach ryzyka kredytowego i obiektywnych dowodach utraty wartości podobnych do tych, które charakteryzują portfel.

Przyjęty model polega na dyskontowaniu przepływów pieniężnych, skorygowanych przede wszystkim o wyniki oceny możliwości zbycia przyjętych zabezpieczeń, koszty windykacji, płynność rynku oraz koszt pieniądza w czasie.

Metodologia i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one nastąpią, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

W Spółce przeprowadzana jest ocena wpływu zmiany parametrów przyjętych do wyliczenia wartości odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu leasingu na wynik finansowy Spółki, gdzie PD oznacza prawdopodobieństwo wystąpienia utraty wartości liczone dla okresu sześciomiesięcznego dla klientów mikro lub okresu dziewięciomiesięcznego dla małych i średnich przedsiębiorstw oraz dużych przedsiębiorstw, LIP – okres identyfikacji straty, LGD – oczekiwaną wysokość straty na kontrakcie w przypadku wystąpienia utraty wartości.

Szacowana zmiana wartości odpisu dla portfela należności z tytułu leasingu w relacji do zmian PD i LGD, przy założeniu aktualnej na daną datę wartości portfela	Zwiększenie PD _{LIP} o 10%		Zwiększenie LGD o 10%		Zwiększenie LGD o 20%	
	szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu		szacowana zmiana odpisu	
	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo	wartościowo	procentowo
Według stanu na 31 grudnia 2017 roku						
Model GRUPOWA-IBNR	2 052	10%	2 050	10%	4 100	20%
Model PORTELOWA	-	0%	2 367	10%	4 733	20%
Model RIBNI (IBNI dla klientów Micro)	1 584	10%	1 584	10%	3 168	20%
Model MIBNI oraz MIBNI_RE (IBNI dla klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw)	790	10%	757	10%	1 514	19%
Według stanu na 31 grudnia 2016 roku						
Model GRUPOWA-IBNR	1 521	10%	1 506	10%	3 011	20%
Model PORTELOWA	-	0%	3 035	10%	6 070	20%

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

4.2. Kalkulacja rezerw

Rezerwy na obecne zobowiązania wobec pracowników wynikające ze stosunku pracy, jak również rezerwy związane z długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, obejmują rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe. W kalkulacji tych rezerw uwzględniono wszystkie odprawy, które mogą być w przyszłości wypłacone przez Spółkę. Aktualizacji szacunków na dzień 31 grudnia 2017 roku dokonano wykorzystując kalkulacje przeprowadzone przez zewnętrznego niezależnego aktuariusza przy zastosowaniu metody indywidualnej (dla każdego pracownika osobno). Naliczone rezerwy są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, według stanu zatrudnienia i płac na dzień aktualizacji, ale z uwzględnieniem założeń dotyczących choćby rotacji zatrudnienia, podstawy wymiaru odprawy i prawdopodobieństwa dotrwania danej osoby, jako pracownika Spółki, daty wypłaty odprawy etc. Istotnym elementem wpływającym na wysokość rezerwy jest przyjęta stopa dyskonta, która bazuje na rentowności papierów wartościowych wolnych od ryzyka (obligacje skarbowe) i denominowanych w walucie, w której wypłacane są świadczenia pracownicze, a których termin wykupu jest zbliżony z szacunkowym terminem realizacji zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych. Zmiana stopy dyskonta finansowego o +/- 1 p.p. wpłynęłaby odpowiednio na zmniejszenie wartości rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe o 14 tys. zł / zwiększenie - o 16 tys. zł.

Spółka tworzy również inne rezerwy, w tym w szczególności rezerwy na skutki toczącego się postępowania sądowego. Wysokość rezerwy szacowana jest z uwzględnieniem ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem w oparciu o wartości prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych, przy czym gdy wpływ zmian wartości pieniądza w czasie jest istotny, wtedy te przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej odzwierciedlającej koszt pieniądza dla Spółki.

4.3. Kalkulacja rezerwy na wynagrodzenie zmienne członków Zarządu

Rezerwy na wynagrodzenia zmienne Członków Zarządu są kalkulowane z uwzględnieniem ich formy gotówkowej jak i w formie akcji fantomowych. Rezerwy w formie gotówkowej są tworzone w kwotach nominalnych należnych do wypłaty, a wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji PKO BP na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z okresu kwartału poprzedzającego dokonanie kalkulacji i wypłatę, publikowaną w systemie informacyjnym Thomson Reuters.

Grupa wycenia przyszłe zobowiązania z tytułu wynagrodzenia zmiennego płatnego w formie akcji w wartości godziwej zobowiązania. Do dnia, gdy zobowiązanie wynikające z przyznanych akcji fantomowych zostanie uregulowane w formie wypłaty gotówkowej, Grupa będzie dokonywała wyceny instrumentów finansowych na koniec każdego okresu sprawozdawczego, jak również na dzień rozliczenia w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej będą odnoszone w wynik danego okresu.

Noty do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

4.4. Okres użytkowania oraz utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i pozostałych wartości niematerialnych

Na potrzeby wyliczania kosztów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych szacowany jest przewidywany okres ich użytkowania, który ma bezpośrednie przełożenie na wysokość stawki amortyzacji. Przyjęte okresy użytkowania są co najmniej raz w roku weryfikowane, przy czym podczas szacowania długości okresu użytkowania poszczególnych rodzajów rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych oraz jego weryfikacji uwzględniane są m.in. okres wynikający z tytułów umownych dotyczących okresu korzystania ze składnika aktywów, oczekiwane zużycie fizyczne i wykorzystanie składnika aktywów, utrata przydatności lub ograniczenia dotyczące wykorzystania składnika aktywów z przyczyn technologicznych, rynkowych, prawnych lub innych.

Gdyby okres ekonomicznej użyteczności środków trwałych własnych oraz wartości niematerialnych był dłuższy o 10%, wartość kosztów amortyzacji w 2017 roku byłaby mniejsza o kwotę 942 tys. zł.

Dla rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych wykonywane są systematyczne przeglądy mające na celu ustalenie, czy w badanym okresie nie wystąpiły przesłanki utraty wartości tych aktywów. W przypadku gdy wystąpiły przesłanki utraty wartości, Spółka szacuje wysokość odpisu jako różnicę między wartością księgową a niższą od niej wartością odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna stanowi wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia i wartości użytkowej. Wartość godziwa pomniejszona o koszty zbycia szacowana jest na dostępnych danych rynkowych na ten temat lub wycenach sporządzonych przez niezależnych rzeczoznawców (które również opierają się co do zasady na szacunkach); natomiast wartość użytkowa szacowana jest poprzez przyjęcie określonych założeń, m.in. co do kwot i terminów przyszłych przepływów pieniężnych, które Spółka może uzyskać z tytułu danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych, jak również co do ryzyka braku płynności danego składnika aktywów. Przyjęcie odmiennych założeń dotyczących wyceny mogłoby mieć wpływ na wartość bilansową niektórych składników rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych.

4.5. Zmiany wartości szacunkowych

W 2017 roku, po połączeniu z Raiffeisen-Leasing Polska S.A., w ramach realizowanej fuzji operacyjnej Spółka dokonała ujednolicenia zasad tworzenia odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu leasingu i pożyczek głównie w zakresie ustalenia wspólnej ekspozycji wobec klienta, ujednolicenia przesłanek utraty wartości i wprowadzenia jednolitej definicji utraty wartości („default”), ujednolicenia sposobu kalkulacji dni przeterminowania (w zakresie uwzględnianych typów dokumentów, poziomu istotności bezwzględnych i względnych), ujednolicenia krzywych spadku wartości przedmiotów leasingu, sposobu kalkulacji parametru LGD. Powyższe zmiany spowodowały netto utworzenie odpisów aktualizujących w kwocie łącznej ok. 7 mln zł.

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat

5. Przychody z działalności operacyjnej

Przychody z działalności operacyjnej	2017	2016 (dane przekształcone*)
Przychody z tytułu leasingu finansowego	422 026	136 408
Przychody z tytułu pożyczek	41 547	16 046
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	66 048	20 016
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	17 291	17 610
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	47 608	18 711
Przychody z działalności operacyjnej razem	594 520	208 791

*) zmiany opisano w nocie 3.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego obejmują opłaty z tytułu korzystania z przedmiotu leasingu oraz wynik na zarządzaniu flotą.

Przychody z tytułu innych prowizji i opłat obejmują:

Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	2017	2016 (dane przekształcone*)
Opłaty windykacyjne	20 459	6 004
Opłaty za aneksy	10 845	5 050
Opłaty związane z ubezpieczeniem umów leasingu	4 335	1 047
Wynik na rejestracji przedmiotów leasingu	2 528	1 196
Prowizje z tytułu likwidacji szkód	3 309	0
Przychody z tytułu bezumownego korzystania z przedmiotu leasingu	2 802	1 814
Opłaty za usługę monitoringu wierzytelności	1 182	0
Inne opłaty i prowizje	2 148	3 600
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat razem	47 608	18 711

*) zmiany opisano w nocie 3.

Odsetki od aktywów finansowych z rozpoznaną utratą wartości wyniosły w 2017 roku 25.810 tys. zł (2016:4.563 tys. zł).

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat (cd.)

6. Koszty z tytułu odsetek

Koszty z tytułu odsetek	2017	2016 (dane przekształcone*)
Z tytułu otrzymanych kredytów i pożyczek	-232 017	-68 645
Z tytułu sekurytyzacji aktywów	-24 448	0
Z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-6 260	-7 805
Z tytułu otrzymanych kaucji i depozytów	-1 231	0
Z tytułu instrumentów finansowych w ramach rachunkowości zabezpieczeń	-802	-479
Razem	-264 758	-76 929

*) zmiany opisano w nocie 3.

7. Koszty z tytułu prowizji i opłat

Koszty z tytułu odsetek	2017	2016 (dane przekształcone*)
Z tytułu opłat za otrzymane gwarancje	-7 407	-3 208
Z tytułu pozyskania informacji gospodarczych	-1 173	0
Z tytułu prowizji za usługi banków	-676	-448
Z tytułu likwidacji szkód	-674	0
Z tytułu pozostałych opłat	-1 030	0
Razem	-10 960	-3 656

*) zmiany opisano w nocie 3.

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat (cd.)

8. Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych

2017	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia			Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Wpływ na wynik finansowy okresu
		Z połączenia jednostek	Utworzenie odpisów w okresie	Rozwiązanie odpisów	Spisania aktywów	Różnice kursowe		
Odpisy na należności z rozpoznaną utratą wartości oceniane indywidualnie								
Należności od klientów indywidualnych	0	202	0	-130	-16	0	56	-130
Należności od klientów mikro	39 186	131 586	73 920	-52 399	-39 314	-83	152 896	21 521
Należności od dużych przedsiębiorstw	76 079	44 925	18 769	-4 748	-13 791	-166	121 068	14 021
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	35 584	25 067	43 231	-16 220	-11 089	-37	76 536	27 011
Razem	150 849	201 780	135 920	-73 497	-64 210	-286	350 556	62 423
Odpisy na należności z rozpoznaną utratą wartości oceniane grupowo								
Należności od klientów indywidualnych	0	0	11	0	0	0	11	11
Należności od klientów mikro	75 168	26 230	102 704	-36 866	-22 589	-11	144 636	65 838
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	175	3 000	36	-2 928	0	0	283	-2 892
Razem	75 343	29 230	102 751	-39 794	-22 589	-11	144 930	62 957
Odpisy na należności bez rozpoznanej utraty wartości oceniane grupowo (IBNI)								
Należności od klientów indywidualnych	0	95	63	-14	0	0	144	49
Należności od klientów mikro	3 068	30 238	18 035	-21 345	0	-18	29 978	-3 310
Należności od dużych przedsiębiorstw	7 218	17 381	4 603	-15 349	0	-9	13 844	-10 746
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	3 769	20 256	4 211	-18 623	0	-11	9 602	-14 412
Należności od sektora publicznego	0	0	224	0	0	0	224	224
Razem	14 055	67 970	27 136	-55 331	0	-38	53 792	-28 195
Odpisy na należności bez rozpoznanej utraty wartości oceniane indywidualnie								
Należności od klientów mikro	3 080	1 543	2 013	-3 545	0	-3	3 088	-1 532
Należności od dużych przedsiębiorstw	5 581	0	1	-4 959	0	0	623	-4 958
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	312	0	2 788	-466	0	-1	2 633	2 322
Razem	8 973	1 543	4 802	-8 970	0	-4	6 344	-4 168
Odpisy razem	249 220	300 523	270 609	-177 592	-86 799	-339	555 622	93 017

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat (cd.)

2016 (dane przekształcone*)	Wartość odpisów aktualizujących na początek okresu	Zwiększenia		Zmniejszenia		Wartość odpisów aktualizujących na koniec okresu	Wpływ na wynik finansowy okresu
		Z połączenia jednostek	Utworzenie odpisów w okresie	Rozwiązanie odpisów	Spisania aktywów		
Odpisy na należności z rozpoznaną utratą wartości oceniane indywidualnie							
Należności od klientów mikro	14 141	18 457	13 932	-2 561	-4 783	39 186	11 371
Należności od dużych przedsiębiorstw	38 995	35 837	24 610	-14 437	-8 926	76 079	10 173
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	10 401	16 761	16 041	-2 775	-4 844	35 584	13 266
Razem	63 537	71 055	54 583	-19 773	-18 553	150 849	34 810
Odpisy na należności z rozpoznaną utratą wartości oceniane grupowo							
Należności od klientów mikro	57 845	35 406	6 636	-18 511	-6 208	75 168	-11 875
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	0	82	123	0	-30	175	123
Razem	57 845	35 488	6 759	-18 511	-6 238	75 343	-11 752
Odpisy na należności bez rozpoznanej utraty wartości oceniane grupowo (IBNI)							
Należności od klientów mikro	4 652	1 445	2 977	-6 006	0	3 068	-3 029
Należności od dużych przedsiębiorstw	2 536	3 400	3 276	-1 994	0	7 218	1 282
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	1 427	1 775	1 838	-1 271	0	3 769	567
Razem	8 615	6 620	8 091	-9 271	0	14 055	-1 180
Odpisy na należności bez rozpoznanej utraty wartości oceniane indywidualnie							
Należności od klientów mikro	1 359	1 451	1 241	-971	0	3 080	270
Należności od dużych przedsiębiorstw	233	2 629	2 890	-171	0	5 581	2 719
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	139	147	153	-127	0	312	26
Razem	1 731	4 227	4 284	-1 269	0	8 973	3 015
Odpisy razem	131 728	117 390	73 717	-48 824	-24 791	249 220	24 893

*) zmiany opisano w nocie 3.

Zarówno w 2017 roku, jak i w 2016 roku na pozostałych klasach aktywów finansowych nie stwierdzono utraty wartości.

9. Wynik z pozycji wymiany

Wynik z pozycji wymiany	2017	2016 (dane przekształcone*)
Różnice kursowe z wyceny aktywów i pasywów	3 992	5 253
Razem wynik z pozycji wymiany	3 992	5 253

*) zmiany opisano w nocie 3.

Wynik z pozycji wymiany zawiera zyski i straty na aktywach i pasywach wyrażonych w walucie obcej.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat (cd.)

10. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	2017	2016 (dane przekształcone*)
Przychody ze świadczenia usług zarządzania na rzecz spółek zależnych	15 814	45 480
Odszkodowania oraz pozostałe opłaty	20 024	1 842
Wynik z tytułu sprzedaży składników majątku trwałego	42	1 660
Wynik na ubezpieczeniu przedmiotów leasingu	2 298	3 391
Spisanie przedawnionych zobowiązań	1 949	71
Wynik na rozliczeniu szkód częściowych	850	0
Pozostałe przychody operacyjne - Inne	1 770	585
Razem	42 747	53 029

*) zmiany opisano w notcie 3.

Wartość otrzymanych odszkodowań uzyskanych od stron trzecich z tytułu utraty wartości lub utracenia pozycji rzeczowych aktywów trwałych ujętych w rachunku zysków i strat wyniosła w 2017 roku 5.039 tys. zł, w 2016 roku – 388 tys. zł.

11. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	2017	2016 (dane przekształcone*)
Koszty bezpośrednie remarketingu przedmiotów poleasingowych i pokontraktowych	-2 977	-1 107
Koszty windykacji zewnętrznej	-2 494	-353
VAT niepodlegający odliczeniu	-2 358	-402
Odpisy z tytułu utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych	-631	0
Koszty pomocniczych usług okołoubezpieczeniowych	-404	0
Koszty z tytułu zawiązania rezerw	-320	-140
Koszty i straty operacyjne	-142	0
Pozostałe koszty operacyjne - inne	-4 110	-5 570
Razem	-13 436	-7 572

*) zmiany opisano w notcie 3.

12. Przychody finansowe

Przychody finansowe	2017	2016 (dane przekształcone*)
Z tytułu odsetek za zwłokę w płatności	6 751	2 109
Z tytułu otrzymanych odsetek budżetowych	0	1 242
Wynik na instrumentach finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-3 202	639
Z tytułu odsetek od lokat bankowych	54	33
Przychody finansowe - Pozostałe	4 138	1
Razem	7 741	4 024

*) zmiany opisano w notcie 3.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat (cd.)

13. Ogólne koszty administracyjne

Ogólne koszty administracyjne	2017	2016 (dane przekształcone*)
Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	-121 012	-73 197
Pozostałe ogólne koszty administracyjne	-70 225	-36 641
Razem	-191 237	-109 838

*) zmiany opisano w nocie 3.

13.1. Wynagrodzenia

Wynagrodzenia i inne świadczenia pracownicze	2017	2016 (dane przekształcone*)
Wynagrodzenia	-104 043	-60 410
Koszty ubezpieczeń społecznych, w tym:	-11 589	-8 361
ubezpieczenie emerytalne i rentowe	-8 813	-6 358
pozostałe	-2 776	-2 003
Koszty świadczeń emerytalnych	-30	-74
Pozostałe świadczenia pracownicze	-5 350	-4 352
Razem	-121 012	-73 197

*) zmiany opisano w nocie 3.

13.2. Pozostałe ogólne koszty administracyjne

Pozostałe ogólne koszty administracyjne	2017	2016 (dane przekształcone*)
Koszty eksploatacyjne	-3 464	-2 316
Koszty informatyczne i telekomunikacyjne	-11 745	-6 430
Koszty marketingu	-2 319	-574
Koszty szkoleń	-685	0
Koszty wynajmu powierzchni (w tym powierzchni biurowych)	-10 785	-7 685
Koszty usług konsultingowych	-4 015	-1 162
Podatki i opłaty	-3 358	-465
Pozostałe koszty rzeczowe	-19 705	-10 753
Amortyzacja	-14 149	-7 256
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	-8 369	-5 900
Amortyzacja wartości niematerialnych	-5 780	-1 356
Razem	-70 225	-36 641

*) zmiany opisano w nocie 3.

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat (cd.)

Koszty amortyzacji nie zawierają kosztów amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych użytkowanych przez klientów na podstawie umów leasingu operacyjnego, które wykazane zostały w odrębnej pozycji sprawozdania finansowego.

14. Podatek dochodowy

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2017 roku	Stan na początek okresu	Zmiany			Stan na koniec okresu
	Podatek odroczony	Rachunek zysków i strat	Pozostałe dochody całkowite	Z połączenia spółek	Podatek odroczony
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Różnice z tytułu wyceny bilansowej i podatkowej umów leasingu	225 673	96 445	0	403 366	725 484
Odpisy aktualizujące wartość należności nieuznane za koszty uzyskania przychodów	36 927	3 803	0	39 344	80 074
Ujemne różnice kursowe	13 546	-12 422	0	0	1 124
Koszty do zapłacenia	5 744	-2 075	0	1 824	5 493
Rezerwy	23	-11	-17	44	39
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	0	-1	9	0	8
Odsetki naliczone do zapłacenia (koszt)	0	1 489	0	1 587	3 076
Pozostałe aktywa	428	2 224	0	2 218	4 870
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	282 341	89 452	-8	448 383	820 168
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego					
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	-1 089	3 856	0	-5 865	-3 098
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	-480	-1 609	0	-1 502	-3 591
Odsetki naliczone do otrzymania (przychód)	0	-933	0	-3 247	-4 180
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	-77	-89	0	0	-166
Dodatnie różnice kursowe	0	-18 286	0	0	-18 286
Wycena relacji z klientami	0	322	0	-11 996	-11 674
Inne	-305	-76	0	-208	-589
Rezerwa brutto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-1 951	-16 815	0	-22 818	-41 584
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	x	72 637	x	x	x
Zmiana z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujęta w pozostałych całkowitych dochodach	x	x	-8	x	x
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	280 390	72 637	-8	425 565	778 584
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	0	0	0	0	0

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat (cd.)

Kwota aktywów netto z tytułu podatku dochodowego, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, na koniec 2017 roku wynosiła 466.809 tys. zł (2016: 87.639 tys. zł). Spółka oczekuje w przyszłych okresach nadwyżki dochodu do opodatkowania nad dochodem wynikającym z odwrócenia się dotychczasowych dodatnich różnic przejściowych.

Zmiany różnic przejściowych w ciągu 2016 roku (dane przekształcone*)	Stan na początek okresu	Zmiany			Stan na koniec okresu
	Podatek odroczony	Rachunek zysków i strat	Pozostałe dochody całkowite	Z połączenia spółek	Podatek odroczony
Aktywa z tytułu podatku odroczonego					
Różnice z tytułu wyceny bilansowej i podatkowej umów leasingu	78 669	66 250	0	80 754	225 673
Odpisy aktualizujące wartość należności nieuznane za koszty uzyskania przychodów	20 752	-530	0	16 705	36 927
Ujemne różnice kursowe	4 070	5 878	0	3 598	13 546
Koszty do zapłacenia	2 427	336	0	2 981	5 744
Rezerwy	13	10	0	0	23
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	12	0	-12	0	0
Pozostałe aktywa	1 511	-1 083	0	0	428
Aktywa brutto z tytułu podatku odroczonego	107 454	70 861	-12	104 038	282 341
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego					
Różnice pomiędzy amortyzacją podatkową a bilansową	-766	-323	0	0	-1 089
Prowizje rozliczane według efektywnej stopy procentowej	-403	-215	0	138	-480
Wartość godziwa instrumentów pochodnych	0	0	-77	0	-77
Inne	-320	15	0	0	-305
Rezerwa brutto z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-1 489	-523	-77	138	-1 951
Obciążenie z tytułu odroczonego podatku dochodowego	x	70 338	x	x	x
Zmiana z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujęta w pozostałych całkowitych dochodach	x	x	-89	x	x
Aktywa netto z tytułu podatku odroczonego	105 965	70 338	-89	104 176	280 390
Rezerwa netto z tytułu podatku odroczonego	0	0	0	0	0

*) zmiany opisano w nocie 3.

Noty objaśniające do jednostkowego rachunku zysków i strat (cd.)

Wyliczenie efektywnej stawki podatkowej	2017	2016
Zysk brutto	33 534	36 631
Podatek dochodowy bieżący według krajowej stawki podatku od zysku brutto (19%)	-6 371	-6 960
Wpływ na podatek kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów	-16 651	-2 238
Wpływ na podatek przychodów niepodlegających opodatkowaniu	590	5 118
Całkowite obciążenie wyniku podatkiem dochodowym	-22 432	-4 080

Uzgodnienie podatku odniesionego do rachunku zysków i strat	2017	2016
Podatek dochodowy bieżący	-95 069	-74 418
Odroczony podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat	72 637	70 338
Podatek dochodowy ujęty w rachunku zysków i strat	-22 432	-4 080

Na wysokość efektywnej stawki podatku dochodowego wpłynęły koszty niestanowiące kosztu uzyskania przychodu, w tym w szczególności różnice kursowe od rat kapitałowych w leasingu finansowym, w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym, płatnym w walucie obcej (co było efektem umocnienia w 2017 roku złotego względem walut obcych), amortyzacja i ubezpieczenie samochodów osobowych oraz odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu leasingu pożyczek w części, jaka nie została i nie zostanie rozpoznana jako koszt uzyskania przychodu.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej

15. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne w kasie	13	11
Środki na rachunkach bieżących	2 966	4 329
Lokaty w bankach	9 257	0
Środki pieniężne w drodze	36	0
Razem	12 272	4 340

Średnie efektywne stopy procentowe dla środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wynosiły w 2017 roku: dla lokat w PLN 1,18%, w EUR 0,00%, w USD 1,17% (w 2016 roku: dla lokat w PLN 0,90%).

16. Aktywa finansowe i zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat

16.1. Pochodne instrumenty finansowe

Spółka wykorzystuje jako zabezpieczenia swoich pozycji rynkowych na potrzeby niezwiązane z rachunkowością zabezpieczeń walutowe transakcje terminowe oraz walutowe swapy stopy procentowej (CIRS). Na potrzeby związane z rachunkowością zabezpieczeń Spółka wykorzystuje swapy stopy procentowej (IRS).

Walutowe transakcje terminowe to zobowiązania do kupna walut obcych i lokalnych w przyszłości.

Kontrakty swap to zobowiązania do zamiany jednego strumienia przepływów pieniężnych na inny. Rezultatem takiej transakcji jest zamiana walut lub stóp procentowych (na przykład oprocentowania stałego na zmienne) lub połączenia wszystkich tych czynników (na przykład międzywalutowe kontrakty swap stóp procentowych).

Nominalne wartości niektórych rodzajów instrumentów finansowych stanowią podstawę do ich porównania z instrumentami ujmowanymi w sprawozdaniu z sytuacji finansowej, ale niekoniecznie wskazują, jaka będzie wartość przyszłych przepływów pieniężnych, bądź jaka jest bieżąca wartość godziwa instrumentów. Z tego względu nie pokazują, jaki jest stopień narażenia Spółki na ryzyko kredytowe lub ryzyko zmiany cen. Instrumenty pochodne mogą mieć wycenę dodatnią (aktywa) lub ujemną (zobowiązania) w zależności od wahań rynkowych stóp procentowych lub kursów wymiany walut. Łączna wartość godziwa pochodnych instrumentów finansowych może podlegać znacznym wahaniom.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Wartości godziwe posiadanych instrumentów pochodnych przedstawiono w poniższej tabeli:

	31 grudnia 2017		
	Wartość nominalna instrumentów bazowych	Wartości godziwe	
		Aktywa	Zobowiązania
Pochodne instrumenty finansowe			
Walutowe kontrakty swap	54 578	250	43
Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	19 003	470	0
Razem	73 581	720	43
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne			
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	250 402	207	957
Razem	250 402	207	957
31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)			
	Wartość nominalna instrumentów bazowych	Wartości godziwe	
		Aktywa	Zobowiązania
Pochodne instrumenty finansowe			
Walutowe swapy stopy procentowej (CIRS)	19 003	3 421	0
Razem	19 003	3 421	0
Pochodne instrumenty finansowe zabezpieczające przepływy pieniężne			
Kontrakty swap dla stóp procentowych (IRS)	111 221	253	1 288
Razem	111 221	253	1 288

*) zmiany opisano w notce 3.

Spółka eliminuje ryzyko kredytowe kontrahenta wynikające z zawartych transakcji pochodnych poprzez przeprowadzanie wszystkich tego typu operacji z instytucjami finansowymi w ramach Grupy PKO Banku Polskiego.

Kwota należności długoterminowych z tytułu pochodnych instrumentów finansowych na koniec 2017 roku wynosiła 843 tys. zł (2016: 2.718 tys. zł).

Przepływy części odsetkowych kontraktów IRS występują w cyklach miesięcznych, zatem wywierają wpływ na wynik finansowy w każdym miesiącu. Zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych dotyczy okresu do 30 kwietnia 2024 roku.

Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat wyniosła w 2017 roku 331 tys. zł (2016: 130 tys. zł).

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Nie występują planowane transakcje w odniesieniu, do których rachunkowość zabezpieczeń została uprzednio zastosowana, ale nie oczekuje się ich przeprowadzenia.

Poniżej przedstawiono spodziewane przepływy odsetkowe w ramach rachunkowości zabezpieczeń, zagregowane do wybranych przedziałów czasowych.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2017	Wypływy	Wpływy
Do 1 miesiąca	-234	212
Od 1 do 6 miesięcy	-1 361	1 232
od 6 miesięcy do 1 roku	-1 576	1 427
od 1 do 2 lat	-2 296	2 078
od 2 lat do 5 lat	-2 173	1 967
powyżej 5 lat	-270	245
Razem	-7 910	7 161

17. Należności z tytułu leasingu i pożyczek

Należności z tytułu leasingu i pożyczek według rodzaju	31 grudnia 2017			31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)		
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Należności z tytułu leasingu finansowego	13 314 673	-503 122	12 811 551	6 609 995	-245 710	6 364 285
Należności z tytułu pożyczek	1 150 050	-51 963	1 098 087	365 956	-3 177	362 779
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	7 249	-537	6 712	525	-333	192
Należności z tytułu leasingu i pożyczek razem	14 471 972	-555 622	13 916 350	6 976 476	-249 220	6 727 256

*) zmiany opisano w nocie 3.

Należności z tytułu leasingu i pożyczek według struktury podmiotowej	31 grudnia 2017			31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)		
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Klienci indywidualni	11 875	-211	11 664	0	0	0
Klienci mikro	8 048 589	-330 598	7 717 991	3 163 290	-120 502	3 042 788
Duże przedsiębiorstwa	4 018 678	-135 535	3 883 143	2 597 001	-88 878	2 508 123
Małe i średnie przedsiębiorstwa	2 328 873	-89 054	2 239 819	1 215 960	-39 840	1 176 120
Sektor publiczny	63 957	-224	63 733	225	0	225
Razem	14 471 972	-555 622	13 916 350	6 976 476	-249 220	6 727 256

*) zmiany opisano w nocie 3.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Należności z tytułu leasingu i pożyczek	31 grudnia 2017			31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)		
według struktury podmiotowej	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Należności z tytułu leasingu i pożyczek bez rozpoznanej utraty wartości	13 545 444	-60 136	13 485 308	6 472 848	-23 028	6 449 820
Należności z tytułu leasingu i pożyczek oceniane indywidualnie	64 653	-6 344	58 309	210 673	-8 973	201 700
Należności od klientów mikro	31 363	-3 088	28 275	14 633	-3 080	11 553
Należności od dużych przedsiębiorstw	21 167	-623	20 544	162 652	-5 581	157 071
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	12 123	-2 633	9 490	33 388	-312	33 076
Należności z tytułu leasingu i pożyczek oceniane grupowo	13 480 791	-53 792	13 426 999	6 262 175	-14 055	6 248 120
Należności od klientów indywidualnych	11 795	-144	11 651	0	0	0
Należności od klientów mikro	7 498 593	-29 978	7 468 615	2 945 450	-3 068	2 942 382
Należności od dużych przedsiębiorstw	3 738 803	-13 844	3 724 959	2 230 895	-7 218	2 223 677
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	2 167 643	-9 602	2 158 041	1 085 605	-3 769	1 081 836
Należności od sektora publicznego	63 957	-224	63 733	225	0	225
Należności z tytułu leasingu i pożyczek z rozpoznaną utratą wartości	926 528	-495 486	431 042	503 628	-226 192	277 436
Należności z tytułu leasingu i pożyczek oceniane grupowo	296 825	-144 930	151 895	123 391	-75 343	48 048
Należności od klientów indywidualnych	24	-11	13	0	0	0
Należności od klientów mikro	295 428	-144 636	150 792	121 720	-75 168	46 552
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	1 373	-283	1 090	1 671	-175	1 496
Należności z tytułu leasingu i pożyczek oceniane indywidualnie	629 703	-350 556	279 147	380 237	-150 849	229 388
Należności od klientów indywidualnych	56	-56	0	0	0	0
Należności od klientów mikro	223 205	-152 896	70 309	81 487	-39 186	42 301
Należności od dużych przedsiębiorstw	258 708	-121 068	137 640	203 454	-76 079	127 375
Należności od małych i średnich przedsiębiorstw	147 734	-76 536	71 198	95 296	-35 584	59 712
Razem	14 471 972	-555 622	13 916 350	6 976 476	-249 220	6 727 256

*) zmiany opisano w nocie 3.

Należności z tytułu leasingu i pożyczek wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. W saldzie należności z tytułu leasingu i pożyczek uwzględnione zostały przede wszystkim należności z tytułu leasingu finansowego, omówione w nocie 18.1.

Kwota należności długoterminowych z tytułu leasingu i pożyczek na koniec 2017 roku wynosiła 8.316.170 tys. zł (2016: 4.248.970 tys. zł).

Informacje na temat bilansowej wartości odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu leasingu i pożyczek prezentuje nota 8.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

18. Leasing

18.1. Należności z tytułu leasingu finansowego

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Należności brutto z tytułu leasingu finansowego o terminie zapadalności:	14 354 173	7 236 666
Nie dłuższym niż 1 rok	5 561 637	2 781 041
Od roku do 5 lat	8 175 941	4 002 811
Powyżej 5 lat	616 595	452 814
Niezrealizowane przyszłe przychody finansowe z tytułu leasingu finansowego:	1 039 500	626 671
Nie dłuższym niż 1 rok	455 753	257 338
Od roku do 5 lat	538 415	325 801
Powyżej 5 lat	45 332	43 532
Bieżąca wartość przyszłych rat leasingu finansowego o terminie zapadalności:	13 314 673	6 609 995
Nie dłuższym niż rok	5 105 884	2 523 703
Od roku do 5 lat	7 637 526	3 677 010
Powyżej 5 lat	571 263	409 282

*) zmiany opisano w nocie 3.

Charakterystyka portfela z podziałem na rodzaj środków (wg wartości netto)	31 grudnia 2017	%	31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)	%
Leasing samochodów osobowych	4 376 934	34%	1 631 215	26%
Leasing transportu ciężkiego	4 067 700	32%	2 140 186	33%
Leasing nieruchomości	907 037	7%	557 406	9%
Leasing maszyn i urządzeń	3 459 880	27%	2 035 478	32%
Razem	12 811 551	100%	6 364 285	100%

*) zmiany opisano w nocie 3.

Łączne rezerwy na nieściągalne należności z tytułu minimalnych opłat leasingowych wynosiły na dzień 31 grudnia 2017 roku 503.122 tys. zł (2016: 245.710 tys. zł).

W transakcjach leasingu finansowego nie występuje niegwarantowana wartość rezydualna przedmiotów leasingu. Korzystający nabywają przedmiot leasingu po zakończeniu umowy w cenie ustalonej na poziomie niższym niż wartość rynkowa. Sporadycznie występuje gwarancja nabycia przedmiotu leasingu po zakończeniu umowy leasingu przez podmioty trzecie.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Charakterystyka portfela leasingowego dla umów zawartych w roku	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Masyny i urządzenia		
Cena zakupu	1 629 812	1 061 600
Wartość finansowana	1 354 696	870 615
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	56	66
Liczba kontraktów (w szt.)	12 818	3 976
Samochody osobowe		
Cena zakupu	2 560 331	1 365 061
Wartość finansowana	2 067 324	1 098 796
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	43	42
Liczba kontraktów (w szt.)	25 665	14 249
Transport ciężki		
Cena zakupu	1 854 543	1 360 828
Wartość finansowana	1 656 493	1 194 026
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	51	50
Liczba kontraktów (w szt.)	8 610	6 769
Nieruchomości		
Cena zakupu	12 962	13 148
Wartość finansowana	8 057	9 593
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	120	131
Liczba kontraktów (w szt.)	6	5
Razem	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Cena zakupu	6 057 648	3 800 637
Wartość finansowana	5 086 570	3 173 030
Średnia długość kontraktu (w miesiącach)	49	52
Liczba kontraktów (w szt.)	47 099	24 999

Niezrealizowane przychody odsetkowe	Umowy zawarte w 2017 roku – stan na 31 grudnia 2017	Umowy zawarte w 2016 roku – stan na 31 grudnia 2016
1-3 miesiące	52 358	35 100
3 miesiące - 1 rok	136 116	92 476
1 rok - 5 lat	266 015	190 419
Powyżej 5 lat	3 692	7 657
Razem	458 181	325 652

Suma minimalnych opłat leasingowych	Umowy zawarte w 2017 roku – stan na 31 grudnia 2017	Umowy zawarte w 2016 roku – stan na 31 grudnia 2016
1-3 miesiące	333 228	217 923
3 miesiące - 1 rok	987 039	633 320
1 rok - 5 lat	3 501 950	2 190 926
Powyżej 5 lat	89 413	139 155
Razem	4 911 630	3 181 324

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

18.2. Należności z tytułu leasingu operacyjnego

Należności z tytułu leasingu operacyjnego Spółki wyniosły na koniec 2017 roku 6.712 tys. zł (2016: 192 tys. zł).

Środki trwałe oddane w leasing operacyjny zostały omówione w nocie 21.1. sprawozdania finansowego.

Umowy leasingu operacyjnego zawierane są na okres krótszy niż 75% ekonomicznego okresu użytkowania składnika aktywów finansowych. Bieżąca wartość minimalnych opłat leasingowych na moment zawarcia umowy jest niższa niż wartość godziwa przedmiotu leasingu. W umowach leasingu operacyjnego nie występują płatności warunkowe. Umowy nie gwarantują leasingobiorcy możliwości wydłużenia bądź skrócenia okresu leasingu.

19. Inwestycje w jednostkach zależnych

Wartość inwestycji w jednostkach zależnych przedstawia poniższe zestawienie:

Nazwa jednostki zależnej	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	0	850 000
PKO Faktoring S.A.	14 094	14 094
PKO Leasing Sverige AB	4 170	4 170
PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.	203	0
PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.	51	0
Razem	18 518	868 264

W dniu 28 kwietnia 2017 roku nastąpiło połączenie PKO Leasing S.A. i Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Połączenie spółek nastąpiło na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh z uwzględnieniem procedury uproszczonej połączenia uregulowanej w art. 516 § 6 w związku z art. 516 § 5 Ksh przez przeniesienie całego majątku Raiffeisen-Leasing Polska S.A. na PKO Leasing S.A. jako podmiot przejmujący (łączenie przez przejęcie) (por. nota 38).

Po połączeniu z Raiffeisen-Leasing Polska S.A. od dnia 28 kwietnia 2017 roku jednostki zależne uprzednio bezpośrednio od Raiffeisen-Leasing Polska S.A., PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o. oraz PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o., stały się podmiotami bezpośrednio zależnymi od PKO Leasing S.A.

W trakcie 2017 roku nie było innych zmian w wartości akcji i udziałów w jednostkach zależnych.

Spółka sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2017 rok, którym objęte są spółka zależna PKO Faktoring S.A., PKO Leasing Sverige AB, Raiffeisen-Leasing Polska S.A. (przejęta przez Spółkę w dniu 28 kwietnia 2017 roku), PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o. (do 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.) oraz zależna od niej spółka PKO Leasing Finanse sp. z o.o. (do 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen-Leasing Service Sp. z o.o.), spółka zależna PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. (do 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen-Leasing Real Estate Sp. z o.o.) oraz ROOF Poland Leasing 2014 DAC, nabywca sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych w ramach programu sekurytyzacji.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Informacje na temat udziałów Spółki w jednostkach zależnych, które nie są notowane na giełdzie, zawiera poniższe zestawienie:

Nazwa jednostki zależnej	PKO Faktoring S.A.		PKO Leasing Sverige AB	
Kraj rejestracji i główne miejsce prowadzenia działalności	Polska		Szwecja	
Podstawowy przedmiot działalności	faktoring		leasing	
Wybrane dane finansowe	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Aktywa	752 603	650 792	109 847	113 043
Zobowiązania	742 949	640 945	103 400	107 035
Kapitały własne	9 654	9 847	6 447	6 008
Przychody	36 849	27 277	2 691	3 112
Zysk/ (strata) netto	-193	997	797	905
Przepływy pieniężne	592	-1 207	-1 734	2 560
% udziałów	100%	100%	100%	100%
Wyplacone dywidendy	0	0	0	0

Nazwa jednostki zależnej	Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o.	PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o.
Kraj rejestracji i główne miejsce prowadzenia działalności	Polska	Polska	Polska
Podstawowy przedmiot działalności	leasing	pośrednictwo ubezpieczeniowe	leasing
Wybrane dane finansowe	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2017
Aktywa	6 765 247	76 444	40 045
Zobowiązania	6 133 716	16 617	38 324
Kapitały własne	631 531	59 827	1 721
Przychody	379 341	65 260	1 861
Zysk/ (strata) netto	55 178	46 590	482
Przepływy pieniężne	-896 989	8 141	-746
% udziałów	100%	100%	100%
Wyplacone dywidendy na rzecz Spółki	0	0	0

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

20. Wartości niematerialne

2017	Wartość firmy	Relacje z klientami	Prawa autorskie	Oprogramowanie komputerowe	Oprogramowanie komputerowe w budowie	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	0	0	543	12 893	728	14 164
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	57 437	64 000	0	40 331	2 940	164 708
Z tytułu połączenia spółek	57 437	64 000	0	37 789	346	159 572
Zwiększenie	0	0	0	497	4 639	5 136
Przejęcie do użytkowania	0	0	0	2 045	-2 045	0
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	0	-842	0	-842
Stan na 31 grudnia	57 437	64 000	543	52 382	3 668	178 030
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	0	0	400	5 754	0	6 154
Z tytułu połączenia spółek	0	863	0	26 858	0	27 721
Amortyzacja okresu (Ogólne koszty administracyjne)	0	1 695	47	4 038	0	5 780
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	0	-815	0	-815
Stan na 31 grudnia	0	2 558	447	35 835	0	38 840
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	0	0	0	0	0	0
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	0	0	143	7 139	728	8 010
Stan na 31 grudnia	57 437	61 442	96	16 547	3 668	139 190

Wartość zobowiązań umownych dotyczących wartości niematerialnych na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 4.153 tys. zł.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

2016 (dane przekształcone*)	Prawa autorskie	Oprogramowanie komputerowe	Oprogramowanie komputerowe w budowie	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO				
Stan na 1 stycznia	396	8 964	560	9 920
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	147	3 929	294	4 370
Z tytułu połączenia spółek	0	0	0	0
Zwiększenie	0	0	4 370	4 370
Przejęcie do użytkowania	147	3 929	-4 076	0
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	-126	-126
Stan na 31 grudnia	543	12 893	728	14 164
UMORZENIE				
Stan na 1 stycznia	318	4 480	0	4 798
Z tytułu połączenia spółek	0	0	0	0
Amortyzacja okresu (Ogólne koszty administracyjne)	82	1 274	0	1 356
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	400	5 754	0	6 154
ODPISY AKTUALIZUJĄCE				
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	0	0	0	0
WARTOŚĆ NETTO				
Stan na 1 stycznia	78	4 484	560	5 122
Stan na 31 grudnia	143	7 139	728	8 010

*) zmiany opisano w nocie 3.

W 2017 roku i 2016 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do wartości niematerialnych tytułem zabezpieczenia zobowiązań.

Wartość firmy powstała z tytułu nabycia spółki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w dniu 1 grudnia 2016 roku, została ona przypisana do wyodrębnionej ewidencyjnie części aktywów Spółki, będących aktywami nabytej Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Test na utratę wartości został przeprowadzony metodą zdyskontowanych dywidend z uwzględnieniem wartości rezydualnej, na podstawie 8-letniej prognozy finansowej. Na dzień bilansowy nie stwierdzono przesłanek utraty wartości tego aktywa.

Relacje z klientami są ujawnionym zidentyfikowanym aktywem przy rozliczeniu ceny nabycia Raiffeisen-Leasing Polska S.A. wycenionym odrębnie dla klientów korporacyjnych i detalicznych. Przyjęty okres amortyzacji wynosi 20 lat, przy czym profil amortyzacji zbieżny jest z oczekiwanym konsumowaniem korzyści, jakie te relacje przyniosą w przyszłości.

Istotną pozycję wartości niematerialnych stanowi główny system operacyjny. Wartość początkowa inwestycji wynosi 12.002 tys. zł, bieżąca wartość inwestycji na dzień 31 grudnia 2017 roku – 2.914 tys. zł, a pozostały okres amortyzacji – 2,0 lata. Jeżeli okres amortyzacji zostałby skrócony o 1 rok, to bieżąca wartość księgowa netto inwestycji wynosiłaby 2.824 tys. zł.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

21. Rzeczowe aktywa trwałe

2017	Nieruchomości inwestycyjne	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	6 500	0	9 762	157 461	4 364	178 087
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	12 976	1 155	22 648	382 655	2 737	422 171
Z tytułu połączenia spółek	12 976	1 109	17 925	218 065	2 358	252 433
Zwiększenia bezpośrednie	0	46	4 240	164 201	379	168 866
Przyjęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	0	0	483	389	0	872
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	-750	-54 827	-14	-55 591
Stan na 31 grudnia	19 476	1 155	31 660	485 289	7 087	544 667
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	137	0	5 680	30 732	3 089	39 638
Z tytułu połączenia spółek	965	912	8 716	55 523	2 075	68 191
Amortyzacja okresu	315	65	4 089	45 335	623	50 427
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	-747	-23 033	-14	-23 794
Stan na 31 grudnia	1 417	977	17 738	108 557	5 773	134 462
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0	0	0
Z tytułu połączenia spółek	0	40	95	4 033	22	4 190
Zwiększenia	0	0	0	631	0	631
Stan na 31 grudnia	0	40	95	4 664	22	4 821
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	6 363	0	4 082	126 729	1 275	138 449
Stan na 31 grudnia	18 059	138	13 827	372 068	1 292	405 384

Wartość zobowiązań umownych dotyczących rzeczowych aktywów trwałych na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 32.605 tys. zł, w tym zobowiązania do nabycia środków trwałych, które staną się przedmiotami umów leasingu operacyjnego, w wysokości 32.535 tys. zł.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

2016 (dane przekształcone*)	Nieruchomości inwestycyjne	Budynki, lokale i ulepszenia w obcych obiektach	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO						
Stan na 1 stycznia	0	0	7 948	67 761	4 326	80 035
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	6 500	0	2 940	106 346	872	116 658
Z tytułu połączenia spółek	0	0	868	56 583	0	57 451
Zwiększenia bezpośrednie	0	0	1 680	46 995	872	49 547
Przyjęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	6 500	0	392	2 768	0	9 660
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	-1 126	-16 646	-834	-18 606
Stan na 31 grudnia	6 500	0	9 762	157 461	4 364	178 087
UMORZENIE						
Stan na 1 stycznia	0	0	4 267	13 808	3 258	21 333
Z tytułu połączenia spółek	0	0	633	9 469	0	10 102
Amortyzacja okresu	137	0	1 683	15 016	642	17 478
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	-903	-7 561	-811	-9 275
Stan na 31 grudnia	137	0	5 680	30 732	3 089	39 638
ODPISY AKTUALIZUJĄCE						
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	0	0	0	0	0	0
WARTOŚĆ NETTO						
Stan na 1 stycznia	0	0	3 681	53 953	1 068	58 702
Stan na 31 grudnia	6 363	0	4 082	126 729	1 275	138 449

*) zmiany opisano w nocie 3.

W 2017 roku i 2016 roku nie występowały ograniczenia dotyczące tytułu prawnego do rzeczowych aktywów trwałych tytułem zabezpieczenia zobowiązań. Spółka według stanu na 31 grudnia 2017 roku i na 31 grudnia 2016 roku nie jest użytkownikiem obcych środków trwałych na podstawie leasingu finansowego.

Wartość bilansowa netto rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 384.862 tys. zł, a na 31 grudnia 2016 roku – 124.471 tys. zł (szczegóły dotyczące tych rzeczowych aktywów trwałych zawiera nota 21.1. sprawozdania finansowego).

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

21.1. Wartość środków trwałych oddanych w leasing operacyjny

2017	Nieruchomości inwestycyjne	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO				
Stan na 1 stycznia	6 500	0	145 166	151 666
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	12 976	8 969	368 731	390 676
Z tytułu połączenia spółek	12 976	7 595	204 224	224 795
Zwiększenia bezpośrednie	0	891	164 201	165 092
Przyjęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	0	483	306	789
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	0	-53 008	-53 008
Stan na 31 grudnia	19 476	8 969	460 889	489 334
UMORZENIE				
Stan na 1 stycznia	137	0	27 058	27 195
Zmiany z tytułu połączenia spółek	965	1 920	49 934	52 819
Amortyzacja okresu	315	1 075	40 668	42 058
Zmniejszenia w ciągu roku	0	0	-22 091	-22 091
Stan na 31 grudnia	1 417	2 995	95 569	99 981
ODPISY AKTUALIZUJĄCE				
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0
Zmiany z tytułu połączenia spółek	0	0	3 860	3 860
Zwiększenia	0	0	631	631
Stan na 31 grudnia	0	0	4 491	4 491
WARTOŚĆ NETTO				
Stan na 1 stycznia	6 363	0	118 108	124 471
Stan na 31 grudnia	18 059	5 974	360 829	384 862
31 grudnia 2017				
Suma przyszłych minimalnych opłat z leasingu operacyjnego po dniu bilansowym				Razem
Do 1 roku				81 284
Od 1 roku do 5 lat				147 854
Powżej 5 lat				125
Razem				229 263

W 2017 roku Spółka osiągnęła przychody z nieruchomości inwestycyjnych w wysokości 2.154 tys. zł (2016: 115 tys. zł), koszty bezpośrednie związane z tą działalnością wyniosły 1.248 tys. zł (2016: 137 tys. zł).

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

2016 (dane przekształcone*)	Nieruchomości inwestycyjne	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Razem
WARTOŚĆ BRUTTO				
Stan na 1 stycznia	0	0	58 427	58 427
Zwiększenia stanu w ciągu roku, w tym:	6 500	867	100 733	108 100
Z tytułu połączenia spółek	0	867	56 583	57 450
Zwiększenia bezpośrednie	0	0	41 783	41 783
Przyjęcie do użytkowania z nakładów lub zmiana klasyfikacji	6 500	0	2 367	8 867
Zmniejszenia stanu w ciągu roku	0	-867	-13 994	-14 861
Stan na 31 grudnia	6 500	0	145 166	151 666
UMORZENIE				
Stan na 1 stycznia	0	0	12 348	12 348
Zmiany z tytułu połączenia spółek	0	632	9 469	10 101
Amortyzacja okresu	137	18	11 423	11 578
Zmniejszenia w ciągu roku	0	-650	-6 182	-6 832
Stan na 31 grudnia	137	0	27 058	27 195
ODPISY AKTUALIZUJĄCE				
Stan na 1 stycznia	0	0	0	0
Stan na 31 grudnia	0	0	0	0
WARTOŚĆ NETTO				
Stan na 1 stycznia	0	0	46 079	46 079
Stan na 31 grudnia	6 363	0	118 108	124 471

*) zmiany opisano w nocie 3.

31 grudnia 2016	
Suma przyszłych minimalnych opłat z leasingu operacyjnego po dniu bilansowym	Razem
Do 1 roku	31 638
Od 1 roku do 5 lat	92 724
Razem	124 362

22. Należności i zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Należny zwrot podatku	0	0
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego brutto razem	0	0
Odpisy aktualizujące	0	0
Podatek dochodowy do zapłaty	-65 731	-41 621
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego brutto razem	-65 731	-41 621
Razem	-65 731	-41 621

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

23. Zapasy

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Inwestycje leasingowe	128 785	45 171
Aktywa poleasingowe	3 425	3 591
Zapasy brutto razem	132 210	48 762
Odpisy aktualizujące	-178	-234
Zapasy netto	132 032	48 528

*) zmiany opisano w nocie 3.

Żadna kategoria zapasów nie stanowiła zabezpieczenia kredytów lub pożyczek w roku zakończonym 31 grudnia 2017 roku i w roku zakończonym dnia 31 grudnia 2016 roku.

24. Pozostałe aktywa

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Aktywa finansowe brutto, w tym:		
Należności z tytułu dostaw i usług na rzecz podmiotów zależnych	9 686	3 580
Należności od EBI z tytułu programu wsparcia MŚP	1 219	0
Aktywa finansowe brutto razem	10 905	3 580
Odpisy aktualizujące	0	0
Aktywa finansowe netto razem	10 905	3 580
Aktywa niefinansowe brutto, w tym:		
Zaliczki na rzecz dostawców przedmiotów leasingu	39 341	9 532
Rozrachunki publicznoprawne	128 475	94 642
Koszty zapłacone z góry	8 428	2 495
Inne	2 517	11 569
Aktywa niefinansowe brutto razem	178 761	118 238
Odpisy aktualizujące	-21 323	-21 114
Aktywa niefinansowe netto razem	157 438	97 124
Razem	168 343	100 704

*) zmiany opisano w nocie 3.

Kwota pozostałych aktywów, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, na koniec 2017 roku wynosiła 819 tys. zł (2016: 0 tys. zł).

W pozycji rozrachunki publicznoprawne wykazane zostały na dzień 31 grudnia 2017 roku należności z tytułu podatku od towarów i usług (128.302 tys. zł) oraz należności z tytułu nadpłaty w podatku od środków transportu (171 tys. zł); należności z tytułu opłat za wieczyste użytkowanie (2 tys. zł), na 31 grudnia 2016 roku – należności z tytułu podatku od towarów i usług (94.529 tys. zł) oraz należności z tytułu nadpłaty w podatku od środków transportu (113 tys. zł).

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Poniższe zestawienie przedstawia zmianę stanu odpisów aktualizujących wartość innych aktywów.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość innych aktywów	2017	2016
Stan odpisu na dzień 1 stycznia	21 114	0
Zmiana z tytułu połączenia jednostek	144	0
Utworzenie odpisów na utratę wartości	77	21 114
Wykorzystanie odpisów	-3	0
Odwrocenie odpisów na utratę wartości	-9	0
Stan odpisu na dzień 31 grudnia	21 323	21 114

Odpis aktualizujący wartość pozostałych aktywów na dzień 31 grudnia 2017 roku dotyczy należności Spółki z tytułu spornej sprawy z tytułu podatku od towarów i usług w wysokości 21.114 tys. zł (2016: 21.114 tys. zł) oraz w kwocie 209 tys. zł innych aktywów (2016: 0 tys. zł).

Sprawa sporna z tytułu podatku od towarów i usług (VAT)

W następstwie niekorzystnego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego (NSA) z sierpnia 2016 roku i oddalenia na jego podstawie przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Łodzi (WSA) w wyrokach z 2017 roku wszystkich skarg Spółki, następcy prawnego spółki PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o., w sprawie zaliczenia nadpłat i zwrotów na poczet zaległości w podatku od towarów i usług, Spółka na dzień 31 grudnia 2017 roku wykazała należności z tytułu odsetek od zaległości podatku VAT w łącznej kwocie 21.114 tys. zł, objęte pełnym odpisem aktualizującym, utworzonym w latach poprzednich.

Należności z tytułu odsetek od zaległości VAT, dochodzone przed sądami administracyjnymi, wynikają z postanowień Łódzkiego Urzędu Skarbowego w Łodzi w przedmiocie rozliczenia nadpłat i zwrotów VAT za okresy rozliczeniowe od stycznia 2011 roku do czerwca 2013 roku na poczet zaległości podatkowych w podatku VAT, w których rozliczenia zwrotów i nadpłat podatku VAT na poczet zaległości w podatku VAT zostały dokonane w dacie złożenia deklaracji korygujących (w grudniu 2014 roku), a nie w dacie zapłaty podatku w wysokości wyższej niż należy, jak argumentuje Spółka.

W 2017 roku Spółka kontynuowała działania odwoławcze od decyzji organów skarbowych. W dniu 7 kwietnia 2017 roku spółka złożyła skargę kasacyjną od wyroku WSA w przedmiocie zaliczenia zwrotu podatku VAT w wysokości 20.811 tys. zł wynikającego z deklaracji za luty 2011 roku na poczet zaległości VAT za styczeń 2011 roku. Ponadto w dniu 25 lipca 2017 roku Spółka złożyła skargę do WSA na postanowienie Dyrektora Izby Administracji Skarbowej w Łodzi, wydane w wykonaniu wyżej wymienionych wyroków WSA i NSA, dotyczące sposobu zaliczenia wpłaty dokonanej dnia 7 stycznia 2015 roku na poczet zaległości na poszczególne okresy rozliczeniowe od stycznia 2011 roku do czerwca 2013 roku. W dniu 7 listopada 2017 roku WSA uchylił zaskarżone postanowienie i zasądził zwrot kosztów postępowania sądowego. Orzeczenie jest nieprawomocne. Dyrektor Izby Administracyjnej Skarbowej w Łodzi złożył skargę kasacyjną od wyroku WSA. Spółka oczekuje na wyznaczenie termin rozprawy przed NSA.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

25. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Kredyty i pożyczki otrzymane, w tym:	13 262 177	7 444 901
Zobowiązania krótkoterminowe	2 541 773	2 372 589
Zobowiązania długoterminowe	10 720 404	5 072 312
Razem	13 262 177	7 444 901

*) zmiany opisano w nocie 3.

Oprocentowanie otrzymanych kredytów ma charakter zmienny i oparte jest na stawkach rynkowych (WIBOR 1M/3M, EURIBOR 1M/3M/6M, LIBOR 1M/3M – w zależności od waluty zaangażowania) powiększonych o marżę banku. Spółka finansuje swoją działalność w PKO Banku Polskim S.A. oraz bankach zewnętrznych (spoza Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A.), w tym w bankach międzynarodowych.

W celu dopasowania struktury walutowej pasywów i aktywów Spółka zaciąga kredyty w następujących walutach: PLN, EUR, USD.

W przypadku kredytów udzielanych Spółce przez komercyjne instytucje finansowe na dzień 31 grudnia 2017 roku stosowaną formą zabezpieczenia jest „miękkie” oświadczenie patronackie wystawione przez jednostkę dominującą PKO Bank Polski SA.

Kredyty otrzymane z Banku Rozwoju Rady Europy (CEB), Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI) oraz Międzynarodowej Korporacji Finansowej (IFC) zabezpieczone są poprzez gwarancje bankowe wystawione przez PKO Bank Polski SA.

Kredyt otrzymany z Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR) na 31 grudnia 2017 roku zabezpieczony był cesją należności leasingowych o wartości 119 mln zł oraz gwarancją bankową wystawioną przez PKO Bank Polski S.A. w listopadzie 2017 roku. W związku z wystawieniem wspomnianej gwarancji, w styczniu 2018 roku zabezpieczenie w postaci cesji zostało zniesione.

26. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania z tytułu emisji krótkoterminowych dłużnych papierów wartościowych	259 685	181 012
Zobowiązania z tytułu emisji długoterminowych dłużnych papierów wartościowych	73 102	0
Razem	332 787	181 012

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Zmiany w wartości zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych przedstawia poniższa tabela.

W okresie	2017	2016
Stan na początek okresu	181 012	363 370
Zmiana z tytułu przejęcia Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	73 089	0
Zwiększenia z emisji	1 035 878	1 485 890
Zmniejszenia z tytułu wykupu	-961 591	-1 669 570
Zmniejszenia z tytułu spłaty odsetek	-1 172	0
Zmiana naliczonych odsetek/dyskonta i pozostałe	5 571	1 322
Stan na koniec okresu	332 787	181 012

W ramach Programu obligacji (z limitem 600 mln złotych) uruchomionego we współpracy z PKO Bankiem Polskim Spółka emituje krótkoterminowe obligacje dyskontowe oparte o marżę oraz stawkę referencyjną WIBOR 1M/3M/6M. Obligacje podlegają wykupowi według wartości nominalnej.

Wartość godziwa obligacji krótkoterminowych o wartości nominalnej 260.609 tys. zł wyliczona na podstawie zdyskontowanych przepływów pieniężnych na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 259.685 tys. zł.

Wraz z połączeniem z Raiffeisen-Leasing Polska S.A., Spółka przejęła zobowiązania z tytułu wyemitowanych przez Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w dniu 1 czerwca 2016 roku trzyletnich obligacji o wartości nominalnej 73 mln zł. Wyemitowane papiery dłużne są obligacjami zwykłymi, niezabezpieczonymi, na okaziciela, o jednostkowej wartości nominalnej 100 tys. złotych. Oprocentowanie oparte jest na zmiennej stopie WIBOR3M, kupony odsetkowe wypłacane są co trzy miesiące.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych przypadająca do spłaty po upływie 12 miesięcy wyniosła 73.000 tys. zł (2016: 0 tys. zł).

27. Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów wobec nabywcy ROOF Poland Leasing 2014 DAC	1 128 409	0
Koszty transakcyjne rozliczane w czasie metodą efektywnej stopy procentowej	-565	0
Razem	1 127 844	0

Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji wierzytelności z umów leasingu finansowego wynikają z programu sekurytyzacji zawartego przez przejętą spółkę Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w grudniu 2014 roku. Nabywcą wierzytelności jest ROOF Poland Leasing 2014 DAC z siedzibą w Irlandii, który finansuje nabycie wierzytelności emisją dłużnych papierów wartościowych (por. nota 32).

Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Kwota długoterminowych zobowiązań z tytułu sekurytyzacji aktywów na dzień 31 grudnia 2017 roku wyniosła 534.454 tys. zł (2016: 0 tys. zł).

28. Pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)
Zobowiązania finansowe brutto, w tym:		
Zobowiązania wobec klientów z tytułu kaucji i depozytów	164 526	58 619
Otrzymane zaliczki od klientów	174 128	105 425
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	92 342	64 257
Inne zobowiązania finansowe	0	350
Zobowiązania finansowe brutto razem	430 996	228 651
Zobowiązania niefinansowe brutto, w tym:		
Rozliczenia międzyokresowe kosztów	16 526	4 043
Rezerwa na premie i bonusy	16 346	14 368
Rezerwa na niewykorzystane urlopy	8 164	3 613
Rozrachunki publiczno-prawne	4 123	2 344
Przychody pobierane z góry	573	2 224
Pozostałe	9 864	630
Zobowiązania niefinansowe brutto razem	55 596	27 222
Razem	486 592	255 873

*) zmiany opisano w nocie 3.

Wartość zobowiązań, których realizacji lub uregulowania oczekuje się po upływie 12 miesięcy, wyniosła na dzień 31 grudnia 2017 roku 142.970 tys. zł (2016: 86.035 tys. zł).

28.1. Spółka jako leasingobiorca

W przypadku leasingu operacyjnego, gdzie Spółka jest leasingobiorcą, minimalne przyszłe płatności z tytułu leasingu w ramach niezbywalnych umów leasingu operacyjnego przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Poniżej 1 roku	9 174	5 644
Od 1 roku do 5 lat	24 895	10 689
Powyżej 5 lat	942	47
Razem	35 011	16 380

Wartość minimalnych opłat leasingowych z tytułu leasingu operacyjnego ujętych jako koszt w okresie sprawozdawczym wykazane zostały w nocie 13.2. w pozycji koszty wynajmu powierzchni (w tym powierzchni biurowych).

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Wymienione w tabeli zobowiązania związane są z zawartymi umowami leasingu operacyjnego budynków lub lokali na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej.

Umowa najmu siedziby Spółki w Łodzi została przedłużona do dnia 29 kwietnia 2023 roku. Umowa może zostać rozwiązana przez obie strony (najemcę i wynajmującego) z zachowaniem osiemnastomiesięcznego okresu wypowiedzenia pomiędzy 1 listopada 2018 roku a 31 grudnia 2019 roku dla powierzchni umiejscowionej na dwóch piętrach oraz z sześciomiesięcznym okresem wypowiedzenia dla powierzchni biurowej umiejscowionej na parterze i antresoli (tzw. powierzchnia komercyjna).

Umowa najmu siedziby Centrali PKO Leasing w Warszawie na dzień 31 grudnia 2017 roku obowiązuje przez czas oznaczony, który upływa z końcem lutego 2023 roku. Umowa może zostać wypowiedziana z zachowaniem dwunastomiesięcznego okresu wypowiedzenia.

Umowa najmu centrum procesowego w Ostrołęce obowiązuje przez czas oznaczony, który upływa z końcem czerwca 2021 roku. Umowa może zostać wypowiedziana z dziesięciomiesięcznym okresem wypowiedzenia.

Umowy najmu pozostałych lokali są zwykle zawarte na czas nieokreślony. Dla umów zawartych na czas nieokreślony przyszłe minimalne opłaty leasingowe ustalono w oparciu o okres wypowiedzenia wynikający z umowy. Okres wypowiedzenia wynosi od 1 do 6 miesięcy. Umowy najmu zawierane są zarówno w złotych, jak i w walutach obcych. Płatności dokonywane są w złotych niezależnie od waluty umowy.

29. Rezerwy

2017	Stan na 1 stycznia	Zmiana z tytułu połączenia jednostek	Utworzenie rezerwy lub odpisu	Odwrocenie rezerwy lub odpisu	Wykorzystanie rezerwy lub odpisu	Stan na 31 grudnia
Rezerwy na sprawy sporne	886	582	320	-240	-28	1 520
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	4	0	0	-4	0	0
Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe	118	229	19	-133	-30	203
Razem	1 008	811	339	-377	-58	1 723

2016 (dane przekształcone*)	Stan na 1 stycznia	Zmiana z tytułu połączenia jednostek	Utworzenie rezerwy lub odpisu	Odwrocenie rezerwy lub odpisu	Wykorzystanie rezerwy lub odpisu	Stan na 31 grudnia
Rezerwy na sprawy sporne	1 029	337	140	-620	0	886
Rezerwa na nagrody jubileuszowe	4	0	0	0	0	4
Rezerwa na odprawy emerytalne i rentowe	74	0	44	0	0	118
Razem rezerwy	1 107	337	184	-620	0	1 008

*) zmiany opisano w notcie 3.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku długoterminowa część rezerwy na odprawy emerytalne i rentowe wyniosła 168 tys. zł (2016: 87 tys. zł).

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

30. Kapitały

Wartość kapitału akcyjnego Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 174.057 tys. zł. W trakcie 2017 i 2016 roku nie było zmian w wartości kapitału akcyjnego oraz w liczbie wyemitowanych akcji. Wszystkie wyemitowane akcje o wartości nominalnej 10 zł każda w liczbie 17.405.690 szt. są w pełni opłacone. Wszystkie akcje mają takie same prawa głosu. Akcjonariuszem, posiadającym 100% kapitału zakładowego Spółki, jest Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.

Kapitał zapasowy	2017	2016 (dane przekształcone*)
Kapitał zapasowy z zysków netto z lat ubiegłych	179 411	146 860
Stan na 31 grudnia	179 411	146 860

*) zmiany opisano w notce 3.

Kapitał zapasowy, który powstał z odpisów z zysków generowanych przez Spółkę w poprzednich latach obrotowych. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki w dniu 30 czerwca 2017 roku podjęło uchwałę o przeniesieniu całości zysku netto z 2016 roku w wysokości 32.551 tys. zł na kapitał zapasowy.

Pozostałe kapitały	2017	2016 (dane przekształcone*)
Z połączenia/przejęcia spółek	-71 861	-100 400
Inne dochody całkowite	-71	-151
Inne	1 108	995
Stan na 31 grudnia	-70 824	-99 556

*) zmiany opisano w notce 3.

W 2017 roku na pozostałe kapitały odniesiono kwotę 28.539 tys. zł z połączenia z Raiffeisen-Leasing Polska S.A. (por. nota 38). Kwota, która obniżyła pozostałe kapitały w 2016 roku w związku z przejęciem spółki PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. wyniosła 67.520 zł, w tym 481 tys. zł wyniosły przejęte Inne dochody całkowite.

Pozycja Inne dotyczy innych korekt wyniku finansowego netto dotyczących poprzednich okresów (2017: 113 tys. zł; 2016: 0 tys. zł)

Inne dochody całkowite	2017	2016 (dane przekształcone*)
Inne dochody całkowite na początek okresu (przed podatkiem)	-186	-63
Zyski odniesione na inne dochody całkowite w okresie	890	950
Kwota przeniesiona w okresie z innych dochodów całkowitych do rachunku zysków i strat, w tym:	-802	-480
- koszty z tytułu odsetek	-802	-480
Razem pozostałe dochody wykazane w sprawozdaniu z całkowitych dochodów (przed podatkiem)	88	470

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Noty objaśniające do jednostkowego sprawozdania z sytuacji finansowej (cd.)

Inne dochody całkowite przejęte w wyniku połączenia jednostek (przed podatkiem)	0	-594
Razem wpływ na inne dochody całkowite w okresie (przed podatkiem)	88	-123
Razem inne dochody całkowite na koniec okresu (przed podatkiem)	-98	-186
Efekt podatkowy	27	35
Inne dochody całkowite na koniec okresu (netto)	-71	-151
Nieefektywna część zabezpieczenia przepływów pieniężnych rozpoznana w rachunku zysków i strat	331	130

Kwota pozostałych całkowitych dochodów wykazanych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów po uwzględnieniu podatku wyniosła w 2017 roku 80 tys. zł, w 2016 roku 381 tys. zł.

Dochody całkowite przejęte w wyniku połączenia z PKO Bankowy Leasing w 2016 roku po uwzględnieniu podatku wyniosły (-) 481 tys. zł.

Wynik finansowy podlegał podziałowi zgodnie poniższą tabelą:

Wynik finansowy roku bieżącego	2017	2016 (dane przekształcone*)
Stan na 1 stycznia	32 551	28 791
Zysk netto za rok bieżący przypadający na akcjonariuszy Spółki	11 102	32 551
Przeniesienie na kapitał zapasowy	-32 551	-28 791
Stan na 31 grudnia	11 102	32 551

*) zmiany opisano w nocie 3.

Dywidendy

Zarząd Spółki zarekomenduje Radzie Nadzorczej przeznaczenie wyniku finansowego za 2017 rok w całości, tj. w kwocie 11.102 tys. zł, na podwyższenie kapitału zapasowego Spółki.

W 2017 i w 2016 roku Spółka nie wypłaciła dywidendy.

Pozostałe noty objaśniające

31. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Wartość otrzymanych zobowiązań finansowych (niewykorzystanych linii kredytowych) i gwarancyjnych (związanych z zobowiązaniami Spółki wobec podmiotów trzecich wynikających przede wszystkim z zawartych umów kredytu oraz umów najmu) zaprezentowano poniżej.

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Otrzymane zobowiązania finansowe	2 293 522	3 402 906
Otrzymane zobowiązania gwarancyjne	2 591 323	1 524 210
Razem	4 884 845	4 927 116

Poniższa tabela przedstawia wynikającą z zawartych umów wartość zobowiązań warunkowych:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Udzielone zobowiązania finansowe		
Zobowiązania do udzielenia pożyczki/przekazania aktywów w leasing finansowy	182 115	1 101 121
<i>Z pierwotnym terminem zapadalności do 1 roku</i>	<i>182 115</i>	<i>1 101 121</i>
Razem udzielone zobowiązania finansowe	182 115	1 101 121
Razem	182 115	1 101 121

Wszystkie zobowiązania Spółki do udzielenia pożyczki/przekazania aktywów w leasing finansowy mają charakter bezwarunkowy. Szczegółowy opis ryzyk związanych z zobowiązaniami pozabilansowymi został przedstawiony w notach dotyczących ryzyka.

Sprawy sporne

Łączna wartość przedmiotu sporu spraw sądowych, w których Spółka występowała w roli pozwanego, wynosiła na dzień 31 grudnia 2017 roku 5.189 tys. zł. Spółka utworzyła rezerwy w przypadkach, gdzie według szacunków Spółki prawdopodobieństwo konieczności wypływu środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne jest większe niż 50%. Rezerwę utworzono w wysokości przewidywanej kwoty zobowiązania. Na dzień 31 grudnia 2017 roku rezerwy na roszczenia prawne, w których Spółka występowała w roli pozwanego, wyniosły 1.520 tys. zł (2016: 886 tys. zł).

Polskie przepisy podatkowe podlegają interpretacjom oraz zmianom, stąd istnieje teoretyczna możliwość, iż interpretacja tych przepisów przez władze skarbowe może być inna niż zastosowana przez Spółkę, co może skutkować dążeniem organów podatkowych do ustalenia innego wymiaru podatku od tego, który został zapłacony przez Spółkę. Zgodnie z art. 70 § 1 Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa rok podatkowy może podlegać badaniu przez władze skarbowe w ciągu 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku. W ocenie Zarządu ryzyko wypływu środków z tego tytułu nie jest istotne.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

32. Sekurytyzacja portfela leasingowego Spółki

Spółka kontynuowała w 2017 roku rozpoczęty w grudniu 2014 roku przez Raiffeisen-Leasing Polska S.A. program sekurytyzacji należności Spółki z tytułu leasingu finansowego. Do końca grudnia 2017 roku Spółka mogła sprzedawać niewymagalne na dzień sprzedaży wierzytelności wynikające z umów leasingowych do łącznej wartości 1.475 mln zł. Nabywcą sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych jest ROOF Poland Leasing 2014 DAC, spółka celowa z siedzibą w Irlandii. Nabyte przez spółkę celową wierzytelności zostały sfinansowane emisją papierów wartościowych. Spółka w związku z transakcją sekurytyzacji udzieliła spółce celowej pożyczki, która niniejszym w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zmniejsza zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość pożyczki wraz z niezapłaconymi odsetkami wyniosła 253.443 tys. zł. Celem i korzyścią transakcji sprzedaży wierzytelności do spółki celowej było pozyskanie źródeł długoterminowego finansowania i ich dywersyfikacja.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość aktywów sekurytyzowanych w ramach tego programu wyniosła 1.381.287 tys. zł. Sekurytyzowane wierzytelności leasingowe prezentowane są w aktywach Spółki z uwagi na niespełnienie warunków wyłączenia składnika aktywów ze sprawozdania z sytuacji finansowej, określonych w MSR 39 pkt 19. W szczególności Spółka nie ma obowiązku wypłaty kwot ostatecznym odbiorcom, dopóki nie otrzyma odpowiadających im kwot od leasingobiorców. Dodatkowo nie jest spełniony warunek niezwłocznego przekazywania przepływów pieniężnych ze składnika sekurytyzowanych aktywów.

Wartości bilansowe aktywów finansowych objętych sekurytyzacją zaprezentowano w poniższej tabeli:

	Wartość transakcji		Kwota ryzyka pozostająca w Spółce	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Wartość bilansowa aktywów	1 381 287	0	1 381 287	0
Wartość bilansowa zobowiązań	1 127 844	0	1 127 844	0
Pozycja netto	253 443	0	253 443	0

33. Aktywa, na których ustanowiono zabezpieczenia lub o ograniczonej możliwości dysponowania

W tabeli poniżej zaprezentowano informacje na temat aktywów finansowych zastawionych lub o ograniczonej możliwości dysponowania.

Aktywa o ograniczonej możliwości dysponowania	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	1 500 287	0
Należności stanowiące zabezpieczenie otrzymanych kredytów	119 000	0
Należności stanowiące przedmiot transakcji sekurytyzacji wierzytelności leasingowych	1 381 287	0

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Zabezpieczeniem zobowiązań z tytułu sekurytyzacji aktywów są w 100% należności stanowiące przedmiot sekurytyzacji. Wraz ze zmniejszaniem się zobowiązań z tego tytułu zmniejsza się poziom ustanowionych zabezpieczeń.

34. Informacje uzupełniające do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne w kasie	13	11
Środki na rachunkach bieżących	2 966	4 329
Lokaty w bankach	9 257	0
Środki pieniężne w drodze	36	0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty prezentowane w rachunku przepływów pieniężnych	12 272	4 340

Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku nie występują środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania.

Pozycja niezrealizowane kursowe dodatnie/(ujemne) odnosi się do różnic kursowych z tytułu zobowiązań z tytułu kredytów.

Pozostałe pozycje niepieniężne dotyczą zmiany odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych.

Pozycja Inne korekty odnosi się do zmian w wartości rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny, w tym wydatki na nabycie i wartość zlikwidowanych przedmiotów oddanych w leasing operacyjny, amortyzacja przedmiotów w leasingu operacyjnym.

Inne korekty	2017	2016
Wydatki z tytułu nabycia składników rzeczowych aktywów trwałych oddanych w leasing operacyjny	-165 092	-41 783
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych w leasingu operacyjnym	42 058	11 578
Zmniejszenie stanu rzeczowych aktywów trwałych w leasingu operacyjnym na skutek ich sprzedaży lub likwidacji	30 917	8 029
Pozostałe korekty	-679	-9 391
Razem	-92 796	-31 567

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Objaśnienie przyczyn różnic pomiędzy zmianami stanu pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej oraz zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej rachunku przepływów pieniężnych:

31 grudnia 2017	Bilansowa zmiana stanu	Zmiana z tytułu połączenia spółek	Zmiana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	2 747	-334	3 081
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	-7 189 094	-6 090 744	-1 098 350
Aktywa / Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-498 194	-425 566	-72 628
Zapasy	-113 180	-39 761	-73 419
Pozostałe aktywa	-37 963	-42 783	4 820

31 grudnia 2017	Bilansowa zmiana stanu	Zmiana z tytułu połączenia spółek	Zmiana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	-288	0	-288
Pozostałe zobowiązania	230 719	130 634	100 085
Rezerwy	715	811	-96

31 grudnia 2017	Bilansowa zmiana stanu	Zmiana z tytułu połączenia spółek	Różnica
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	0	-6 803	6 803
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	24 110	0	24 110
Należności / Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego razem	24 110	-6 803	30 913
Zmiana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych: Należności / Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego			30 913

31 grudnia 2016	Bilansowa zmiana stanu	Zmiana z tytułu połączenia spółek	Zmiana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	-1 252	-28	-1 224
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	-3 930 381	-2 969 587	-960 794
Aktywa / Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-174 425	-104 289	-70 136
Zapasy	-28 409	-3 571	-24 838
Pozostałe aktywa	-64 953	-2 345	-62 608

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

31 grudnia 2016	Bilansowa zmiana stanu	Zmiana z tytułu połączenia spółek	Zmiana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	937	1 344	-407
Pozostałe zobowiązania	146 081	570 303	-424 222
Rezerwy	-99	337	-436

31 grudnia 2016	Bilansowa zmiana stanu	Zmiana z tytułu połączenia spółek	Różnica
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	0	-3 035	3 035
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	24 587	0	24 587
Należności / Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego razem	24 587	-3 035	27 622
Zmiana w sprawozdaniu z przepływów pieniężnych: Należności / Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego			27 622

35. Wynik na instrumentach finansowych

Wynik dotyczący należności z tytułu leasingu i pożyczek oraz środków na rachunkach bankowych i ich ekwiwalentach

	2017	2016 (dane przekształcone*)
Całkowite przychody odsetkowe dotyczące aktywów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	463 627	149 279
Całkowite przychody prowizyjne dotyczące aktywów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	17 291	17 610
Razem	480 918	166 889

*) zmiany opisano w nocie 3.

Wynik dotyczący zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu

	2017	2016 (dane przekształcone*)
Całkowite koszty odsetkowe dotyczące aktywów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-263 956	-76 450
Razem	-263 956	-76 450

*) zmiany opisano w nocie 3.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

36. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Metody ustalania wartości godziwej poszczególnych składników aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej wraz z przypisanymi do nich modelami wyceny można zaklasyfikować do trzech głównych kategorii:

- *Kategoria I* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane bezpośrednio w oparciu o ceny notowane na aktywnym rynku lub techniki wyceny bazujące tylko i wyłącznie na informacjach rynkowych. Wycena mark-to-market stosowana głównie w odniesieniu do notowanych papierów wartościowych.
- *Kategoria II* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o techniki wyceny bazujące na założeniach wykorzystujących obserwacje rynkowe lub informacje pochodzące z aktywnego rynku. Wycena mark-to-model z parametryzacją modeli wyłącznie na podstawie notowań z aktywnego rynku dla danego typu instrumentu. W oparciu o tego typu modele wyceniana jest większość instrumentów pochodnych, w tym transakcje terminowe na papiery wartościowe, niepłynne papiery skarbowe lub papiery emitowane przez bank centralny oraz nienotowane dłużne papiery korporacyjne i komunalne papiery wartościowe, dla których do wyceny pobierane są dane z aktywnego rynku.
- *Kategoria III* – aktywa i zobowiązania finansowe wyceniane w oparciu o powszechnie stosowane przez uczestników rynku techniki wyceny, których założenia nie bazują na informacji pochodzącej z aktywnego rynku. Wycena mark-to-model z częściową parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka. Metoda ta dotyczy nieliniowych instrumentów pochodnych zawieranych na nieaktywnym rynku, nienotowanych dłużnych papierów korporacyjnych, które nie spełniają warunków pozwalających na zaliczenie ich do kategorii II, a także instrumentów pochodnych, dla których dokonano korekty wartości godziwej o odpisy z tytułu ryzyka kredytowego.

Podział instrumentów finansowych ujmowanych w wartości godziwej na opisane powyżej kategorie prezentuje poniższa tabela.

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Kategoria I		
Razem aktywa	0	0
Razem zobowiązania	0	0
Kategoria II		
Pochodne instrumenty finansowe (aktywa)	927	3 674
Razem aktywa	927	3 674
Pochodne instrumenty finansowe (zobowiązania)	1 000	1 288
Razem zobowiązania	1 000	1 288
Kategoria III		
Razem aktywa	0	0
Razem zobowiązania	0	0
Razem wszystkie kategorie – aktywa	927	3 674
Razem wszystkie kategorie – zobowiązania	1 000	1 288

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Poniżej zaprezentowano główne założenia i metody wykorzystane przez Spółkę podczas określania wartości godziwej instrumentów finansowych nieujmowanych w wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym:

- Środki pieniężne i ich ekwiwalenty: są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej i przeszacowywane w okresach poniżej roku. W związku z tym ich wartość godziwa jest zbliżona do wartości bilansowej.
- Należności z tytułu leasingu i pożyczek: wartość godziwa należności z tytułu leasingu i pożyczek została oszacowana przy zastosowaniu modelu opartego o kontraktową wartość bieżącą przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu bieżących stóp procentowych uwzględniających marżę na ryzyko kredytowe. Marże uwzględnione zostały przy zachowaniu podziału na główne grupy produktowe, tj. należności z tytułu leasingu finansowego o zmiennej stopie procentowej, należności z tytułu leasingu finansowego o stałej stopie procentowej, należności z umów leasingu finansowego nieruchomości. Model zastosowany do wyznaczenia wartości godziwej należności z tytułu leasingu i pożyczek wykorzystuje techniki wyceny oparte na parametrach nie pochodzących z rynku, w związku z tym zaliczany jest do trzeciej kategorii wyceny.
- Zobowiązania finansowe: zaprezentowane w tej pozycji instrumenty finansowe to kredyty otrzymane od banków, zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów. Wartość godziwa dla zobowiązań finansowych o stałej stopie procentowej powyżej 1 roku opiera się na zdyskontowanych przepływach pieniężnych z tytułu kapitału i odsetek przy zastosowaniu czynnika dyskontującego wyliczonego w oparciu o krzywą zerokuponową. Spółka przyjęła, że wartość godziwa dla powyższych instrumentów o zmiennej stopie procentowej lub o stałej stopie procentowej, ale poniżej 1 roku jest równa ich wartości bilansowej.
- Instrumenty kapitałowe o wartości bilansowej 18.518 tys. zł są ujmowane według kosztu zakupu, gdyż nie istnieje aktywny rynek, co pozwoliłoby na wiarygodne określenie ich wartości godziwej. Udziały te stanowią inwestycje portfelowe Spółki i Spółka nie ma zamiaru zbycia udziałów w dającej się przewidzieć przyszłości.

Poniżej przedstawiono wartość księgową i godziwą tych aktywów i zobowiązań finansowych, które nie zostały wykazane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według ich wartości godziwej.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2017					31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)				
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	12 272	12 272	0	0	12 272	4 340	4 340	0	0	4 340
Należności z tytułu leasingu i pożyczek, w tym:	13 916 350	13 949 022	0	0	13 949 022	6 727 256	6 788 196	0	0	6 788 196
Należności z tytułu leasingu i pożyczek, dotyczące finansowania ruchomości	13 062 315	13 132 534	0	0	13 132 534	6 224 136	6 292 696	0	0	6 292 696
Należności z tytułu leasingu i pożyczek, dotyczące finansowania nieruchomości	854 035	816 488	0	0	816 488	503 120	495 500	0	0	495 500
Inwestycje w jednostkach zależnych	18 518	18 518	0	0	18 518	868 264	868 264	0	0	868 264
Pozostałe aktywa finansowe	10 905	10 905	0	0	10 905	3 580	3 580	0	0	3 580

*) zmiany opisano w nocie 3.

Wyszczególnienie pozycji	31 grudnia 2017					31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)				
	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III	Wartość księgowa	Wartość godziwa	Kategoria I	Kategoria II	Kategoria III
Zobowiązania										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	13 262 177	13 262 177	0	0	13 262 177	7 444 901	7 444 901	0	0	7 444 901
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	332 787	332 787	0	0	332 787	181 012	181 012	0	0	181 012
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	1 127 844	1 127 844	0	0	1 127 844	0	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania finansowe	430 996	430 996	0	0	430 996	228 651	228 651	0	0	228 651
Pozabilansowe zobowiązania o charakterze finansowym	182 115	182 115	0	0	182 115	1 101 121	1 101 121	0	0	1 101 121

*) zmiany opisano w nocie 3.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

37. Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

Kompensowanie składnika aktywów i zobowiązań finansowych jest dokonywane tylko w przypadku, gdy Spółka posiada ważny tytuł prawny do przeprowadzenia kompensaty, a rozliczenie ma zostać przeprowadzone w kwocie netto lub realizacja składnika aktywów i zobowiązań następuje jednocześnie.

Poniższe zestawienia prezentują aktywa finansowe i zobowiązania finansowe, które zostały skompensowane i zaprezentowane w sprawozdaniu finansowym w kwocie netto.

31 grudnia 2017	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Otrzymane zabezpieczenia pieniężne	
AKTYWA FINANSOWE						
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat - Pochodne instrumenty finansowe	927	0	927	0	0	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek- pożyczka udzielona nabywcy sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych	252 878	252 878	0	0	0	0
Razem	253 805	252 878	927	0	0	927

31 grudnia 2017	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Złożone zabezpieczenia pieniężne	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE						
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat - Pochodne instrumenty finansowe	1 000	0	1 000	0	0	1 000
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów (kompensowane z pożyczką udzieloną nabywcy sekurytyzowanych wierzytelności leasingowych)	1 380 722	252 878	1 127 844	0	0	1 127 844
Razem	1 381 722	252 878	1 128 844	0	0	1 128 844

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

31 grudnia 2016	Kwoty brutto uznanych aktywów finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto aktywów finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Otrzymane zabezpieczenia pieniężne	
AKTYWA FINANSOWE						
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat - Pochodne instrumenty finansowe	3 674	0	3 674	0	0	3 674
Razem	3 674	0	3 674	0	0	3 674

31 grudnia 2016	Kwoty brutto uznanych zobowiązań finansowych	Kwota kompensaty	Kwoty netto zobowiązań finansowych prezentowanych w sprawozdaniu sytuacji finansowej	Powiązane kwoty niekompensowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej		Kwota netto
				Instrumenty finansowe	Złożone zabezpieczenia pieniężne	
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE						
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat - Pochodne instrumenty finansowe	1 288	0	1 288	0	0	1 288
Razem	1 288	0	1 288	0	0	1 288

38. Połączenie spółek

W dniu 2 listopada 2016 roku PKO Leasing S.A. (jako nabywca), PKO Bank Polski S.A. (jako gwarant) oraz Raiffeisen Bank International AG (jako sprzedawca) podpisały umowę dotyczącą sprzedaży przez Raiffeisen Bank International AG (RBI) 100% akcji spółki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. (RLPL) na rzecz PKO Leasing S.A. Zamknięcie transakcji nastąpiło w dniu 1 grudnia 2016 roku po spełnieniu warunków zawieszających, w tym m.in. uzyskaniu wymaganych zgód antymonopolowych w Polsce i na Ukrainie.

W wyniku wyżej wymienionej transakcji PKO Leasing S.A. nabył 1 500 038 akcji zwykłych spółki RLPL o wartości nominalnej 100 zł każda, stanowiących 100% kapitału zakładowego RLPL i uprawniających do 100% głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Cena nabycia wyniosła 850.000 tys. zł. Zakup akcji został w całości sfinansowany kredytem udzielonym przez PKO Bank Polski S.A. Przedmiotem działalności nabytej spółki było prowadzenie działalności leasingowej i udzielanie pożyczek.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

W dniu 10 lutego 2017 roku Zarząd PKO Leasing S.A. i Zarząd Raiffeisen-Leasing Polska S.A. podpisały plan połączenia, zgodnie z którym cały majątek (wszystkie aktywa i pasywa) RLPL został przeniesiony na rzecz Spółki jako spółki przejmującej. W dniu 28 kwietnia 2017 roku połączenie zostało zarejestrowane przez Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi, XX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego w Krajowym Rejestrze Sądowym właściwym dla siedziby PKO Leasing S.A. Połączenie nastąpiło na podstawie art. 492 § 1 pkt 1 Ksh z uwzględnieniem procedury uproszczonej połączenia uregulowanej w art. 516 § 6 w związku z art. 516 § 5 Ksh przez przeniesienie całego majątku Raiffeisen-Leasing Polska S.A. na PKO Leasing S.A. jako podmiot przejmujący (łączenie przez przejęcie), bez podwyższenia kapitału zakładowego Spółki.

Od daty nabycia (tj. od 1 grudnia 2016 roku) do daty fuzji prawnej (tj. do 28 kwietnia 2017 roku) Raiffeisen-Leasing Polska S.A. była osobną spółką w Grupie Kapitałowej Spółki. Spółka i RLPL zachowywały odrębność w zakresie świadczonych usług. RLPL przestał funkcjonować jako oddzielny podmiot od momentu fuzji prawnej. Wówczas PKO Leasing S.A. automatycznie stała się stroną wszystkich zawartych umów z klientami, a tym samym Spółka wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. Proces integracji spółek zamknięcie fuzja operacyjna zaplanowana na 2018 rok.

Połączenie prawne Spółki z RLPL przeprowadzone w dniu 28 kwietnia 2017 roku stanowiło transakcję pod wspólną kontrolą. Zgodnie z przyjętą przez Spółkę polityką rachunkowości, przy rozliczeniu połączenia prawnego jednostki dominującej z jej jednostką zależną, zasadą rachunkowości jest stosowanie tzw. metody „wartości od poprzednika” („predecessor accounting”), czyli ujęcie przejmowanej jednostki zależnej według wartości bilansowej aktywów i zobowiązań ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej PKO Leasing S.A. („Grupa”) w odniesieniu do tej spółki zależnej, włączając w to również wartość firmy powstałą w wyniku nabycia tej jednostki zależnej.

W związku z powyższym, połączenie PKO Leasing S.A. z Raiffeisen-Leasing Polska S.A. zostało wykazane w księgach Spółki według wartości, jakie byłyby ujęte w odniesieniu do RLPL na dzień połączenia, tj. 28 kwietnia 2017 roku, w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy sporządzonym zgodnie z MSSF. Nabycie Spółki zostało wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym przy zastosowaniu MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych”. Dniem objęcia kontroli nad Raiffeisen-Leasing Polska S.A. był 1 grudnia 2016 roku („data przejścia”) i na ten dzień dokonano wycen do wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań RLPL oraz ujęto wartość firmy stanowiącą nadwyżkę ceny przejęcia nad wartością godziwą nabytych aktywów netto.

Przy sporządzaniu informacji finansowej zawierającej ujęcie połączenia Spółki z RLPL na dzień 28 kwietnia 2017 roku przyjęto te same ogólne zasady, które zostały zastosowane przy sporządzaniu rocznego sprawozdania finansowego Spółki za okres zakończony dnia 31 grudnia 2017 roku.

Połączenie prawne wykazano w sprawozdaniu finansowym PKO Leasing S.A. od dnia prawnego połączenia podmiotów (28 kwietnia 2017 roku). Wynik finansowy wypracowany przez Spółkę od dnia 1 grudnia 2016 roku do dnia fuzji prawnej został odniesiony do niepodzielonego wyniku finansowego PKO Leasing S.A.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Ujęcie i wycena możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF:

Aktywa	Aktywa ujęte w księgach RLPL na moment fuzji prawnej	Korekty wynikające z konsolidacji	Aktywa RLPL ujęte w księgach PKO Leasing S.A. na datę fuzji prawnej
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	38 560	0	38 560
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	334	0	334
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	6 071 870	18 874	6 090 744
Inwestycje w jednostkach zależnych	254	0	254
Wartości niematerialne	11 277	120 574	131 851
<i>w tym: Relacje z klientami</i>	0	63 137	63 137
<i>w tym: Wartość firmy</i>	0	57 437	57 437
Rzeczowe aktywa trwałe	180 052	0	180 052
<i>w tym: Nieruchomości inwestycyjne</i>	12 052	0	12 052
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	6 803	0	6 803
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	441 148	-15 582	425 566
Zapasy	18 931	0	18 931
Pozostałe aktywa	63 613	0	63 613
Aktywa razem	6 832 842	123 866	6 956 708

Zobowiązania	Zobowiązania ujęte w księgach RLPL na moment fuzji prawnej	Korekty wynikające z konsolidacji	Zobowiązania RLPL ujęte w księgach PKO Leasing S.A. na datę fuzji prawnej
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	4 731 454	0	4 731 454
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	73 089	0	73 089
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	1 142 181	0	1 142 181
Pozostałe zobowiązania	130 634	0	130 634
Rezerwy	811	0	811
Zobowiązania razem	6 078 169	0	6 078 169

Aktywa netto (Aktywa pomniejszone o zobowiązania)	754 673	123 866	878 539
Wartość inwestycji PKO Leasing S.A. w RLPL na dzień fuzji prawnej			850 000
Różnica pomiędzy wartością przejętych aktywów netto a wartością inwestycji w RLPL odniesiona na pozostałe kapitały			28 539

Portfel należności z tytułu leasingu i pożyczek przejęty w ramach transakcji nabycia RLPL na datę przejęcia wyceniony do wartości godziwej został zaprezentowany w sprawozdaniu finansowym w szyku rozwartym – wartość brutto (w której ujęta została korekta do wartości godziwej) oraz odpisy – z uwagi na fakt, że tak zaprezentowana informacja zawiera wyższą wartość użytkową i odzwierciedla praktykę rynkową.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Należności z tytułu leasingu i pożyczek według rodzaju	Aktywa RLPL ujęte w księgach PKO Leasing S.A. na datę fuzji prawnej		
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Należności z tytułu leasingu finansowego	5 698 900	-247 716	5 451 184
Należności z tytułu pożyczek	685 985	-51 963	634 022
Należności z tytułu leasingu operacyjnego	6 382	-844	5 538
Razem	6 391 267	-300 523	6 090 744

Należności z tytułu leasingu i pożyczek według struktury podmiotowej	Aktywa RLPL ujęte w księgach PKO Leasing S.A. na datę fuzji prawnej		
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Klienci indywidualni	8 095	-297	7 798
Klienci mikro	4 038 774	-189 597	3 849 177
Duże przedsiębiorstwa	1 379 094	-62 306	1 316 788
Małe i średnie przedsiębiorstwa	965 304	-48 323	916 981
Razem	6 391 267	-300 523	6 090 744

Należności z tytułu leasingu i pożyczek według metody kalkulacji odpisów	Aktywa RLPL ujęte w księgach PKO Leasing S.A. na datę fuzji prawnej		
	Wartość brutto	Odpis	Wartość netto
Należności bez rozpoznanej utraty wartości wyceniane według metody grupowej (IBNI)	5 987 226	-67 970	5 919 256
Należności bez rozpoznanej utraty wartości wyceniane według metody zindywidualizowanej	7 287	-1 543	5 744
Należności z rozpoznaną utratą wartości wyceniane według metody grupowej	51 630	-29 230	22 400
Należności z rozpoznaną utratą wartości wyceniane według metody zindywidualizowanej	345 124	-201 780	143 344
Razem	6 391 267	-300 523	6 090 744

- Należności z tytułu leasingu i pożyczek**

Wycena do wartości godziwej portfela finansowych inwestycji leasingowych bez rozpoznanej utraty wartości została wykonana metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych (podejście dochodowe), opartą o zdyskontowane przepływy pieniężne wynikające z zawartych kontraktów. Oczekiwane przepływy pieniężne zostały określone jako suma kontraktowych rat kapitałowych, w tym wartości rezydualne przedmiotów leasingu, oraz rat odsetkowych ustalonych w oparciu o stawki forwardowe zmiennych czynników oprocentowania oraz efektywne marże kontraktowe.

Oczekiwane przepływy pieniężne zostały zdyskontowane rynkowymi stawkami efektywnymi, będącymi sumą odpowiedniej stawki forwardowej oraz rynkowej efektywnej marży. Rynkowe marże efektywne zostały skonstruowane jako średnie z marż dla homogenicznych grup produktów dla transakcji zawartych w okresie ostatniego miesiąca przez Raiffeisen-Leasing Polska S.A. i PKO Leasing S.A. Zostały one określone biorąc pod uwagę rodzaj klienta, typ produktu, okres finansowania, istnienie wkładu własnego oraz stan przedmiotu leasingu. W ocenie Spółki średnia z marż zrealizowanych w ostatnim miesiącu przez Raiffeisen-Leasing Polska S.A. i PKO Leasing S.A. stanowiła dobre przybliżenie rynkowych marż na dzień wyceny.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

W trakcie wyceny stwierdzono, że wartość bilansowa netto stanowi dobre przybliżenie wartości godziwej dla następujących pozycji:

- ekspozycje z rozpoznaną przesłanką utraty wartości,
- ekspozycje denominowane w walutach USD i CHF,
- ekspozycje z niewydanym przedmiotem leasingu,
- grupy ekspozycji, dla których uznano, że marże RLPL są rynkowe na dzień wyceny (między innymi portfel należności leasingu nieruchomości).

Łączna wartość korekt wynikających z wyceny portfela inwestycji leasingowych do wartości godziwej na dzień nabycia wyniosła 24.568 tys. zł. Pozostała do rozliczenia wartość na dzień połączenia prawnego wyniosła 18.874 tys. zł.

• Wartości niematerialne

W ramach rozliczenia transakcji nabycia zidentyfikowano nabyte aktywa niematerialne, czyli relacje z klientami wynikające z zawartych umów leasingu i pożyczek. Wartość relacji z klientami w wartości godziwej na dzień nabycia wyniosła 64.000 tys. zł, nieumorzona wartość na dzień połączenia prawnego – 63.137 tys. zł.

Do wyceny relacji z klientami wykorzystana została metoda nadwyżki stopy zwrotu (ang. Excess rate of return). W metodzie tej wartość określana jest na podstawie zdyskontowanych przyszłych strumieni pieniężnych wynikających z dodatkowego przychodu generowanego przez spółkę posiadającą daną wartość niematerialną ponad przychody generowane przez spółkę, która takiej wartości nie posiada. Metoda ta bierze również pod uwagę koszty i inwestycje związane z wartością niematerialną, wydatki marketingowe itp. Na potrzeby oszacowania wartości godziwej relacji z klientami dokonuje się identyfikacji relacji z kluczowymi klientami, określa prognozowany okres ich dalszego trwania oraz prognozowane przychody z poszczególnych relacji i koszty bezpośrednie związane z tymi relacjami. Od tak określonych przepływów odejmuje się wartość kosztów ogólnych (w tym amortyzacji) w każdym roku. Następnie odejmuje się wymagany zwrot na innych aktywach (ang. Contributory Asset Charge, „CAC”) przyczyniających się do generowania przychodów z relacji z klientami (wpływ środków trwałych, znak handlowy, zorganizowana siła robocza). Obciążenia wynikające z wykorzystania innych aktywów odpowiadają wymaganemu zwrotowi z poszczególnych aktywów materialnych i niematerialnych wykorzystywanych do wygenerowania przychodów z relacji z klientami. Wymagany zwrot obliczany jest odpowiednio dla aktywów trwałych, znaku handlowego, zorganizowanej siły roboczej oraz wymogu kapitałowego, a następnie odnoszony do przychodów z relacji z klientami.

Otrzymane przepływy dla poszczególnych lat zostają następnie zdyskontowane odpowiednią stopą dyskonta powiększoną o odpowiednią premię dla aktywów niematerialnych. Otrzymana w ten sposób wartość zdyskontowanych przepływów stanowi oszacowanie wartości niematerialnej.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Wartość firmy ujęta na dzień fuzji prawnej:

	Dane RLPL ujęte w księgach Spółki na datę fuzji prawnej
Przekazana zapłata za akcje Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	850 000
Kwota netto możliwych do zidentyfikowania nabytych aktywów, przejętych zobowiązań wycenionych zgodnie z MSSF ustalona na dzień nabycia	792 563
Wartość firmy	57 437

Wartość firmy nie będzie podlegała odliczeniu podatkowemu.

Efektem synergii z tytułu przejęcia Raiffeisen-Leasing Polska S.A. ma być osiągnięcie i umocnienie przez PKO Leasing S.A. pozycji lidera w sektorze usług leasingowych oraz rozbudowanie sieci dystrybucji, osiągnięcie korzyści ekonomicznych poprzez zwiększenie bazy klientów portfela leasingowego. Dodatkowo, przejęcie spółki zależnej od Raiffeisen-Leasing Polska S.A., działającej jako agent ubezpieczeniowy, przyspieszy osiągnięcie celów strategicznych w obszarze ubezpieczeń.

Na dzień objęcia kontroli w dniu 1 grudnia 2016 roku dokonano wstępnej wyceny aktywów z tytułu należności z tytułu leasingu i pożyczek oraz zobowiązań warunkowych i ujęto je w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2016 w wartościach ustalonych prowizorycznie. Ostateczne rozliczenie transakcji nabycia, dokonane na 31 grudnia 2017 roku, nie uległo zmianie w stosunku do rozliczenia zaprezentowanego w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za rok 2016.

Cena nabycia akcji spółki Raiffeisen-Leasing Polska S.A. wyniosła 850.000 tys. zł i została zapłacona w całości w gotówce. PKO Leasing S.A. miał prawo do złożenia w okresie 3 miesięcy od daty nabycia roszczeń wobec RBI odnośnie zastrzeżonych w umowie zakupu akcji RLPL operacji finansowych oraz innych transakcji, które mogą skutkować wypływem środków pieniężnych, przeprowadzonych w Grupie RLPL w okresie od 1 lipca 2016 roku do daty nabycia. Wielkość zidentyfikowanych i zgłoszonych roszczeń wynikających z tego warunku umowy nabycia wyniosła 2.787 tys. zł, jednakże do dnia 31 grudnia 2017 roku ostateczna wartość zobowiązania RBI z tego tytułu nie została uzgodniona przez strony. Z tego względu zgłoszone do RBI roszczenia nie zostały uwzględnione w ostatecznej cenie nabycia. Przyszły potencjalny zwrot kwoty z RBI zostanie ujęty w rachunku zysków i strat w dacie jego otrzymania.

Dane porównawcze Spółki za poprzednie okresy nie zostały przekształcone.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Uzupełniające dane finansowe

Poniższa tabela prezentuje rachunek zysków i strat Raiffeisen-Leasing Polska S.A. w układzie Spółki za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do dnia połączenia:

Rachunek zysków i strat Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	Za rok okres od 1 stycznia do 28 kwietnia 2017
Przychody z tytułu leasingu finansowego	80 490
Przychody z tytułu pożyczek	14 041
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	11 757
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	-38
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	9 270
Razem Przychody z działalności podstawowej	115 520
Koszty z tytułu odsetek	-46 793
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	-7 603
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-2 414
Razem Koszty działalności podstawowej	-56 810
Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	-7 541
Przychody z tytułu dywidend	100 280
Wynik z pozycji wymiany	1 202
Pozostałe przychody operacyjne	12 083
Pozostałe koszty operacyjne	-3 317
Przychody finansowe	3 322
Ogólne koszty administracyjne	-34 068
Zysk brutto	130 671
Podatek dochodowy	-7 529
Zysk netto	123 142

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Poniżej zaprezentowano rachunek zysków i strat PKO Leasing S.A. z uwzględnieniem Raiffeisen-Leasing Polska S.A. za okres od dnia 1 stycznia 2017 roku do 31 grudnia 2017 roku, wyliczonych w taki sposób, jak gdyby datą przejęcia i połączenia przeprowadzonego w trakcie roku był początek rocznego okresu sprawozdawczego, tj. 1 stycznia 2017 roku:

Rachunek zysków i strat PKO Leasing S.A. z uwzględnieniem wyników Raiffeisen-Leasing Polska S.A.	Za rok okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017
Przychody z tytułu leasingu finansowego	498 091
Przychody z tytułu pożyczek	55 588
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	77 805
Przychody z tytułu prowizji ubezpieczeniowych	17 253
Przychody z tytułu innych prowizji i opłat	56 878
Razem Przychody z działalności podstawowej	705 615
Koszty z tytułu odsetek	-310 749
Koszt amortyzacji przedmiotów w leasingu operacyjnym	-49 661
Koszty z tytułu prowizji i opłat	-13 374
Razem Koszty działalności podstawowej	-373 784
Odpisy netto z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	-100 558
Przychody z tytułu dywidend	100 280
Wynik z pozycji wymiany	5 194
Pozostałe przychody operacyjne	54 830
Pozostałe koszty operacyjne	-16 753
Przychody finansowe	10 261
Ogólne koszty administracyjne	-226 152
Zysk brutto	158 933
Podatek dochodowy	-28 959
Zysk netto	129 974

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

39. Transakcje z jednostkami powiązanymi

Jednostki powiązane ze Spółką to:

- jednostka dominująca – Polska Kasa Oszczędności Bank Polski SA (PKO Bank Polski lub PKO BP), będąca jednostką dominującą najwyższego szczebla,
- jednostki zależne wobec Spółki:
 - PKO Faktoring S.A. (spółka zależna bezpośrednio),
 - PKO Leasing Sverige AB (spółka zależna bezpośrednio),
 - PKO Bankowy Leasing Sp. z o.o. (do dnia prawnego połączenia w dniu 31 października 2016 roku),
 - Raiffeisen-Leasing Polska S.A. (spółka zależna bezpośrednio w okresie od 1 grudnia 2016 roku do dnia połączenia, tj. 28 kwietnia 2017 roku),
 - Spółki zależne od przejętej Raiffeisen-Leasing Polska S.A.: PKO Agencja Ubezpieczeniowa sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen Insurance Agency Sp. z o.o.), PKO Leasing Nieruchomości sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen-Leasing Real Estate Sp. z o.o.), PKO Leasing Finanse sp. z o.o. (do dnia 28 kwietnia 2017 roku działająca pod nazwą Raiffeisen-Leasing Service Polska Sp. z o.o. (zależność pośrednia)) oraz ROOF Poland Leasing 2014 DAC, Irlandia,
- członkowie kluczowego personelu Spółki oraz kluczowego personelu jednostek dominujących oraz osoby z nimi powiązane,
- pozostałe jednostki – pozostałe jednostki powiązane należące do Grupy Kapitałowej Polskiej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A., w tym: PKO Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., PKO Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., PKO Życie Towarzystwo Ubezpieczeń S.A., PKO BP Finat Sp. z o.o., PKO BP Bankowy Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A., PKO Bank Hipoteczny S.A., Qualia Sp. z o.o., ZenCard Sp. z o.o., Bankowe Towarzystwo Kapitałowe S.A.

Do członków kluczowego personelu Spółki zalicza się członków Zarządu Spółki oraz członków Rady Nadzorczej Spółki, których listę zaprezentowano w nocie 1. sprawozdania finansowego. W 2017 roku i w 2016 roku nie wystąpiły transakcje z członkami kluczowego personelu jednostki dominującej wobec Spółki ani inne transakcje z osobami powiązanymi z członkami kluczowego personelu Spółki lub jednostki dominującej wobec Spółki, poza zaprezentowanymi poniżej.

Transakcje z jednostką dominującą będącą bankiem obejmowały transakcje mające na celu zapewnienie finansowania działalności Spółki (głównie kredyty otrzymane), domknięcie otwartych pozycji na operacjach instrumentami pochodnymi oraz zapewnienie Spółce obsługi bankowej. W rachunku zysków i strat skutkowało to powstaniem kosztów odsetkowych oraz przychodów odsetkowych. Spółka świadczy na rzecz jednostki dominującej przede wszystkim usługi leasingu operacyjnego.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Na rzecz spółek zależnych Spółka świadczy przede wszystkim usługi serwisowe, w tym usługi wsparcia operacyjnego, administrowania umowami, oceny ryzyka kredytowego transakcji, obsługi informatycznej, księgowości, kadrowe. Wynagrodzenie oparte jest na ponoszonych kosztach związanych z obsługą powiększonych o marżę.

Na rzecz pozostałych jednostek powiązanych Spółka świadczy usługi leasingu operacyjnego i finansowego. PKO Leasing korzysta z usług ubezpieczenia świadczonych przez podmioty z Grupy PKO BP, w tym ubezpieczeń związanych z umową leasingu lub przedmiotami leasingu. Transakcje zostały zawarte na warunkach nieodbiegających od warunków rynkowych.

Koszty rozliczeń z członkami kluczowego personelu Spółki za rok obrotowy dotyczą wynagrodzeń dla tego personelu, wypłacone w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem finansowym.

Wynagrodzenie członków kluczowego personelu Spółki	2017	2016
Wynagrodzenie krótkoterminowe Zarządu (wynagrodzenie podstawowe)	2 648	1 792
Wynagrodzenie wypłacone w związku z rozwiązaniem stosunku pracy	586	0
Wynagrodzenie zmienne członków Zarządu	1 435	686
Razem	4 669	2 478

Zmienne składniki wynagrodzeń członków kluczowego personelu Spółki

Zmienne składniki wynagrodzeń przyznawane są w formie:

- nieodroczonej (w pierwszym roku po roku kalendarzowym stanowiącym okres oceny),
- odroczonej (na kolejne trzy lata po pierwszym roku po okresie oceny),

przy czym zarówno wynagrodzenie nieodroczone, jak i odroczone, jest przyznawane w równych częściach w formie gotówkowej oraz w formie instrumentu finansowego, tj. akcji fantomowych (których przeliczenie na gotówkę jest dokonywane po dodatkowym okresie retencyjnym).

Składnik wynagrodzenia w formie instrumentu finansowego jest przeliczany na akcje fantomowe po przyznaniu danego składnika – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg – z IV kwartału okresu oceny. Następnie, po okresie retencyjnym i okresie odroczenia, akcje są przeliczane na gotówkę – z uwzględnieniem mediany średniodziennych cen akcji (Volume Weighted Average Price) Banku na Giełdzie Papierów Wartościowych S.A. w Warszawie z III kwartału roku kalendarzowego, w którym dokonywana jest wypłata, publikowanych w systemie informacyjnym Thomson Reuters albo Bloomberg.

Wynagrodzenie odroczone może podlegać redukcji w przypadku pogorszenia wyników finansowych Spółki Grupy, straty Spółki lub pogorszenia innych zmiennych związanych z efektami pracy w okresie oceny osób zajmujących stanowiska kierownicze oraz wynikami nadzorowanych lub kierowanych przez te osoby jednostek/komórek organizacyjnych, które ujawniły się po okresie oceny.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

Pozycje ze sprawozdania z sytuacji finansowej	Jednostka dominująca		Jednostki zależne		Członkowie kluczowego personelu Spółki		Pozostałe jednostki	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 917	4 308	0	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty finansowe – aktywa	927	3 674	0	0	0	0	0	0
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	0	0	9 143	0	0	0	286	223
Inne należności	1 189	95	12 848	3 580	0	0	20	24
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	11 702 473	6 398 022	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	181 012	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	0	1 128 409	0	0	0	0	0
Pochodne instrumenty finansowe – pasywa	1 000	1 288	0	0	0	0	0	0
Pozostałe zobowiązania	516	63	1 975	0	0	0	28	78
Rezerwy na zobowiązania (z tytułu programu wynagrodzeń zmiennych)	0	0	0	0	5 937	2 236	0	0

Pozycje z rachunku zysków i strat	Jednostka dominująca		Jednostki zależne		Członkowie kluczowego personelu Spółki		Pozostałe jednostki	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Przychody z tytułu leasingu finansowego	0	0	0	0	0	0	30	34
Przychody z tytułu leasingu operacyjnego	15 049	14 822	0	0	20	0	951	253
Przychody z tytułu pożyczek	0	0	82	0	0	0	0	0
Koszty z tytułu odsetek	-220 108	-76 450	-35 174	0	0	0	0	0
Przychody z tytułu prowizji	0	0	583	0	0	0	0	0
Koszty z tytułu prowizji	-2 218	-496	-9	0	0	0	0	0
Przychody finansowe, w tym wynik na instrumentach pochodnych	-1 243	1 163	0	0	0	0	0	0
Pozostałe przychody operacyjne	0	0	16 724	49 170	0	0	0	0
Pozostałe koszty operacyjne	0	0	-839	0	0	0	0	0
Ogólne koszty administracyjne	-5 808	-6 962	-122	-384	-5 677	-2 624	0	0

Pozycje pozabilansowe	Jednostki dominujące		Jednostki zależne		Członkowie kluczowego personelu Spółki		Pozostałe jednostki	
	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Gwarancje i akredytywy	2 591 323	1 524 210	0	0	0	0	0	0
Niewykorzystany limit kredytowy/pożyczkowy	2 293 522	3 314 426	0	0	0	0	0	0

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Pozostałe noty objaśniające (cd.)

40. Wynagrodzenie firmy audytorskiej

Wyплаcone lub należne wynagrodzenie firmy audytorskiej za usługi wskazane poniżej wyniosło:

	2017	2016
Obowiązkowe badanie rocznego sprawozdania finansowego	284	466
Inne usługi poświadczające	513	358
Razem	797	824

41. Zdarzenia po dacie bilansowej

Po dniu bilansowym nie wystąpiły zdarzenia wymagające ujęcia bądź ujawnienia w sprawozdaniu finansowym Spółki za rok kończący się 31 grudnia 2017 roku.

Zarządzanie ryzykiem finansowym

42. Charakter i zakres ryzyka związanego z instrumentami finansowymi

Spółka stosuje w swojej działalności aktywne podejście do zarządzania ryzykiem polegające na jego identyfikacji, pomiarze, monitorowaniu i ograniczaniu. Spółka kieruje się zasadą, że efektywny system zarządzania i kontroli ryzyka jest oparty na trzech, dopasowanych elementach:

- strukturze organizacyjnej – obejmującej podział zadań i kompetencji, w tym wyraźne wskazania funkcji realizowanych przez poszczególne jednostki organizacyjne w procesie zarządzania ryzykiem i kontroli ryzyka,
- metodach monitoringu, pomiaru i szacowania ryzyka – stanowiących warunek prawidłowej identyfikacji przez Spółkę ponoszonego ryzyka,
- działaniach skoncentrowanych na wykorzystaniu nowoczesnych technik zabezpieczania i transferu ryzyka w celu dostosowania rodzaju i profilu ryzyka podejmowanego przez Spółkę do apetytu na ryzyko wyrażonego w przyjętych planach strategicznych.

Podstawowym założeniem przyjętym przy konstruowaniu systemu zarządzania i kontroli ryzyka jest rozdzielenie jednostek organizacyjnych kontrolujących ryzyko od jednostek biznesowych, a więc podejmujących ryzyko, co zostało odzwierciedlone w strukturze organizacyjnej Spółki. Zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka wdrażane są na podstawie pisemnych strategii, polityk i zasad.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

43. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest to zagrożenie poniesienia strat w wyniku niewywiązania się dłużnika z warunków zawartej umowy.

Celem zarządzania ryzykiem kredytowym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Spółkę działalności leasingowej poprzez zapewnienie najwyższej jakości ocen ryzyka kredytowego i efektywności podejmowania decyzji kredytowych, jak również skutecznego procesu monitorowania zaangażowania kredytowego wobec indywidualnego klienta i portfela leasingowego Spółki.

W odniesieniu do indywidualnego klienta, monitorowaniu podlega jego sytuacja ekonomiczno-finansowa, przebieg wykorzystania i spłaty leasingu czy pożyczki, ustanowione zabezpieczenia oraz powiązania kapitałowo-organizacyjne klienta. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

W procesie zarządzania ryzykiem kredytowym Spółka grupuje klientów do odpowiednich klas aktywów, dla których dokonuje podziału na homogeniczne grupy pod kątem ryzyka niewypłacalności oraz wysokości straty, w przypadku zaistnienia zdarzenia niewypłacalności. W ramach poszczególnych portfeli dokonywana jest estymacja wysokości parametrów PD oraz LGD dla odpowiednich klas, jak również wyliczana jest oczekiwana strata (EL) dla celów zarządzania ryzykiem portfeli oraz kalkulacji odpisów na należności. Kalkulacja wysokości odpisów odbywa się w sposób automatyczny na podstawie dedykowanych modeli oraz przesłanek utraty wartości dla odpowiednich klas aktywów. Poprawność estymacji parametrów oraz wysokości utworzonego odpisu badana jest w ramach cyklicznego procesu walidacji oraz backtestów.

Monitorowanie ryzyka kredytowego na poziomie portfela obejmuje sporządzanie regularnych, okresowych analiz dotyczących portfela Spółki, zapewniających identyfikację niekorzystnych tendencji i koncentracji oraz wykonywanie doraźnych przeglądów tego portfela związanych przede wszystkim ze zmianami w otoczeniu zewnętrznym.

Stosowane przez Spółkę procedury monitorowania ryzyka kredytowego obejmują również zasady monitorowania ustanowionych zabezpieczeń. W ramach monitoringu przeprowadzane są okresowe przeglądy zabezpieczeń. Zakres i częstotliwość tych przeglądów uzależnione są od rodzaju przedmiotu zabezpieczenia i obejmują: wartość zabezpieczenia i jej zmiany w okresie od ostatniego przeglądu, prawidłowość, kompletność i ważność dokumentów związanych z ustanowionym zabezpieczeniem oraz dokumentów ubezpieczeniowych dotyczących zabezpieczeń rzeczowych (przegląd polis ubezpieczeniowych, sposobów ich opłacania, terminy ważności).

Ekspozycja na ryzyko kredytowe Spółki wynika głównie z prowadzonej działalności leasingowej, pożyczkowej oraz w niewielkim stopniu z instrumentów pochodnych.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Spółka stosuje wewnętrzne procedury pozwalające określić poziom ryzyka kredytowego wiążącego się z przyznaniem danemu klientowi leasingu/pożyczki lub innych usług obciążonych ryzykiem kredytowym oraz stopień akceptowalności tego ryzyka. Procedury te tworzone są zgodnie ze standardami obowiązującymi oraz Grupie PKO BP. Wdrażane i modyfikowane procedury w tym zakresie mają na celu identyfikację zagrożeń oraz podejmowanie działań odpowiadających zmianom ryzyka.

Spółka posiada system kompetencji kredytowych zbudowany na wielostopniowym systemie komitetów kredytowych o różnych, ściśle określonych kompetencjach. Każda osoba zaangażowana w proces podejmowania decyzji odpowiada za ryzyko i zwrot na transakcji będącej przedmiotem decyzji.

W celu zapewnienia niezależności ocen ryzyka kredytowego i jakości portfela Spółki wprowadzony został podział odpowiedzialności pomiędzy Departament Zarządzania Ryzykiem i Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym.

Departament Zarządzania Ryzykiem Kredytowym odpowiedzialny jest za zarządzanie indywidualnymi ekspozycjami leasingowymi i pożyczkowymi i w ramach swoich kompetencji wykonują czynności związane z:

- wdrożeniem polityki kredytowej, procedur zawierania transakcji leasingowych/ pożyczek, w tym również opracowywania zasad i trybu podejmowania decyzji, oraz ustalanie kompetencji decyzyjnych i ról/poziomów w procesie akceptacji wniosków kredytowych
- zapewnieniem właściwego stosowania zatwierdzonych przez Spółkę standardów procesu zawierania umów leasingu / pożyczek,
- procesowaniem nowych wniosków klientów, w tym:
- analizą kredytową oraz oceną ryzyka klienta,
- podejmowaniem decyzji kredytowych,
- monitoringiem zawartej transakcji i leasingo-/pożyczkobiorcy,
- restrukturyzacją i windykacją,
- analizą przepływów pieniężnych możliwych do uzyskania z tytułu zarządzania wierzytelnością, w tym: ustalaniem rezerwy indywidualnej na klientach indywidualnych.

Departament Zarządzania Ryzykiem odpowiedzialny jest za monitoring ryzyka całego portfela leasingowego i pożyczek Spółki i w ramach swoich zadań realizuje między innymi następujące funkcje:

- wdrożenie strategii zarządzania wszystkimi ryzykami,
- budowa oraz zarządzanie modelami oceny ryzyka,
- kalibracja, estymacja i walidacja parametrów do podejmowania decyzji kredytowych oraz zarządzania poziomem ryzyka kredytowego portfela,
- monitorowanie poziomu rezerw na ryzyko kredytowe,
- zarządzanie portfelem należności zagrożonych.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Przed zawarciem umowy leasingu / pożyczki Spółka dokonuje oceny zdolności kredytowej klienta. Ocena klienta wspierana jest przez wykorzystywane w Spółce systemy ratingowe i scoringowe. Systemy te stanowią ważny element zarządzania ryzykiem kredytowym w Spółce.

W przypadku klientów korporacyjnych zdolność kredytowa klienta jest oceniana w ramach systemu ratingowego w celu przyporządkowania klienta do jednej z kategorii ratingowych. Kategoria ratingowa ustalana jest na podstawie analizy czynników ilościowych (roczne i międzyokresowe sprawozdania finansowe), czynników jakościowych oraz informacji dodatkowych, stanowiących sygnały ostrzegawcze. Kategoria ratingowa ma wpływ na określenie standardowych kosztów ryzyka i jest ważnym parametrem w zarządzaniu portfelem leasingowym Spółki.

Spółka dokonuje również oceny ryzyka związanego z przedmiotem leasingu i zdolności klienta do obsługi zadłużenia, w tym przede wszystkim na podstawie generowanych przez klienta nadwyżek finansowych.

Dodatkowo, mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Spółka dąży do zawierania dodatkowych umów zabezpieczeń.

Ocena zdolności kredytowej klienta detalicznego dokonywana jest przy wykorzystaniu kart scoringowych PD i LGD oraz dla części transakcji na podstawie macierzy decyzyjnych bazujących na poziomie oczekiwanej straty EL. Mając na względzie ograniczenia potencjalnej straty w sytuacji braku obsługi długu, Spółka dąży do zawierania dodatkowych umów zabezpieczeń.

Czynności podejmowane w zakresie zabezpieczeń mają na celu należyte zabezpieczenie interesu Spółki, w tym ustanowienie zabezpieczenia dającego możliwie najwyższy poziom odzysku wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych. Stąd zabezpieczenia nie różnią się pomiędzy należnościami leasingowymi obsługiwanymi terminowo i przeterminowanymi oraz ze stwierdzoną utratą wartości i bez utraty. Polityka w zakresie prawnych zabezpieczeń określona została w przepisach wewnętrznych Spółki.

Przyjmowane przez Spółkę zabezpieczenia ograniczające skutki ryzyka kredytowego to:

- hipoteka na nieruchomości mieszkalnej,
- hipoteka na nieruchomości komercyjnej,
- zastaw rejestrowy,
- kaucja,
- blokada środków pieniężnych na rachunkach bankowych,
- gwarancja bankowa,
- gwarancja skarbu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego,
- gwarancja korporacyjna,
- poręczenie,
- przewłaszczenie na zabezpieczenie,
- cesja wierzytelności,
- weksel,

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

- ubezpieczenie kredytu,
- pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym.

Zdyskontowana wartość zabezpieczeń przyjęta w indywidualnym modelu kalkulacji rezerw na utratę wartości wynosi 245.513 tys. zł (2016: 82.722 tys. zł).

Podstawowym zabezpieczeniem kontraktów leasingowych są przedmioty leasingu, dotyczy to wszystkich umów, z uwagi na konstrukcję standardowej umowy leasingowej oraz fakt, iż własność przedmiotu leasingu pozostaje do czasu zakończenia umowy po stronie leasingodawcy.

Spółka sprawuje ścisłą kontrolę nad otwartymi pozycjami instrumentów pochodnych netto, tzn. różnicą pomiędzy kontraktami kupna i sprzedaży, zarówno pod względem kwoty, jak i okresu obowiązywania. Pochodne instrumenty zawierane są przez Spółkę w celu domknięcia otwartej pozycji walutowej czy stopy procentowej. W dowolnym momencie kwota podlegająca ryzyku kredytowemu ogranicza się do bieżącej wartości godziwej instrumentów, których wycena jest dodatnia (tzn. aktywów), co w odniesieniu do instrumentów pochodnych stanowi jedynie niewielki ułamek wartości umowy lub wartości nominalnych wykorzystywanych do wyrażania wolumenu istniejących instrumentów.

100% transakcji instrumentów pochodnych dokonywanych przez Spółkę to transakcje walutowe zawierane z innymi instytucjami finansowymi. Spółka eliminuje ryzyko kredytowe wynikające z zawartych transakcji pochodnych poprzez przeprowadzanie tego typu operacji z instytucjami finansowymi w ramach Grupy PKO BP.

Stosowane przez Spółkę techniki wyceny instrumentów pochodnych oparte są zazwyczaj o maksymalne wykorzystanie danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku, takich jak: stopy procentowe, kursy walutowe oraz zmienności implikowane. W przypadku braku odpowiednich danych wsadowych pochodzących z aktywnego rynku Spółka wykorzystuje zazwyczaj w technikach wyceny własne szacunki parametrów niezbędnych do wyceny opierając je o najlepszą wiedzę i doświadczenie.

W zakresie ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań do oddania przedmiotu leasingu do używania Spółka narażona jest potencjalnie na straty w wysokości równej całej kwocie niewykorzystanych zobowiązań do oddania klientowi przedmiotu leasingu do używania. Prawdopodobna wysokość straty jest jednak niższa od całej kwoty niewykorzystanych zobowiązań do oddania przedmiotu leasingu do używania, ponieważ większość z tych zobowiązań uzależniona jest od spełnienia przez klientów określonych standardów zdefiniowanych w umowie leasingu.

Instrumenty finansowe prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej narażone na ryzyko kredytowe w podziale na klasy ekspozycji, według wyceny bilansowej bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego, zostały zestawione w załączonej poniżej tabeli. Jest to maksymalna wartość aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Stan na 31 grudnia 2017 Klasy ekspozycji, wraz z przypisanymi im typami instrumentów	Aktywa finansowe prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej				
	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	pochodne	leasing i pożyczki	pozostałe	Razem
Ekspozycje wobec banków	12 272	927	0	0	13 199
Środki na rachunkach bieżących i terminowych w innych bankach	12 272	0	0	0	12 272
Pochodne instrumenty finansowe	0	927	0	0	927
Ekspozycje wobec klientów	0	0	13 916 350	0	13 916 350
Leasing i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	0	0	11 664	0	11 664
Leasing i pożyczki udzielone klientom mikro	0	0	7 717 991	0	7 717 991
Leasing i pożyczki udzielone dużym przedsiębiorstwom	0	0	3 883 143	0	3 883 143
Leasing i pożyczki udzielone małym i średnim przedsiębiorstwom	0	0	2 239 819	0	2 239 819
Leasing i pożyczki udzielone podmiotom sektora publicznego	0	0	63 733	0	63 733
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	10 905	10 905
Razem	12 272	927	13 916 350	10 905	13 940 454

Stan na 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*) Klasy ekspozycji, wraz z przypisanymi im typami instrumentów	Aktywa finansowe prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej				
	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	pochodne	leasing i pożyczki	pozostałe	Razem
Ekspozycje wobec banków	4 340	3 674	0	0	8 014
Środki na rachunkach bieżących i terminowych w innych bankach	4 340	0	0	0	4 340
Pochodne instrumenty finansowe	0	3 674	0	0	3 674
Ekspozycje wobec klientów	0	0	6 727 256	0	6 727 256
Leasing i pożyczki udzielone klientom indywidualnym	0	0	0	0	0
Leasing i pożyczki udzielone klientom mikro	0	0	3 042 788	0	3 042 788
Leasing i pożyczki udzielone dużym przedsiębiorstwom	0	0	2 508 123	0	2 508 123
Leasing i pożyczki udzielone małym i średnim przedsiębiorstwom	0	0	1 176 120	0	1 176 120
Leasing i pożyczki udzielone podmiotom sektora publicznego	0	0	225	0	225
Pozostałe aktywa finansowe	0	0	0	3 580	3 580
Razem	4 340	3 674	6 727 256	3 580	6 738 850

*) zmiany opisano w nocie 3.

Maksymalne narażenie na ryzyko kredytowe dla instrumentów pozabilansowych wyniosło:

	31 grudnia 2017	31 grudnia 2016
Zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym	182 115	1 101 121
Razem	182 115	1 101 121

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Okresowej analizie pod kątem utraty wartości (indywidualnie bądź grupowo) podlegają wszystkie kategorie aktywów finansowych prezentowanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Kategorie aktywów finansowych: środki pieniężne i ich ekwiwalenty, należności z tytułu leasingu finansowego i pożyczek i pozostałych aktywów finansowych podlegają analizie indywidualnej bądź grupowej i są klasyfikowane do jednej z trzech kategorii: należności nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości, należności przeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości oraz należności z rozpoznaną utratą wartości. Podział tych aktywów według ich wartości brutto, z podziałem na poszczególne sektory klientów, prezentuje poniższa tabela.

Kategorie aktywów finansowych: instrumenty pochodne, inwestycje w jednostkach zależnych w całości stanowią należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości.

31 grudnia 2017	Wartość ekspozycji			Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe
	analizowanych indywidualnie	analizowanych grupowo	Razem	
Należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	5 880	11 415 933	11 421 813	10 185 748
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	12 272	12 272	0
Klienci indywidualni	0	10 460	10 460	23 259
Klienci mikro	4 972	6 184 339	6 189 311	6 086 665
Duże przedsiębiorstwa	0	3 397 158	3 397 158	2 613 457
Małe i średnie przedsiębiorstwa	908	1 736 851	1 737 759	1 430 620
Sektor publiczny	0	63 948	63 948	31 747
Pozostałe aktywa finansowe	0	10 905	10 905	0
Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	58 773	2 088 035	2 146 808	1 843 851
Klienci indywidualni	0	1 335	1 335	1 173
Klienci mikro	26 391	1 314 254	1 340 645	1 203 298
Duże przedsiębiorstwa	21 167	341 645	362 812	273 151
Małe i średnie przedsiębiorstwa	11 215	430 792	442 007	366 229
Sektor publiczny	0	9	9	0
Należności z rozpoznaną utratą wartości	629 703	296 825	926 528	323 869
Klienci indywidualni	56	24	80	0
Klienci mikro	223 205	295 428	518 633	148 937
Duże przedsiębiorstwa	258 708	0	258 708	120 199
Małe i średnie przedsiębiorstwa	147 734	1 373	149 107	54 733
Razem należności brutto	694 356	13 800 793	14 495 149	12 353 468
Odpis z tytułu utraty wartości	-356 900	-198 722	-555 622	X
Razem należności netto	337 456	13 602 071	13 939 527	12 353 468

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)	Wartość ekspozycji			Wartość zabezpieczeń pomniejszających maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe
	analizowanych indywidualnie	analizowanych grupowo	Razem	
Należności nieprzeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	174 953	5 727 017	5 901 970	5 518 373
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	4 340	4 340	0
Klienci mikro	11 794	2 655 145	2 666 939	2 760 769
Duże przedsiębiorstwa	137 273	2 116 136	2 253 409	1 864 817
Małe i średnie przedsiębiorstwa	25 886	947 591	973 477	892 518
Sektor publiczny	0	225	225	269
Pozostałe aktywa finansowe	0	3 580	3 580	0
Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	35 720	543 078	578 798	543 120
Klienci mikro	2 839	290 305	293 144	290 753
Duże przedsiębiorstwa	25 379	114 759	140 138	129 914
Małe i średnie przedsiębiorstwa	7 502	138 014	145 516	122 453
Należności z rozpoznaną utratą wartości	380 237	123 391	503 628	105 443
Klienci mikro	81 487	121 720	203 207	16 993
Duże przedsiębiorstwa	203 454	0	203 454	58 880
Małe i średnie przedsiębiorstwa	95 296	1 671	96 967	29 570
Razem należności brutto	590 910	6 393 486	6 984 396	6 166 936
Odpis z tytułu utraty wartości	-159 822	-89 398	-249 220	X
Razem należności netto	431 088	6 304 088	6 735 176	6 166 936

*) zmiany opisano w notce 3.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Poniższe zestawienie prezentuje analizę wiekową aktywów z rozpoznaną utratą wartości w podziale na aktywa oceniane indywidualnie oraz grupowo. Podział wynika z metodologii oceny utraty wartości, której podlegają zarówno aktywa przeterminowane, jak i aktywa nieprzeterminowane. Zestawienie obejmuje całkowite zaangażowanie w finansowanie klientów, dla których wystąpiły należności przeterminowane, a nie tylko wartość przeterminowanych pozycji należności.

Stan na 31 grudnia 2017 Należności z rozpoznaną utratą wartości	Okres przeterminowania						Razem
	Nieprzetermi- nowane	Poniżej 30 dni	Powyżej 30 dni poniżej 90 dni	Powyżej 90 dni poniżej 180 dni	Powyżej 180 dni poniżej 1 roku	Powyżej 1 roku	
Leasing i pożyczki brutto – z rozpoznaną utratą wartości analizowane indywidualnie	177 569	72 823	72 517	72 401	54 780	179 613	629 703
Klienci indywidualni	0	0	0	0	56	0	56
Klienci mikro	32 818	11 853	24 501	27 062	35 740	91 231	223 205
Duże przedsiębiorstwa	132 234	28 774	22 773	15 325	4 059	55 543	258 708
Małe i średnie przedsiębiorstwa	12 517	32 196	25 243	30 014	14 925	32 839	147 734
Leasing i pożyczki brutto – z rozpoznaną utratą wartości analizowane grupowo	39 459	30 703	54 266	31 325	24 116	116 956	296 825
Klienci indywidualni	24	0	0	0	0	0	24
Klienci mikro	39 435	30 703	52 926	31 292	24 116	116 956	295 428
Małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	1 340	33	0	0	1 373
Razem	217 028	103 526	126 783	103 726	78 896	296 569	926 528

Stan na 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*) Należności z rozpoznaną utratą wartości	Okres przeterminowania						Razem
	Nieprzetermi- nowane	Poniżej 30 dni	Powyżej 30 dni poniżej 90 dni	Powyżej 90 dni poniżej 180 dni	Powyżej 180 dni poniżej 1 roku	Powyżej 1 roku	
Leasing i pożyczki brutto – z rozpoznaną utratą wartości analizowane indywidualnie	108 977	20 302	45 444	3 953	9 311	192 250	380 237
Klienci mikro	5 156	2 859	2 817	716	2 150	67 789	81 487
Duże przedsiębiorstwa	78 646	8 901	36 150	0	4 797	74 960	203 454
Małe i średnie przedsiębiorstwa	25 175	8 542	6 477	3 237	2 364	49 501	95 296
Leasing i pożyczki brutto – z rozpoznaną utratą wartości analizowane grupowo	3 994	1 662	4 638	20 467	12 286	80 344	123 391
Klienci indywidualni	0	0	0	0	0	0	0
Klienci mikro	3 994	1 662	4 273	19 398	12 052	80 341	121 720
Małe i średnie przedsiębiorstwa	0	0	365	1 069	234	3	1 671
Razem	112 971	21 964	50 082	24 420	21 597	272 594	503 628

*) zmiany opisano w nocie 3.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Analizę wiekową aktywów przeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości prezentuje poniższe zestawienie. Zestawienie obejmuje całkowite zaangażowanie w finansowanie klientów, dla których wystąpiły należności przeterminowane, a nie tylko wartość przeterminowanych pozycji należności.

Stan na 31 grudnia 2017 Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	Okres przeterminowania					Razem
	Poniżej 30 dni	Powyżej 30 dni poniżej 90 dni	Powyżej 90 dni poniżej 180 dni	Powyżej 180 dni poniżej 1 roku	Powyżej 1 roku	
Leasing i pożyczki brutto – przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	1 808 678	308 924	13 205	6 262	9 739	2 146 808
Klienci indywidualni	1 187	138	10	0	0	1 335
Klienci mikro	1 110 433	205 975	11 753	6 262	6 222	1 340 645
Duże przedsiębiorstwa	332 148	30 664	0	0	0	362 812
Małe i średnie przedsiębiorstwa	364 910	72 138	1 442	0	3 517	442 007
Sektor publiczny	0	9	0	0	0	9
Razem	1 808 678	308 924	13 205	6 262	9 739	2 146 808

Stan na 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*) Należności przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	Okres przeterminowania					Razem
	Poniżej 30 dni	Powyżej 30 dni poniżej 90 dni	Powyżej 90 dni poniżej 180 dni	Powyżej 180 dni poniżej 1 roku	Powyżej 1 roku	
Leasing i pożyczki brutto – przeterminowane bez rozpoznanej utraty wartości	472 734	96 199	4 358	3 618	1 889	578 798
Klienci mikro	224 496	61 882	3 233	1 644	1 889	293 144
Duże przedsiębiorstwa	129 078	11 060	0	0	0	140 138
Małe i średnie przedsiębiorstwa	119 160	23 257	1 125	1 974	0	145 516
Razem	472 734	96 199	4 358	3 618	1 889	578 798

*) zmiany opisano w nocie 3.

Dla aktywów finansowych narażonych na ryzyko kredytowe Spółka stosuje cztery skale wewnętrznych ratingów:

- skala dotycząca klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw określona w skali od 1A do 10C (gdzie 1A oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a – 10A, 10B, 10C utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca projektów inwestycyjnych określona w skali od 6.1 do 6.5 (gdzie 6.1 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 6.5 – utratę wartości (default klienta));
- skala dotycząca klientów detalicznych określona w skali od 0.5 do 5.0 (gdzie 0.5 oznacza znikome ryzyko niespłacenia, a 5.0 – utratę wartości (default klienta));
- skala ratingowa dotycząca banków, oddziałów zagranicznych instytucji kredytowych, instytucji sektora finansowego oraz sektora publicznego określona w skali od A1 do D (gdzie A oznacza minimalne ryzyko kredytowe, a D – utratę wartości (default klienta)).

Pochodnym i pozostałym instrumentom finansowym przypisany jest rating podmiotu, z którym zawarto transakcję.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Stan na 31 grudnia 2017 Jakość kredytowa aktywów finansowych nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości	Ekspozycje							Łączna kwota ekspozycji
	wobec banków	wobec klientów indywidualnych	wobec klientów mikro	wobec dużych przedsiębiorstw	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	wobec sektora publicznego	pozostałe aktywa	
Ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Spółkę								
6.1	0	0	0	67 355	5 755	0	0	73 110
6.2	0	0	0	14 951	2 212	0	0	17 163
3A	0	0	0	0	1 199	0	0	1 199
3B	0	0	0	0	2 782	0	0	2 782
3C	0	0	0	0	2 187	0	0	2 187
4A	0	0	0	17 854	6 383	0	0	24 237
4B	0	0	0	42 059	25 034	0	0	67 093
4C	0	0	0	30 889	29 410	0	0	60 299
5A	0	0	0	53 189	45 497	0	0	98 686
5B	0	0	0	80 021	53 874	0	0	133 895
5C	0	0	0	117 973	68 166	0	0	186 139
6A	0	0	0	204 354	88 598	0	0	292 952
6B	0	0	0	167 577	71 382	0	0	238 959
6C	0	0	0	576 865	167 141	0	0	744 006
7A	0	0	0	96 411	59 651	0	0	156 062
7B	0	0	0	590 649	230 963	0	0	821 612
7C	0	0	0	30 505	22 632	0	0	53 137
8A	0	0	0	532 670	213 715	0	0	746 385
8B	0	0	0	283 736	79 124	0	0	362 860
8C	0	0	0	92 108	33 063	0	0	125 171
9A	0	0	0	0	2 012	0	0	2 012
9B	0	0	0	16 949	39 121	0	0	56 070
10A	0	0	0	2 752	6 102	0	0	8 854
Razem ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Spółkę	0	0	0	3 018 867	1 256 003	0	0	4 274 870
Ekspozycje bez ratingu								
NR	12 272	10 460	6 189 311	378 291	481 756	63 948	10 905	7 146 943
Razem ekspozycje bez ratingu	12 272	10 460	6 189 311	378 291	481 756	63 948	10 905	7 146 943
Razem	12 272	10 460	6 189 311	3 397 158	1 737 759	63 948	10 905	11 421 813
Wartość przyjętych zabezpieczeń	0	23 259	6 086 665	2 613 457	1 430 620	31 747	0	10 185 748

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Stan na 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*) Jakość kredytowa aktywów finansowych nieprzeterminowanych bez rozpoznanej utraty wartości	Ekspozycje							Łączna kwota
	wobec banków	wobec klientów indywidualnych	wobec klientów mikro	wobec dużych przedsiębiorstw	wobec małych i średnich przedsiębiorstw	wobec sektora publicznego	pozostałe aktywa	ekspozycji
Ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Spółkę								
3C	0	0	0	0	2 498	0	0	2 498
5A	0	0	0	0	2 407	0	0	2 407
6A	0	0	0	104 279	24 960	0	0	129 239
6C	0	0	0	195 521	119 697	0	0	315 218
7B	0	0	0	540 714	182 165	0	0	722 879
8A	0	0	0	658 235	256 167	0	0	914 402
8B	0	0	0	326 527	78 383	0	0	404 910
8C	0	0	0	85 291	16 758	0	0	102 049
9B	0	0	0	51 501	24 271	0	0	75 772
10A	0	0	0	9 152	10 287	0	0	19 439
Razem ekspozycje klasyfikowane według wewnętrznych ratingów stosowanych przez Spółkę	0	0	0	1 971 220	717 593	0	0	2 688 813
Ekspozycje bez ratingu								
NR	4 340	0	2 666 939	282 189	255 884	225	3 580	3 213 157
Razem ekspozycje bez ratingu	4 340	0	2 666 939	282 189	255 884	225	3 580	3 213 157
Razem	4 340	0	2 666 939	2 253 409	973 477	225	3 580	5 901 970
Wartość przyjętych zabezpieczeń	0	0	2 760 769	1 864 817	892 518	269	0	5 518 373

*) zmiany opisano w nocie 3.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Poniższa tabela prezentuje informację na temat koncentracji ryzyka kredytowego w poszczególnych branżach według głównych grup EKD.

Koncentracja zaangażowania wobec klientów według branż				
Nazwa branży	31 grudnia 2017		31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)	
	Kwota zaangażowania brutto	Udział w zaangażowaniu ogółem	Kwota zaangażowania brutto	Udział w zaangażowaniu ogółem
Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	408 434	2,82%	90 509	1,30%
Górnictwo i wydobywanie	80 351	0,55%	99 358	1,42%
Przetwórstwo przemysłowe	2 683 125	18,52%	1 419 702	20,34%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i powietrze do układów klimatyzacyjnych	51 181	0,35%	25 794	0,37%
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	151 574	1,05%	82 078	1,18%
Budownictwo	991 963	6,85%	441 035	6,32%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	2 609 047	18,02%	1 094 321	15,68%
Transport i gospodarka magazynowa	4 025 630	27,80%	2 061 400	29,52%
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	203 071	1,40%	42 486	0,61%
Informacja i komunikacja	275 166	1,90%	88 262	1,26%
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	168 830	1,17%	72 972	1,05%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	606 447	4,19%	130 056	1,86%
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	631 671	4,36%	170 488	2,44%
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	614 583	4,24%	238 225	3,41%
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	65 271	0,45%	327	0,00%
Edukacja	74 107	0,51%	11 731	0,17%
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	471 182	3,25%	104 106	1,49%
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	94 072	0,65%	12 460	0,18%
Pozostała działalność usługowa	278 499	1,92%	795 506	11,40%
Gospodarstwa domowe	40	0,00%	0	0,00%
Razem	14 484 244	100,00%	6 980 816	100,00%

*) zmiany opisano w notce 3.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Poniżej zaprezentowano ekspozycje klientów przekraczające wartość 10% funduszy własnych Spółki. Zostały one zaprezentowane w oparciu o zaangażowania względem pojedynczego klienta oraz grup kapitałowych w wartości brutto (bez uwzględniania pomniejszych z tytułu odpisów aktualizujących).

31 grudnia 2017				
Nr klienta	Nazwa leasingo- /pożyczkobiorcy	Wartość zaangażowania brutto	Podmiot/Grupa	Udział procentowy w kapitałach własnych
1	Leasingobiorca1	270 751	Podmiot	92,17%
2	Leasingobiorca2	101 313	Podmiot	34,49%
3	Leasingobiorca3	69 005	Podmiot	23,49%
4	Leasingobiorca4	64 429	Grupa	21,93%
5	Leasingobiorca5	63 782	Podmiot	21,71%
6	Leasingobiorca6	62 927	Podmiot	21,42%
7	Leasingobiorca7	50 668	Podmiot	17,25%
8	Leasingobiorca8	50 013	Podmiot	17,03%
9	Leasingobiorca9	47 708	Podmiot	16,24%
10	Leasingobiorca10	45 628	Podmiot	15,53%
11	Leasingobiorca11	40 887	Podmiot	13,92%
12	Leasingobiorca12	38 210	Podmiot	13,01%
13	Leasingobiorca13	34 209	Podmiot	11,65%
14	Leasingobiorca14	30 169	Podmiot	10,27%

31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)				
Nr klienta	Nazwa leasingo- /pożyczkobiorcy	Wartość zaangażowania brutto	Podmiot/Grupa	Udział procentowy w kapitałach własnych
1	Leasingobiorca1	180 891	Podmiot	71,24%
2	Leasingobiorca2	83 799	Podmiot	33,00%
3	Leasingobiorca3	69 726	Podmiot	27,46%
4	Leasingobiorca4	68 758	Podmiot	27,08%
5	Leasingobiorca5	67 744	Podmiot	26,68%
6	Leasingobiorca6	64 003	Podmiot	25,21%
7	Leasingobiorca7	52 671	Podmiot	20,74%
8	Leasingobiorca8	46 187	Podmiot	18,19%
9	Leasingobiorca9	38 681	Podmiot	15,23%
10	Leasingobiorca10	37 276	Podmiot	14,68%
11	Leasingobiorca11	36 840	Podmiot	14,51%
12	Leasingobiorca12	36 597	Podmiot	14,41%
13	Leasingobiorca13	35 589	Podmiot	14,02%
14	Leasingobiorca14	33 357	Podmiot	13,14%
15	Leasingobiorca15	32 198	Podmiot	12,68%
16	Leasingobiorca16	30 787	Podmiot	12,13%
17	Leasingobiorca17	30 392	Podmiot	11,97%
18	Leasingobiorca18	27 774	Podmiot	10,94%
19	Leasingobiorca19	27 748	Podmiot	10,93%
20	Leasingobiorca20	26 352	Podmiot	10,38%
21	Leasingobiorca21	25 913	Podmiot	10,21%
22	Leasingobiorca22	25 403	Podmiot	10,00%

*) zmiany opisano w nocie 3.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

44. Ryzyko utraty płynności

Spółka podejmuje działania mające na celu utrzymanie ryzyka płynności na bezpiecznym poziomie. Podstawowym celem systemu zarządzania ryzykiem płynności jest takie kształtowanie struktury aktywów i pasywów Spółki, która umożliwi realizację określonych w planie finansowym celów dochodowych przy jednoczesnym utrzymaniu ciągłej zdolności terminowego wywiązywania się Spółki z zobowiązań oraz zachowaniu nałożonych limitów.

Wewnętrzne raporty płynności informują o wysokości luki płynności (statyczna analiza luki płynności), czyli niedopasowaniu pomiędzy terminami zapadalności aktywów i terminami wymagalności pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych. Analiza luki płynności dokonywana jest na podstawie informacji, które prezentują różnicę pomiędzy skumulowanymi wpływami a skumulowanymi wypływami w danym horyzoncie czasowym.

Polityka zarządzania płynnością PKO Leasing S.A. jest ukierunkowana na dopasowanie terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów. Wewnętrzne raporty dotyczące analizy luki płynności w kontekście przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych przygotowywane są w cyklach miesięcznych i przedstawiane są osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Spółce oraz w Grupie. Dodatkowo Spółka przygotowuje szereg projekcji mających na celu określenie wpływu pozycji pozabilansowych oraz bieżących warunków rynkowych w kontekście ryzyka płynności.

Analizę wymagalności zobowiązań finansowych w postaci niezdyktowanych przepływów środków pieniężnych prezentują poniższe zestawienia.

31 grudnia 2017 Rodzaj zobowiązania	Wartość bilansowa	Przepływy pieniężne kontraktowe				
		poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	1 000	218	390	392	0	1 000
Zobowiązania finansowe	15 153 804	1 410 154	3 388 804	11 714 736	199 336	16 713 030
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	13 262 177	705 804	2 848 010	11 080 997	141 731	14 776 542
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	332 787	232 109	31 274	73 907	0	337 290
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	1 127 844	194 073	487 855	474 788	0	1 156 716
Inne zobowiązania finansowe	430 996	278 168	21 665	85 044	57 605	442 482
Udzielone zobowiązania finansowe	0	182 115	0	0	0	182 115

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

31 grudnia 2016 (dane przekształcone*) Rodzaj zobowiązania	Wartość bilansowa	Przepływy pieniężne kontraktowe				Razem
		poniżej 3 miesięcy	od 3 do 12 miesięcy	od 1 roku do 5 lat	powyżej 5 lat	
Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych	1 288	182	439	667	0	1 288
Zobowiązania finansowe	7 854 564	1 124 838	1 706 741	5 194 204	213 906	8 239 689
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	7 444 901	811 724	1 695 340	5 136 427	184 670	7 828 161
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	181 012	181 012	0	0	0	181 012
Inne zobowiązania finansowe	228 651	132 102	11 401	57 777	29 236	230 516
Udzielone zobowiązania finansowe	0	1 101 121	0	0	0	1 101 121

*) zmiany opisano w nocie 3.

Poniższa tabela przedstawia skumulowaną lukę płynności Spółki. W skumulowanej luce płynności prezentowane są zapadalności aktywów oraz wymagalności pasywów wykazanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

	do 1 miesiąca	do 3 miesięcy	do 6 miesięcy	do 12 miesięcy	do 2 lat	do 3 lat	do 5 lat	do 20 lat
31 grudnia 2017	446 905	1 166 194	1 742 233	2 404 772	1 649 352	1 586 175	-720 459	-269 346
31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)	407 384	83 152	117 360	59 854	-54 850	-61 293	-1 034 970	-760 811

*) zmiany opisano w nocie 3.

W poniższej tabeli przedstawiono strukturę wymagalności aktywów i zobowiązań Spółki w oparciu o pozostały czas od dnia kończącego okres sprawozdawczy do terminu zapadalności.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Struktura zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Spółki 31 grudnia 2017	Bez zdefiniowanego terminu	Do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	>5 lat	Razem
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	12 272	0	0	0	0	0	0	0	12 272
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	0	83	0	0	1	44	611	160	28	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	0	704 142	1 490 394	1 318 075	2 087 569	3 509 667	2 323 627	1 932 539	550 337	13 916 350
Inwestycje w jednostkach zależnych	18 518	0	0	0	0	0	0	0	0	18 518
Inne aktywa finansowe	0	10 905	0	0	0	0	0	0	0	10 905
Inne aktywa niefinansowe	544 574	319 741	85 634	76 140	118 911	197 749	130 490	108 497	30 892	1 612 628
Aktywa razem	563 092	1 047 143	1 576 028	1 394 215	2 206 481	3 707 460	2 454 728	2 041 196	581 257	15 571 600
Instrumenty pochodne (FX, IRS, CIRS)	0	36 385	18 193	0	0	0	19 003	0	0	73 581
Pasywa										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	194 796	435 024	611 267	1 300 686	3 852 479	2 464 559	4 326 768	76 598	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	0	229 787	30 000	0	73 000	0	0	0	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	77 279	117 679	170 227	228 205	511 402	23 052	0	0	1 127 844
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	0	109	109	161	229	292	99	1	0	1 000
Inne zobowiązania finansowe	0	268 127	11 017	6 521	14 822	25 707	30 195	21 061	53 546	430 996
Kapitał własny Spółki	293 746	0	0	0	0	0	0	0	0	293 746
Inne zobowiązania niefinansowe	0	59 927	63 123	0	0	0	0	0	0	123 050
Pasywa razem	293 746	600 238	856 739	818 176	1 543 942	4 462 880	2 517 905	4 347 830	130 144	15 571 600
Instrumenty pochodne (FX, IRS, CIRS)	0	36 385	18 193	0	0	0	19 003	0	0	73 581
Pozycje pozabilansowe										
Udzielone zobowiązania finansowe	0	182 115	0	0	0	0	0	0	0	182 115
Pozycje pozabilansowe razem	0	182 115	0	0	0	0	0	0	0	182 115

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Struktura zapadalności aktywów i wymagalności pasywów Spółki 31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)	Bez zdefiniowanego terminu	Do 1 miesiąca	1-3 miesięcy	3-6 miesięcy	6-12 miesięcy	1-2 lata	2-3 lata	3-5 lat	>5 lat	Razem
Aktywa										
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	4 340	0	0	0	0	0	0	0	4 340
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	0	76	154	239	487	1 079	1 137	404	98	3 674
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	0	652 823	356 958	520 411	948 094	1 671 974	1 173 747	932 536	470 713	6 727 256
Inwestycje w jednostkach zależnych	868 264									868 264
Inne aktywa finansowe	0	3 580	0	0	0	0	0	0	0	3 580
Inne aktywa niefinansowe	146 459	196 426	27 763	40 475	73 739	34 486	24 210	19 234	9 709	572 501
Aktywa razem	1 014 723	857 245	384 875	561 125	1 022 320	1 707 539	1 199 094	952 174	480 520	8 179 615
Instrumenty pochodne (FX, IRS, CIRS)	0	0	0	0	0	0	0	19 003	0	19 003
Pasywa										
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	168 183	605 800	522 155	1 076 451	1 792 841	1 192 434	1 909 912	177 125	7 444 901
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	84 134	96 878	0	0	0	0	0	0	181 012
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	0	68	114	163	276	349	202	116	0	1 288
Inne zobowiązania finansowe	0	130 236	3 704	4 599	3 099	29 053	12 901	15 823	29 236	228 651
Kapitał własny Spółki	253 912	0	0	0	0	0	0	0	0	253 912
Inne zobowiązania niefinansowe	0	67 240	2 611	0	0	0	0	0	0	69 851
Pasywa razem	253 912	449 861	709 107	526 917	1 079 826	1 822 243	1 205 537	1 925 851	206 361	8 179 615
Instrumenty pochodne (FX, IRS, CIRS)	0	0	0	0	0	0	0	19 003	0	19 003
Pozycje pozabilansowe										
Udzielone zobowiązania finansowe	0	1 101 121	0	0	0	0	0	0	0	1 101 121
Pozycje pozabilansowe razem	0	1 101 121	0	0	0	0	0	0	0	1 101 121

*) zmiany opisano w nocie 3.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

45. Pozostałe ryzyka rynkowe

45.1. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe wynika z otwartych pozycji w produktach procentowych, walutowych i kapitałowych, które narażone są na zmiany wartości na rynku. Spółka stosuje dla potrzeb konstrukcji limitów ryzyka metody oparte na wartości punktu bazowego oraz metody oparte na wartości pozycji netto.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym podlega ciągłej ocenie oraz ewolucji w celu dostosowania go do zmieniających się warunków rynkowych.

Na proces zarządzania składają się:

- identyfikacja czynników ryzyka,
- pomiar ryzyka,
- monitorowanie ryzyka,
- raportowanie ryzyka.

W celu identyfikacji ryzyka Spółka przeprowadza analizę otwartych pozycji: walutowej, stopy procentowej. Dla efektywnego zarządzania ryzykiem rynkowym Spółka ma przyznane limity dotyczące poszczególnych obszarów ryzyk. W efekcie takiego zarządzania ryzykiem rynkowym zapewniona jest kontrola jego poziomu przy jednoczesnym zapewnieniu:

- stabilizacji zysku netto na poziomie założonym m.in. w budżecie,
- redukcji zmienności wartości ekonomicznej Spółki i jej przyszłych zysków.

Do eliminowania ryzyka rynkowego Spółka stosuje metodę „hedging-u naturalnego” oraz instrumenty pochodne. Transakcje na instrumentach pochodnych wykonywane są tylko i wyłącznie w celu zabezpieczenia odpowiednich pozycji ekspozycji rynkowych. Spółka nie prowadzi obrotu instrumentami finansowymi w celach spekulacyjnych/handlowych. Dla celów zabezpieczenia otwartej pozycji walutowej lub stopy procentowej Spółka wykorzystuje następujące instrumenty pochodne:

- walutowe transakcje terminowe typu swap (FX swap),
- walutowe transakcje terminowe typu forward,
- transakcje terminowe na stopę procentową typu swap (IRS),
- walutowe transakcje terminowe na stopę procentową typu swap (CIRS).

45.2. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe to ryzyko zmiany wartości poszczególnych instrumentów finansowych spowodowanych fluktuacjami kursów walutowych. Z uwagi na prowadzoną działalność sytuacja finansowa i przepływy pieniężne Spółki narażone są na wpływ wynikający z wahań kursowych.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

Ryzyko walutowe rozumiane jako prawdopodobieństwo wystąpienia straty jest uzależnione od zmienności kursów walutowych oraz niedopasowania aktywów i pasywów walutowych. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem walutowym jest ustalenie obszarów ryzyka walutowego i podejmowanie działań mających na celu jego ograniczenie do akceptowanych przez Spółkę rozmiarów. W celu zarządzania ryzykiem walutowym Spółka ma wyznaczone przez Grupę określone limity dotyczące ekspozycji zgodnie ze standardami obowiązującymi w Grupie PKO BP.

Każdego dnia Spółka przygotowuje i przedstawia wewnętrzny raport poziomu otwartej pozycji walutowej. Dokument ten przedstawiany jest osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Spółce oraz w Grupie, zgodnie z przyjętymi zasadami.

Ustanowione limity dla Spółki określają:

- poziom maksymalnej, otwartej pozycji walutowej overnight dla każdej waluty,
- poziom całkowitej otwartej pozycji walutowej overnight i intraday dla wszystkich walut łącznie.

W Spółce przeprowadzana jest ocena wpływu zmiany kursów walutowych na wynik odsetkowy w oparciu o poziom otwartej pozycji walutowej. Wzrost/spadek kursu walutowego o 10% w odniesieniu do otwartych pozycji walutowych na dzień 31 grudnia 2017 roku skutkowałoby następującymi zmianami wyniku finansowego Spółki: odpowiednio wzrost/spadek o 6 tys. zł dla waluty EUR, bez wpływu dla waluty USD oraz CHF.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku krótka pozycja walutowa netto Spółki wynosiła 275 tys. zł, co stanowi 0,09% funduszy własnych Spółki (na dzień 31 grudnia 2016 roku: długa pozycja walutowa 13.174 tys. zł). Poniższa tabela przedstawia podział pozycji bilansowych i pozabilansowych Spółki według poszczególnych walut.

Koncentracje aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w walutach oraz pozycja walutowa Spółki				
31 grudnia 2017	EUR	USD	CHF	Razem
Składniki pozycji walutowej bilansowe - aktywa	3 354 243	256 976	18 362	3 629 581
Składniki pozycji walutowej bilansowe - pasywa	3 632 212	321 173	25 735	3 979 120
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do otrzymania	1 752 857	67 288	63 282	1 883 427
Składniki pozycji walutowej pozabilansowe - kwoty do wydania	1 474 618	3 090	55 905	1 533 613
Pozycja walutowa netto długa (+)	270	1	4	275
Pozycja walutowa netto krótka (-)	-	-	-	-

Koncentracje aktywów, zobowiązań i pozycji pozabilansowych w walutach oraz pozycja walutowa Spółki				
31 grudnia 2016	EUR	USD	CHF	Razem
Składniki pozycji walutowej bilansowe - aktywa	1 937 422	164 182	29 802	2 131 406
Składniki pozycji walutowej bilansowe - pasywa	1 923 512	164 499	30 221	2 118 232
Pozycja walutowa netto długa (+)	13 910	-	-	13 910
Pozycja walutowa netto krótka (-)	-	317	419	736

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym (cd.)

45.3. Ryzyko zmiany stopy procentowej dla przepływów pieniężnych i wartości godziwej

Ryzyko stopy procentowej jest spowodowane tym, że możliwe zmiany stóp procentowych na rynku mogą mieć wpływ na przyszłe przepływy pieniężne lub też na wartość godziwą posiadanych przez Spółkę instrumentów finansowych.

Identyfikacja obszarów, w których Spółka jest narażona na ryzyko stopy procentowej, oraz kształtowanie struktury sprawozdania z sytuacji finansowej i zobowiązań pozabilansowych w sposób pozwalający na maksymalizację wartości aktywów netto oraz wyniku odsetkowego są głównymi celami zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Polityka zarządzania ryzykiem stopy procentowej w Spółce prowadzona jest w taki sposób, aby moment zmiany poziomu stóp procentowych oraz moment przepływów pieniężnych należności i zobowiązań następowały w jak najbardziej zbliżonym do siebie momencie. Tak określona strategia wpływa na minimalizację „re-pricing risk”, ryzyka, na które w największym stopniu narażona jest Spółka. Dla utrzymania ryzyka stopy procentowej w ramach limitów przyznanych przez Grupę, Spółka wykorzystuje w razie potrzeby źródła finansowania oparte na stałej stopie procentowej (zabezpieczenie naturalne) lub też zawiera transakcje pochodne – IRS (Interest Rate Swap).

Ustanowiony limit dla Spółki określa poziom maksymalnej, otwartej pozycji na stopie procentowej mierzonej jako wartość zmiany wartości godziwej przy wzroście rynkowych stóp procentowych o 1 punkt bazowy (BPV). Wartości limitów są określone w podziale na walutę oraz przedział czasowy.

Otwarta pozycja na stopach procentowych ustalana jest odrębnie dla każdej z walut w oparciu o limit BPV (Basic Point Value). Raport dotyczący ekspozycji na ryzyko stopy procentowej obejmujący analizę BPV w kontekście przestrzegania obowiązujących limitów przygotowywany jest w cyklach dziennych oraz miesięcznych. Raport ten przedstawiany jest osobom odpowiedzialnym za zarządzanie oraz kontrolę ryzyka w Spółce oraz w Grupie.

W Spółce przeprowadzana jest ocena wpływu zmiany rynkowych stóp procentowych na przyszły, skumulowany wynik finansowy Spółki. Wpływ ten jest mierzony w oparciu o analizę BPV.

Spadek oprocentowania dla wszystkich walut o 1 p.p. (równoległe przesunięcie krzywej dochodowości) skutkowałoby zmianą wyniku finansowego Spółki (do momentu całkowitej amortyzacji pozycji wrażliwych na ryzyko stopy procentowej) w następującej wysokości: spadek o 484 tys. zł dla waluty PLN; spadek o 1.113 tys. zł dla waluty EUR; spadek o 27 tys. zł dla waluty CHF, wzrost o 1 tys. zł dla waluty USD.

Poniższa tabela przedstawia ekspozycję Spółki na ryzyko zmiany stopy procentowej. Tabela ta przedstawia aktywa i zobowiązania Spółki według wartości bilansowej w podziale według wcześniejszego z dwóch terminów: zmiany oprocentowania przewidzianej w umowie lub terminu wymagalności.

Zarządzanie ryzykiem finansowym

Ekspozycja Spółki na ryzyko zmiany stopy procentowej									
31 grudnia 2017	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa									
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	12 272	0	0	0	0	0	0	12 272
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	927	0	0	0	0	0	0	0	927
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	123 531	13 408 513	126 344	30 149	57 305	80 186	76 470	13 852	13 916 350
Inwestycje w jednostkach zależnych	18 518	0	0	0	0	0	0	0	18 518
Inne aktywa finansowe	10 905	0	0	0	0	0	0	0	10 905
Aktywa finansowe razem	153 881	13 420 785	126 344	30 149	57 305	80 186	76 470	13 852	13 958 972
Inne aktywa niefinansowe	1 612 628	0	0	0	0	0	0	0	1 612 628
Aktywa razem	1 766 509	13 420 785	126 344	30 149	57 305	80 186	76 470	13 852	15 571 600
Instrumenty pochodne (FX, IRS, CIRS)	54 578	269 405	0	0	0	0	0	0	323 983
Pasywa									
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	11 997 028	1 265 149	0	0	0	0	0	13 262 177
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	73 102	229 910	29 775	0	0	0	0	332 787
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	1 127 844	0	0	0	0	0	0	1 127 844
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	1 000	0	0	0	0	0	0	0	1 000
Inne zobowiązania finansowe	430 996	0	0	0	0	0	0	0	430 996
Zobowiązania finansowe razem	431 996	13 197 974	1 495 059	29 775	0	0	0	0	15 154 804
Kapitał własny Spółki	293 746	0	0	0	0	0	0	0	293 746
Inne zobowiązania niefinansowe	123 050	0	0	0	0	0	0	0	123 050
Pasywa razem	848 792	13 197 974	1 495 059	29 775	0	0	0	0	15 571 600
Instrumenty pochodne (FX, IRS, CIRS)	54 578	26 411	16 185	26 909	49 883	72 680	71 948	5 389	323 983
Udzielone zobowiązania finansowe	182 115	0	0	0	0	0	0	0	182 115
Pozycje pozabilansowe razem	182 115	0	0	0	0	0	0	0	182 115
Luka stopy procentowej (*)	-278 115	465 805	-1 384 900	-26 535	7 422	7 506	4 522	8 463	-1 195 832

(*) Luka stopy procentowej wyliczona jako różnica pomiędzy aktywami finansowymi razem a zobowiązaniami finansowymi z uwzględnieniem instrumentów pochodnych (w tym IRS, CIRS) razem

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym

Ekspozycja Spółki na ryzyko zmiany stopy procentowej									
31 grudnia 2016 (dane przekształcone*)	Nieoprocentowane	1M	3M	6M	12M	2Y	5Y	>5Y	Razem
Aktywa									
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	0	4 340	0	0	0	0	0	0	4 340
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	3 674	0	0	0	0	0	0	0	3 674
Należności z tytułu leasingu i pożyczek	3 180	6 501 646	101 317	9 479	16 831	27 277	53 073	14 453	6 727 256
Inwestycje w jednostkach zależnych	868 264	0	0	0	0	0	0	0	868 264
Inne aktywa finansowe	3 580	0	0	0	0	0	0	0	3 580
Aktywa finansowe razem	878 698	6 505 986	101 317	9 479	16 831	27 277	53 073	14 453	7 607 114
Inne aktywa niefinansowe	572 501	0	0	0	0	0	0	0	572 501
Aktywa razem	1 451 199	6 505 986	101 317	9 479	16 831	27 277	53 073	14 453	8 179 615
Instrumenty pochodne (FX, IRS, CIRS)	0	130 224	0	0	0	0	0	0	130 224
Pasywa									
Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek	0	5 541 652	1 903 249	0	0	0	0	0	7 444 901
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0	84 134	96 878	0	0	0	0	0	181 012
Zobowiązania z tytułu sekurytyzacji aktywów	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zobowiązania wyceniane według wartości godziwej przez rachunek zysków lub strat	1 288	0	0	0	0	0	0	0	1 288
Inne zobowiązania finansowe	228 651	0	0	0	0	0	0	0	228 651
Zobowiązania finansowe razem	229 939	5 625 786	2 000 127	0	0	0	0	0	7 855 852
Kapitał własny Spółki	253 912	0	0	0	0	0	0	0	253 912
Inne zobowiązania niefinansowe	69 851	0	0	0	0	0	0	0	69 851
Pasywa razem	553 702	5 625 786	2 000 127	0	0	0	0	0	8 179 615
Instrumenty pochodne (FX, IRS, CIRS)	0	22 496	4 270	6 755	13 906	22 496	41 285	19 016	130 224
Udzielone zobowiązania finansowe	1 101 121	0	0	0	0	0	0	0	1 101 121
Pozycje pozabilansowe razem	1 101 121	0	0	0	0	0	0	0	1 101 121
Luka stopy procentowej (**)	648 759	987 928	-1 903 080	2 724	2 925	4 781	11 788	-4 563	-248 738

*) zmiany opisano w nocie 3. (**) Luka stopy procentowej wyliczona jako różnica pomiędzy aktywami finansowymi razem a zobowiązaniami finansowymi z uwzględnieniem instrumentów pochodnych (w tym IRS, CIRS) razem

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Zarządzanie ryzykiem finansowym

45.4. Zarządzanie kapitałem

Spółka zarządza kapitałem rozumianym jako kapitał własny Spółki.

Głównym celem zarządzania kapitałem Spółki jest, z jednej strony, zapewnienie odpowiedniego poziomu wskaźników kapitałowych przekładających się bezpośrednio na ocenę zdolności kredytowej, która wspierałaby działalność operacyjną Spółki, z drugiej maksymalizacja zwrotu na kapitale przekładająca się bezpośrednio na zwiększenie wartości dla jej akcjonariuszy.

Spółka w procesie zarządzania strukturą kapitałową uwzględnia zmieniające się warunki ekonomiczne. W celu utrzymania lub skorygowania struktury kapitałowej Spółka może dokonać:

- wypłaty dywidendy lub zatrzymania zysków,
- wyemitować nowe akcje w celu pozyskania kapitału,
- umorzyć kapitał i zwrócić go akcjonariuszom.

W latach 2017-2016 roku Spółka nie wypłaciła dywidendy. Cały zysk osiągnięty w 2016 roku w wysokości 32.551 tys. zł został przekazany na kapitał zapasowy (2015: 28.791 tys. zł).

W ramach analizy i zarządzania kapitałem Spółka analizuje w szczególności relację kapitału własnego do zobowiązań. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość wskaźnika relacji kapitału własnego do zobowiązań wyniósł 1,9% (2016: 3,2%).

W roku zakończonym dnia 31 grudnia 2017 i 31 grudnia 2016 nie wprowadzono żadnych zmian do celów, zasad i procesów obowiązujących w tym obszarze. Spółka spełniała wykonanie założonych celów związanych z zarządzaniem kapitałem.

Dane ilościowe dotyczące kapitału zostały zaprezentowane w nocie 30. niniejszego sprawozdania finansowego.

45.5. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne zdefiniowano jako ryzyko powstania straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów lub zdarzeń zewnętrznych, uwzględniające ryzyko prawne.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zwiększenie bezpieczeństwa prowadzonej przez Spółkę działalności operacyjnej przez udoskonalanie efektywnych, dostosowanych do profilu i skali działalności mechanizmów identyfikacji, oceny i pomiaru, kontroli, monitorowania, ograniczania oraz monitorowania i raportowania ryzyka operacyjnego.

Dla celów kalkulacji wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego, zgodnie z podejściem Grupy PKO Banku Polskiego SA dla spółek zależnych, Spółka stosuje tzw. metodę BIA (ang. Basic Indicator Approach – Podstawowego Wskaźnika). Oszacowany w 2017 roku za jej pomocą wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego Spółki wynosił 86.500 tys. zł. Zasady zarządzania ryzykiem operacyjnym w Spółce odzwierciedlają

Zarządzanie ryzykiem finansowym

profil ryzyka operacyjnego Spółki oraz definiują także kategorie ryzyka operacyjnego, dla których stosowane są działania zapewniające:

- kontrolę poziomu ryzyka na akceptowalnym poziomie adekwatnym do rozmiaru i charakteru działalności Spółki,
- podejmowanie działań zmierzających do likwidacji przyczyn oraz negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych,
- minimalizację strat powstających w wyniku zdarzeń operacyjnych,
- poprawę efektywności procesów,
- kształtowanie świadomości związanej z zarządzaniem ryzykiem operacyjnym.

Podstawowe zasady dotyczące zarządzania ryzykiem operacyjnym w Spółce to:

- właścicielami ryzyka operacyjnego są menedżerowie Spółki,
- organem nadzorującym proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest Komitet Ryzyka Operacyjnego i Bezpieczeństwa Transakcji,
- istnieje niezależna funkcja kontrolna ds. zarządzania ryzykiem operacyjnym umiejscowiona w Departamencie Zarządzania Ryzykiem,
- występuje niezależny przegląd procedur i procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym dokonywany przez audyt wewnętrzny,
- przeprowadzane jest systematyczne gromadzenie danych ilościowych i jakościowych, związanych z procesem zarządzania ryzykiem operacyjnym,
- przeprowadzane jest szacowanie ekspozycji i raportowanie ryzyka operacyjnego,
- podejmowane są działania mające na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego do akceptowalnego poziomu.

Zgodnie z zasadami zarządzania ryzykiem operacyjnym, w Spółce stosowane są następujące instrumenty identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka:

- gromadzenie informacji o zdarzeniach operacyjnych,
- monitoring kluczowych wskaźników ryzyka,
- przeprowadzanie samooceny ryzyka operacyjnego w jednostkach organizacyjnych oraz analizy zdarzeń rzadkich i katastrofalnych w skutkach,
- raportowanie ryzyka operacyjnego do Zarządu oraz jednostek organizacyjnych Spółki.

Dane gromadzone w procesie identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka operacyjnego Spółki wykorzystywane są w kolejnych etapach zarządzania ryzykiem operacyjnym, tj. analizie, raportowaniu do Zarządu oraz jednostek organizacyjnych Spółki oraz tworzeniu planów ograniczania ryzyka operacyjnego.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego

Załączniki Nowe standardy, interpretacje i poprawki do opublikowanych standardów

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane i zastosowane przez Spółkę po raz pierwszy w 2017 roku

Przy sporządzaniu niniejszego sprawozdania finansowego Spółka uwzględniła opisane poniżej nowe standardy i interpretacje KIMSF, które zostały opublikowane przez RMSR i są obowiązujące dla okresów sprawozdawczych rozpoczynających się po 1 stycznia 2017 roku.

Standard/ interpretacja	Opis potencjalnych zmian i ich wpływ na sprawozdanie finansowe
Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”, które wymagają ujawniania zmian w zobowiązaniach z działalności finansowej	Zmiany te wprowadzono w ramach projektu RMSR dotyczącego inicjatywy ujawniania informacji. Wiążą się one z dodatkowymi wymogami, które mają rozwiązać obawy zgłaszane przez inwestorów, iż sprawozdania finansowe nie ułatwiają zrozumienia przepływów pieniężnych jednostki, w szczególności w odniesieniu do zarządzania działalnością finansową. Zmiany wymagają ujawniania informacji, które umożliwią użytkownikom sprawozdań finansowych dokonanie oceny zmian wartości zobowiązań z działalności finansowej. Zmiany mają zastosowanie prospektywne i dotyczą okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie, z możliwością wcześniejszego zastosowania.
Zmiany do MSR 12 „Podatek odroczone” – rozpoznawanie aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat	Zmiany dotyczą ujmowania aktywów z tytułu podatku odroczonego od niezrealizowanych strat. Zmiany wyjaśniają, między innymi, że niezrealizowane straty powiązane z instrumentami dłużnymi wycenianymi w wartości godziwej w sprawozdaniach finansowych, dla których wartością podatkową jest ich początkowy koszt, mogą powodować powstanie ujemnych różnic przejściowych. Data wejścia w życie dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2017 roku.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Opublikowane standardy i interpretacje, które zostały wydane, ale jeszcze nie obowiązują i nie zostały wcześniej zastosowane przez Spółkę

Standard/ interpretacja	Data wejścia w życie	Zatwierdzony/a przez Unię Europejską	Opis potencjalnych zmian i ich ewentualny wpływ na sprawozdanie finansowe
MSSF 9 „Instrumenty finansowe” (2014)	1 stycznia 2018 roku	Tak	Nowy Standard, opublikowany 12 listopada 2009 roku, zastępuje wytyczne zawarte w MSR 39 Instrumenty Finansowe: ujmowanie i wycena, na temat klasyfikacji oraz wyceny aktywów finansowych. Standard eliminuje istniejące obecnie w MSR 39 kategorie: utrzymywane do terminu wymagalności, dostępne do sprzedaży oraz pożyczki i należności. W momencie początkowego ujęcia aktywa finansowe będą klasyfikowane do jednej z trzech kategorii: • aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu lub • aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, lub • aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Składnik aktywów finansowych jest klasyfikowany do kategorii wycenianych po początkowym ujęciu według zamortyzowanego kosztu, jeżeli spełnione są następujące dwa warunki: • aktywa utrzymywane są w ramach modelu biznesowego, którego celem jest utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu; oraz • jego warunki umowne powodują powstanie w określonych momentach przepływów pieniężnych stanowiących wyłącznie spłatę kapitału oraz odsetek od niespłaconej części kapitału. W sytuacji, gdy powyższe warunki nie są spełnione (jak to ma miejsce na przykład w przypadku instrumentów kapitałowych innych jednostek), składnik aktywów finansowych jest wyceniany w wartości godziwej. Zyski i straty z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej ujmowane są w wyniku bieżącego okresu, za wyjątkiem aktywów utrzymywanych w ramach modelu biznesowego, którego celem jest utrzymywanie aktywów zarówno w celu uzyskania przepływów pieniężnych z kontraktów, jak i ich sprzedaż – dla tych aktywów zyski i straty z wyceny ujmowane są w innych całkowitych dochodach.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Zyski i straty z wyceny aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej ujmowane są w wyniku bieżącego okresu, za wyjątkiem aktywów utrzymywanych w ramach modelu biznesowego, którego celem jest utrzymywanie aktywów zarówno w celu uzyskania przepływów pieniężnych z kontraktów, jak i ich sprzedaż – dla tych aktywów zyski i straty z wyceny ujmowane są w innych całkowitych dochodach.

Ponadto w przypadku, gdy inwestycja w instrument kapitałowy nie jest przeznaczona do obrotu, MSSF 9 daje możliwość dokonania nieodwracalnej decyzji o wycenie takiego instrumentu finansowego, w momencie początkowego ujęcia, w wartości godziwej przez inne całkowite dochody. Wyboru takiego można dokonać dla każdego instrumentu osobno. Wartości ujęte w innych całkowitych dochodach w związku z powyższą wyceną nie mogą w późniejszych okresach zostać przekwalifikowane do wyniku bieżącego okresu.

Nowy standard zachowuje niemal wszystkie dotychczasowe wymogi MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych oraz wyłączenia aktywów finansowych i zobowiązań finansowych. MSSF 9 wymaga jednak, aby zmiana wartości godziwej dotycząca zmiany ryzyka kredytowego zobowiązania finansowego wyznaczonego w momencie początkowego ujęcia jako wycenianego w wartości godziwej przez wynik finansowy były prezentowane w innych całkowitych dochodach. Jedynie pozostała część zysku lub straty z wyceny do wartości godziwej ma być ujmowana w wyniku bieżącego okresu. W przypadku jednak, gdyby zastosowanie tego wymogu powodowało brak współmierności przychodów i kosztów lub gdyby zobowiązanie finansowe wynikało z zobowiązań do udzielenia pożyczki lub umów gwarancji finansowych, cała zmiana wartości godziwej byłaby ujmowana w zysku lub stracie bieżącego okresu.

W zakresie szacunku utraty wartości aktywów finansowych MSSF 9 zastępuje model „straty poniesionej” zawarty w MSR 39 modelem „straty oczekiwanej”, co oznacza, że zdarzenie powodujące powstanie straty nie musiałoby poprzedzać jej rozpoznania i utworzenia odpisu. Nowe zasady mają na celu zapobieganie sytuacjom, w których odpisy na straty kredytowe są tworzone zbyt późno i w niewystarczającej wysokości.

W skrócie, model oczekiwanej straty wykorzystuje dwa podejścia do szacowania straty, zgodnie z którymi strata jest ustalana na podstawie:

- straty kredytowej oczekiwanej w okresie 12 miesięcy albo
- straty kredytowej oczekiwanej do zapadalności (ang. life-time expected loss).

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

To, które podejście zostanie zastosowane, zależy od tego, czy w przypadku danego składnika aktywów od momentu początkowego ujęcia nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego. W przypadku, jeśli ryzyko kredytowe związane z aktywami finansowymi nie wzrosło istotnie w porównaniu do jego poziomu z momentu początkowego ujęcia, odpis z tytułu utraty wartości tych aktywów finansowych będzie równy oczekiwanej stracie w okresie 12 miesięcy. W przypadku natomiast, jeśli nastąpił istotny wzrost ryzyka kredytowego, odpis z tytułu utraty wartości tych aktywów finansowych będzie równy oczekiwanej stracie przez cały okres życia instrumentu, zwiększając tym samym wysokość ujętego odpisu. Standard przyjmuje przy tym założenie, zgodnie z którym - w przypadku braku przeciwnych argumentów - wystarczającym kryterium dla rozpoznania straty kredytowej oczekiwanej do zapadalności jest wystąpienie zaległości w spłacie wynoszącej 30 dni.

MSSF 9 będzie miał wpływ na sprawozdanie finansowe Spółki przede wszystkim w zakresie wysokości odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu leasingu finansowego i pożyczek. Zmiana metodologii oznacza wyższe odpisy aktualizujące wartość należności z tytułu leasingu finansowego i pożyczek na dzień 1 stycznia 2018 roku o ok. 45 mln zł. Nie zidentyfikowano konieczności zmiany modelu wyceny aktywów finansowych, tj. przemieszczenia między kategoriami aktywów finansowych wycenianych wg wartości godziwej oraz wycenianych wg zamortyzowanego kosztu.

MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”	1 stycznia 2018 roku	Tak
--	----------------------	-----

Standard ten zawiera zasady, które zastąpią większość szczegółowych wytycznych w zakresie ujmowania przychodów istniejących obecnie w MSSF. W szczególności, w wyniku przyjęcia nowego standardu przestaną obowiązywać MSR 18 Przychody, MSR 11 Umowy o usługę budowlaną oraz związane z nimi interpretacje.

Zgodnie z nowym standardem jednostki będą stosować pięciostopniowy model, aby określić moment ujęcia przychodów oraz ich wysokość. Model ten zakłada, że przychody powinny być ujęte wówczas, gdy (lub w stopniu, w jakim) jednostka przekazuje klientowi kontrolę nad towarami lub usługami, oraz w kwocie, do jakiej jednostka oczekuje być uprawniona. Zależnie od spełnienia określonych kryteriów, przychody są:

- rozkładane w czasie, w sposób obrazujący wykonanie umowy przez jednostkę, lub
- ujmowane jednorazowo w momencie, gdy kontrola nad towarami lub usługami jest przeniesiona na klienta.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

			Standard zawiera nowe wymagania dotyczące ujawnień, zarówno ilościowych, jak i jakościowych, mających na celu umożliwienie użytkownikom sprawozdań finansowych zrozumienie charakteru, kwoty, momentu ujęcia i niepewności odnośnie przychodów i przepływów pieniężnych wynikających z umów z klientami.
MSSF 16 „Leasing”	1 stycznia 2019 roku	Tak	MSSF 16 zastępuje MSR 17 „Leasing” oraz związane z tym standardem interpretacje. W odniesieniu do leasingobiorców nowy Standard eliminuje występujące obecnie rozróżnienie pomiędzy leasingiem finansowym oraz operacyjnym. Ujęcie leasingu operacyjnego w sprawozdaniu z sytuacji finansowej spowoduje rozpoznanie nowego składnika aktywów – prawa do użytkowania przedmiotu leasingu – oraz nowego zobowiązania – zobowiązania do dokonania płatności z tytułu leasingu. Prawa do użytkowania aktywów w leasingu podlegać będą umorzeniu, natomiast od zobowiązania naliczane będą odsetki. Spowoduje to powstanie większych kosztów w początkowej fazie leasingu, nawet w przypadku, gdy jego strony uzgodniły stałe opłaty roczne. Ujęcie umów leasingu u leasingodawcy w większości przypadków pozostanie niezmienione w związku z utrzymanym podziałem na umowy leasingu operacyjnego oraz finansowego. Spółka nie oczekuje, aby Standard miał znaczący wpływ na jej sprawozdanie finansowe, ponieważ ewidencja u leasingodawcy nie zmieni się istotnie. W momencie początkowego zastosowania wpływ Standardu na Spółkę jako leasingobiorcę będzie zależał od specyficznych faktów i okoliczności dotyczących umów leasingu, w których Spółka będzie stroną. Szacowany przez Spółkę wpływ to podwyższenie sumy bilansowej – praw do używania składnika aktywów oraz zobowiązań z tytułu leasingu o ok. 20 mln zł.
Zmiany do MSSF 2 Płatności na bazie akcji	1 stycznia 2018 roku	Nie	Zmiany wprowadzają wymagania w zakresie ujmowania: (a) skutków warunków nabycia uprawnień i warunków innych niż warunki nabycia uprawnień na wycenę płatności na bazie akcji rozliczanych w środkach pieniężnych; (b) płatności na bazie akcji mające funkcję rozliczenia netto z zobowiązaniami podatkowymi; oraz (c) modyfikacji warunków płatności na bazie akcji, które powodują zmianę klasyfikacji transakcji z rozliczanych w środkach pieniężnych do rozliczanych w instrumentach kapitałowych.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

Zmiany do MSSF 15 Przychody z umów z klientami	Rok obrotowy rozpoczynający się 1 stycznia 2018 lub później	Tak	Zmiany do MSSF 15 wyjaśniają niektóre wymogi Standardu oraz zawierają szereg uproszczeń w zakresie okresu przejściowego dla jednostek, które wdrażają nowy Standard. Zmiany wyjaśniają, w jaki sposób należy: - dokonywać identyfikacji zobowiązań umownych (obietnicy przeniesienia towarów lub usług); - określać czy spółka działa we własnym imieniu dostarczając towary lub świadcząc usługi czy działa jako agent (jest odpowiedzialna za zorganizowanie dostarczenia towarów lub świadczenia usług); oraz - określać, czy przychód z udzielenia licencji powinien być ujęty jednorazowo czy rozłożony w czasie. Ponadto Zmiany zawierają dwa dodatkowe uproszczenia, których celem jest ułatwienie spółkom pierwszego zastosowania Standardu oraz redukcja związanego z nim kosztu.
MSSF 14 Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe	1 stycznia 2016 roku (Komisja Europejska podjęła decyzję o niezatwierdzeniu omawianego przejściowego standardu w oczekiwaniu na standard właściwy)	Nie	Ten przejściowy standard: - zezwala jednostkom stosującym MSSF po raz pierwszy na kontynuowanie dotychczasowych zasad ujmowania aktywów i zobowiązań regulacyjnych zarówno przy pierwszym zastosowaniu MSSF, jak i w sprawozdaniach finansowych za późniejsze okresy; - wymaga, aby jednostki prezentowały aktywa i zobowiązania regulacyjne oraz ich zmiany w odrębnych pozycjach w sprawozdaniach finansowych; oraz - wymaga szczegółowych ujawnień umożliwiających określenie rodzaju oraz ryzyk związanych z regulowanymi stawkami, w związku z którymi rozpoznano aktywa i zobowiązania regulacyjne zgodnie z tym przejściowym standardem.
Sprzedaż lub Przekazanie Aktywów Pomędzy Inwestorem a Spółką Stowarzyszoną lub Wspólnym Przedsięwzięciem (Zmiany do MSSF 10 Skonsolidowane Sprawozdania Finansowe oraz do MSR 28 Jednostki Stowarzyszone)	Odroczona na czas nieokreślony	Nie	Zmiany usuwają istniejącą niespójność między wymaganiami MSSF 10 oraz MSR 28 w kwestii ujmowania utraty kontroli nad spółką zależną, która wnoszona jest do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Podczas gdy MSR 28 ogranicza zysk lub stratę wynikającą z wniesienia aktywów niepieniężnych do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów w tej jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, MSSF 10 nakazuje rozpoznanie całego zysku lub straty na utracie kontroli nad jednostką zależną.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

			Zmiany wymagają ujęcia całości zysku lub straty w przypadku, gdy przeniesione aktywa spełniają definicję przedsięwzięcia w rozumieniu MSSF 3 Połączenia Jednostek Gospodarczych (niezależnie, czy przedsięwzięcie ma formę jednostki zależnej, czy też nie). Częściowe rozpoznanie zysku lub straty (do wysokości zaangażowania kapitałowego innych podmiotów) nastąpi w przypadku, gdy transakcja dotyczy aktywów niestanowiących przedsięwzięcia, nawet jeśli te aktywa znajdowały się w jednostce zależnej.
Zmiany do MSSF 4 (umowy ubezpieczeniowe)	1 stycznia 2018 roku	Tak	Zmiany wprowadzają dwa opcjonalne rozwiązania, podejście nakładkowe oraz podejście odraczające, w celu zmniejszenia wpływu różnych dat wejścia w życie MSSF 9 Instrumenty Finansowe oraz mającego się ukazać standardu dotyczącego umów ubezpieczeniowych. Różne daty wejścia w życie tych przepisów mogą spowodować czasową zmienność wykazywanych wyników oraz niedopasowania księgowe. Zmiany wprowadzają: • opcje dla spółek wystawiających umowy ubezpieczeniowe, aby zmienność wyników wynikającą z zastosowania MSSF 9 ujmować w innych całkowitych dochodach do czasu wejścia w życie nowego standardu dotyczącego umów ubezpieczeniowych; oraz • opcję dla spółek, których działalność jest przede wszystkim związana z ubezpieczeniami, czasowego zwolnienia ze stosowania MSSF 9 do roku 2021. Spółki, które odroczyć zastosowanie MSSF 9, będą nadal stosowały przepisy MSR 39 Instrumenty Finansowe.
Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2014-2016	1 stycznia 2018 roku (za wyjątkiem zmian do MSSF 12, które obowiązują w stosunku do okresów rocznych zaczynających się 1 stycznia 2017 roku lub później)	Nie	Doroczne ulepszenia MSSF 2014-2016 zawierają 3 zmiany do standardów. Głównie zmiany: • usuwają krótkoterminowe zwolnienia dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy (MSSF 1 Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej Po Raz Pierwszy) dotyczących, między innymi, przepisów przejściowych MSSF 7 Instrumenty finansowe: Ujawnienia w zakresie ujawnień danych porównawczych oraz przeniesienia aktywów finansowych, oraz MSR 19 Świadczenia pracownicze; • wyjaśniają, że wymogi MSSF 12 Ujawnianie informacji na temat udziałów w innych jednostkach (z wyjątkiem ujawnień skróconych informacji finansowych zgodnie z paragrafami B10-B16 tego standardu) mają również zastosowanie w odniesieniu do udziałów w spółce zależnej, stowarzyszonej, wspólnym przedsięwzięciu oraz strukturyzowanej jednostki nieobjętej konsolidacją, które są zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana; oraz

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

			wyjaśniają, że wybór w zakresie odstępstwa od stosowania metody praw własności zgodnie z MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach powinien być dokonany oddzielnie w odniesieniu do każdej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia oraz wyjaśniają, kiedy tego wyboru należy dokonać.
KIMSF 22 Transakcje w Obcej Walucie oraz Zaliczki	1 stycznia 2018 roku	Nie	KIMSF 22 zawiera wytyczne w zakresie kursu wymiany walut, którego należy użyć dla wykazania transakcji w obcej walucie (takiej jak transakcja przychodowa), w przypadku gdy płatność jest dokonana lub otrzymana wcześniej w formie zaliczki, oraz wyjaśnia, że datą tych transakcji jest dzień początkowego ujęcia rozliczeń międzyokresowych czynnych lub przychodów przyszłych okresów związanych z zaliczką. W przypadku transakcji, w których następuje szereg płatności, dokonanych lub otrzymanych, dla każdej takiej transakcji jest ustalana osobna data transakcji.
Zmiany do MSR 40 Nieruchomości Inwestycyjne	1 stycznia 2018 roku	Nie	Zmiany zawierają wyjaśnienia w zakresie przeniesienia do lub z nieruchomości inwestycyjnych: - przeniesienie do lub z nieruchomości inwestycyjnych powinno nastąpić tylko w przypadku zmiany sposobu wykorzystania nieruchomości; oraz - wraz ze zmianą sposobu wykorzystania nieruchomości powinna nastąpić ocena, czy nieruchomość kwalifikuje się jako nieruchomość inwestycyjna.
MSSF 17 Umowy Ubezpieczeniowe	1 stycznia 2021 roku	Nie	MSSF 17, który zastępuje przejściowy standard MSSF 4 Umowy Ubezpieczeniowe, zawiera zasady ujmowania, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dla umów ubezpieczeniowych będących w jego zakresie. W przeciwieństwie do wymogów MSSF 4, w dużej mierze pozwalających na kontynuację dotychczas stosowanej polityki rachunkowości opartej o przepisy lokalne, MSSF 17 wprowadza nowy kompleksowy model (ogólny model wyceny). Model ten łączy obecnie stosowane ujęcie rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej z ujęciem zysku w okresie, w którym świadczona jest ochrona ubezpieczeniowa, a także posiada następujące cechy: - jest oparty na koncepcji wypełnienia zobowiązań wynikających z umowy oraz wykorzystuje aktualne założenia; - przewiduje jedną zasadę ujmowania przychodów w celu odzwierciedlenia świadczonej usługi; - może być zmodyfikowany dla niektórych umów.

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

KIMSF 23 Niepewność Związana z Ujęciem Podatku Dochodowego	1 stycznia 2019 roku	Nie	KIMSF 23 wyjaśnia ujęcie podatku dochodowego, w przypadku gdy zastosowane podejście nie zostało jeszcze zaakceptowane przez organy podatkowe, oraz ma na celu zwiększenie przejrzystości. Kluczową z punktu widzenia KIMFS 23 kwestią jest ocena prawdopodobieństwa zaakceptowania wybranego ujęcia podatkowego przez organy podatkowe. W przypadku jeśli jest prawdopodobne, że organy podatkowe zaakceptują ujęcie podatkowe, co do którego występuje niepewność, to należy ująć podatki w sprawozdaniu finansowym spójnie z zeznaniami podatkowymi bez odzwierciedlenia niepewności w ujęciu podatku bieżącego oraz odroczonego. W przeciwnym wypadku podstawę opodatkowania (lub stratę podatkową), wartości podatkowe oraz niewykorzystane straty podatkowe należy ująć w kwocie, która w lepszy sposób odzwierciedli rozstrzygnięcie niepewności, przy wykorzystaniu jednego najbardziej prawdopodobnego wyniku bądź wartości oczekiwanej (sumy ważonych prawdopodobieństwem możliwych rozwiązań). Jednostka musi założyć, że organy podatkowe dokonają weryfikacji niepewnego ujęcia podatkowego oraz mają pełną wiedzę o tym zagadnieniu.
Zmiany do MSSF 9 Instrumenty Finansowe	1 stycznia 2019 roku	Nie	Zmiany zezwalają, aby wyceniać aktywa finansowe z opcją przedpłaty, które zgodnie z warunkami umownymi są instrumentami o przepływach pieniężnych stanowiących jedynie spłatę nierozliczonej kwoty nominalnej i zapłaty odsetek od tej kwoty, za tak zwany wynagrodzeniem ujemnym, w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, zamiast w wartości godziwej przez wynik, jeśli te aktywa finansowe spełniają pozostałe mające zastosowanie wymogi MSSF 9.
Zmiany do MSR 28 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach	1 stycznia 2019 roku	Nie	Zmiany wyjaśniają, że jednostki ujmuje inwestycje w jednostkach zależnych oraz wspólnych przedsięwzięciach, dla których nie jest stosowana metoda praw własności, zgodnie z wymogami MSSF 9 Instrumenty Finansowe.
Zmiany do Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej 2015-2017	1 stycznia 2019 roku	Nie	Doroczne ulepszenia MSSF 2015-2017 zawierają cztery zmiany do standardów. Główne zmiany: • wyjaśniają, że jednostka dokonuje ponownej wyceny udziałów kapitałowych we wspólnej działalności, kiedy obejmuje kontrolę nad tym przedsięwzięciem zgodnie z MSSF 3 Połączenia Przedsięwzięć; • wyjaśniają, że jednostka nie dokonuje ponownej wyceny udziałów kapitałowych we wspólnej działalności, kiedy uzyskuje współkontrolę nad wspólnym przedsięwzięciem zgodnie z MSSF 11 Wspólne Ustalenia Umowne;

Noty przedstawione na stronach 10-135 stanowią integralną część niniejszego jednostkowego sprawozdania finansowego.

Załączniki do jednostkowego sprawozdania finansowego (cd.)

- wyjaśniają, że jednostka powinna zawsze ujmować konsekwencje podatkowe przepływów związanych z dywidendą w zysku lub stracie, innych całkowitych dochodach lub kapitale w zależności od tego, gdzie transakcja lub zdarzenie, która była podstawą ujęcia dywidendy została ujęta; oraz
- wyjaśniają, że jednostka powinna wyłączyć z pożyczonych środków bez ściśle określonego celu środki pożyczone specjalnie w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów do czasu, gdy zasadniczo wszystkie działania niezbędne do przygotowania dostosowywanego składnika aktywów do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży będą zakończone; środki pożyczane specjalnie w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów nie stanowią środków pożyczanych w celu sfinansowania pozyskania dostosowywanego składnika aktywów po tym, jak dostosowywany składnik aktywów jest już gotowy do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży.

Zarząd Spółki nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Spółkę zasady rachunkowości, z wyjątkiem MSSF 9. Spółka planuje ich zastosowanie w terminach podanych w określonych standardach i interpretacjach (bez wcześniejszego zastosowania), pod warunkiem zatwierdzenia przez Unię Europejską.